

การศึกษาคำขวัญวันครูจากเว็บไซต์ของคุรุสภา ระหว่างปีพุทธศักราช 2522 – 2562

โดย
นายพิเชษฐ พูนจินดาถาวร

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ แผน ข ระดับปริญญามหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

การศึกษาคำขวัญวันครูจากเว็บไซต์ของคุรุสภา ระหว่างปีพุทธศักราช 2522 – 2562

โดย
นายพิเชษฐ พูนจินดาถาวร

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ แผนก ข ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

THE STUDY OF TEACHER'S DAY SLOGANS FORM THE KHURUSAPHA WEBSITE
DURING THE YEAR 1979 – 2019

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Arts (Thai for Career Development)

Department of THAI

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2021

Copyright of Silpakorn University

หัวข้อ การศึกษาคำขวัญวันครูจากเว็บไซต์ของคุรุสภา
ระหว่างปีพุทธศักราช 2522 – 2562
โดย นายพิเชษฐ พุนจินดาถาวร
สาขาวิชา ภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ แผนก ข ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี ลิ้มประเสริฐ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

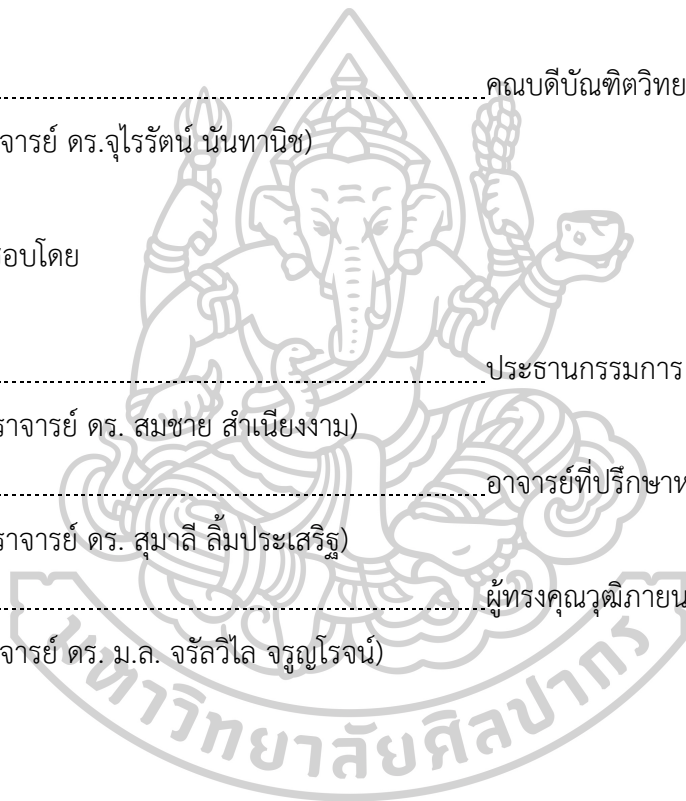
..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมชาย สำเนียงงาม)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี ลิ้มประเสริฐ)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(รองศาสตราจารย์ ดร. ม.ล. จรัลวิไล จรุงญโรจน์)

60208311 : ภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ แผน ข ระดับปริญญามหาบัณฑิต

คำสำคัญ : คำขวัญ, วันครู, ครูสภา

นาย พิเชษฐ พูนจินดาถาวร: การศึกษาคำขวัญวันครูจากเว็บไซต์ของครูสภา ระหว่างปีพุทธศักราช 2522 – 2562 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี ลิ้มประเสริฐ

การค้นคว้าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคำขวัญวันครูในด้านรูปแบบ เนื้อหา และผู้ประพันธ์คำขวัญวันครู และเพื่อศึกษาคำนิยมที่สะท้อนจากคำขวัญวันครู โดยเก็บรวบรวมข้อมูลคำขวัญวันครูตั้งแต่ พ.ศ. 2522 - พ.ศ. 2562 จากเว็บไซต์ของครูสภา รวมทั้งสิ้นจำนวน 43 คำขวัญ

ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบของคำขวัญวันครูที่ครูสภากำหนดแบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ คำขวัญที่เป็นข้อความคล้ายโอวาท และคำขวัญที่เป็นข้อความขนาดสั้นที่มี 2 ลักษณะ ได้แก่ คำขวัญขนาดสั้นที่มีสัมผัสคล้องจอง และคำขวัญขนาดสั้นที่ไม่มีสัมผัสคล้องจอง ด้านเนื้อหาของคำขวัญวันครูแบ่งออกได้เป็น 4 ด้าน ได้แก่ จรรยาบรรณวิชาชีพครู การยกย่องครู การอวยพรให้แก่ครู และการยกย่องบุคคลสำคัญเป็นครู ด้านผู้ประพันธ์คำขวัญวันครู แบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ประพันธ์คำขวัญที่เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ กลุ่มผู้ประพันธ์คำขวัญที่เป็นบุคคลทั่วไป และกลุ่มผู้ประพันธ์คำขวัญที่เป็นนายกรัฐมนตรี ส่วนผลการศึกษาคำนิยมของสังคมที่สะท้อนจากคำขวัญวันครู พบว่า คำขวัญวันครูได้สะท้อนคำนิยมของสังคมที่มีมุมมองต่อครูในหลากหลายมิติและมีความสัมพันธ์กับบริบทสังคมไทย โดยคำนิยมที่พบแบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ คำนิยมที่ครูควรถือปฏิบัติ คำนิยมที่เกี่ยวกับหน้าที่ของครู คำนิยมที่คนในสังคมควรปฏิบัติต่อครู และคำนิยมที่คนในสังคมทุกคนควรปฏิบัติ

การศึกษาคำขวัญวันครูทั้งในด้านเนื้อหาและคำนิยมที่สะท้อนผ่านคำขวัญนี้ แสดงให้เห็นว่าสังคมไทยให้ความสำคัญแก่ครู ทั้งในด้านการเป็นแบบอย่างของการปฏิบัติตนและด้านของการให้ความรู้และแนะแนวทางที่ดีแก่ลูกศิษย์ อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้และการใช้ชีวิตในสังคม

60208311 : Major (Thai for Career Development)

Keyword : SLOGANS, TEACHER'S DAY, KHURUSAPHA

MR. PHICHET PHUNJINDATHAWORN : THE STUDY OF TEACHER'S DAY SLOGANS
FORM THE KHURUSAPHA WEBSITE DURING THE YEAR 1979 – 2019 THESIS ADVISOR :
ASSISTANT PROFESSOR SUMALEE LIMPRASERT, Ph.D.

There are 2 objectives as following; 1) to study teacher's day slogans in term of format, content, and authors 2) to study the value from 43 slogans which were collected from 1979 to 2019 on the Teachers' Council of Thailand website.

The results found that the format could be identified into 2 formats: obedience-like slogan and short message slogan, which is separated into 2 types; rhyming slogan and non-rhyming slogan. The content is divided into 4 types; teacher's ethics, praising to teacher, blessing to teacher, and praising the VIPs as teacher. Slogan author is divided into 3; Minister of Education Ministry, general person, and Prime Minister. Besides, the value found that it could be reflected by social vision to teachers in multi-dimension and related to the context of Thai society. There are 4 groups as following; value of teacher's act, value of teacher's duty, value of society's act to teachers, and value of citizen's act.

Including the term of content and value from the Teacher's Day slogans shown that Thai society gives the importance to teachers; being the model of self-conduct, giving knowledge and guiding for their students which is the most importance of learning and life.

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระเล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี ลิ้มประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่ายิ่งในการตรวจทานและแก้ไขการค้นคว้าอิสระเล่มนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตลอดจนให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ และให้กำลังใจแก่ศิษย์ด้วยความเมตตาปราณีเสมอมา ศิษย์จึงซาบซึ้งใจและขอกราบขอบพระคุณอาจารย์เป็นอย่างสูง

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมชาย สำเนียงงาม ประธานกรรมการ ตรวจสอบการค้นคว้าอิสระ และรองศาสตราจารย์ ดร. ม.ล. จรัลวิไล จรุงวิโรจน์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ภายนอก ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในการแก้ไขการค้นคว้าอิสระเล่มนี้ให้มีความสมบูรณ์และมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์วิรัช ศิริวัฒน์นะนาวิน รวมไปถึงครู และอาจารย์ทุกท่านที่ศิษย์เคารพนับถือตั้งแตอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีส่วนในการสร้างศิษย์ให้เจริญก้าวหน้าด้วยความรักและความปรารถนาดีเสมอมา ทุกคำปลุกปลอบ ทุกข้อคิด และทุกคติธรรม คำสอนจากครูอาจารย์ที่ศิษย์เคารพรักจะทรงคุณค่าอยู่ในมโนคติและความทรงจำของศิษย์ตลอดไป

ขอบคุณทุกท่านที่ช่วยให้ผู้ศึกษาข้ามผ่านอุปสรรคไปได้โดยง่าย ดั่งมี พี่ไผ่ ไตเติ้ล แม็กซิม เอสเต้ จาวิ หนุณา เพื่อนและพี่น้องร่วมสาขาวิชาทุกคน รวมถึงพี่วศินที่อนุเคราะห์ด้านการแปลบทความเป็นภาษาอังกฤษ

ขอขอบคุณโรงเรียนสามชุกรัตนโกศารามที่ได้สนับสนุนทุนการวิจัย 5,000 บาท และขอขอบคุณความรักและความศรัทธาในวิชาชีพครูของผู้ศึกษา ครูสุภา ตลอดจนผู้ประพันธ์คำขวัญวันครู ทุกคน เหนือสิ่งอื่นใด ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณครอบครัว “พูนจินดาถาวร” คือ คุณพ่อตง และคุณแม่บุญมี ที่ได้อบรมเลี้ยงดู คอยมอบกำลังใจ และยังได้มอบทรัพย์อันมีค่ายิ่งให้แก่ผู้ศึกษา นั่นคือ “ความรู้ในระดับมหาบัณฑิต” ด้วยการสนับสนุนกำลังทรัพย์ให้แก่ผู้ศึกษาตลอดระยะเวลาของการศึกษา หากประโยชน์หรือคุณค่าใดที่เกิดจากการค้นคว้าอิสระนี้ ผู้ศึกษาขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณให้แต่บิดาและมารดาผู้เป็นที่รักยิ่งในชีวิตของผู้ศึกษา เพื่อตอบแทนพระคุณของท่านทั้งสองด้วยมนัสแห่งกตัญญูตา

นาย พิเชษฐ พูนจินดาถาวร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	7
ขอบเขตของการศึกษา	7
ขั้นตอนการศึกษา	7
วิธีการศึกษา	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับครู.....	9
2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับคำขวัญ.....	16
2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับค่านิยม.....	19
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	24
2.2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำขวัญ	24
2.2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นครู.....	27
2.2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม.....	29

บทที่ 3 รูปแบบ เนื้อหา และผู้ประพันธ์คำขวัญวันครู.....	32
3.1 ด้านรูปแบบของคำขวัญวันครู.....	38
3.1.1 คำขวัญที่เป็นข้อความคล้ายโอวาท.....	38
3.2 ด้านเนื้อหาของคำขวัญวันครู.....	42
3.2.1 จรรยาบรรณวิชาชีพครู.....	42
3.2.2 การยกย่องครู.....	47
3.2.3 เนื้อหาด้านการอวยพรให้แก่ครู.....	48
3.2.4 การยกย่องบุคคลสำคัญเป็นครู.....	49
3.3 ด้านผู้ประพันธ์คำขวัญวันครู.....	53
3.3.1 ผู้ประพันธ์คำขวัญที่เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ.....	53
3.3.2 ผู้ประพันธ์คำขวัญที่เป็นบุคคลทั่วไป.....	58
3.3.3 ผู้ประพันธ์คำขวัญที่เป็นนายกรัฐมนตรี.....	59
บทที่ 4 ค่านิยมที่สะท้อนจากคำขวัญวันครู.....	66
4.1 ค่านิยมที่ครูควรถือปฏิบัติ.....	67
4.1.1 ค่านิยมด้านการมีคุณธรรม.....	67
4.1.2 ค่านิยมด้านการเป็นแบบอย่างของสังคม.....	70
4.2 ค่านิยมที่เกี่ยวกับหน้าที่ของครู.....	72
4.2.1 การมีความรู้.....	72
4.2.2 การมีความประพฤติดี.....	73
4.3 ค่านิยมที่คนในสังคมควรปฏิบัติต่อครู.....	74
4.3.1 การเคารพบูชาครู.....	74
4.3.2 การมีความกตัญญูต่อครู.....	74
4.4 ค่านิยมที่คนในสังคมทุกคนควรปฏิบัติ.....	75
4.4.1 ค่านิยมที่ยกย่องสถาบันกษัตริย์.....	75

บทที่ 5 สรุปลผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	80
5.1 สรุปลผลการศึษา	80
5.2 อภิปรายผลการศึกษา	82
5.2.1 ด้านรูปแบบ เนื้อหา และผู้ประพันธ์คำขวัญวันครู.....	82
5.2.2 ด้านค่านิยมที่สะท้อนจากคำขวัญวันครู.....	86
5.3 ข้อเสนอแนะ	89
รายการอ้างอิง	90
ประวัติผู้เขียน.....	94

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ตารางคำขวัญวันครู.....	2
ตารางที่ 2 ตารางแสดงการเปรียบเทียบลักษณะความหมายของคำขวัญ	17
ตารางที่ 3 ตารางแสดงการเปรียบเทียบลักษณะความหมายของค่านิยม	20
ตารางที่ 4 ตารางสรุปรูปแบบและวัตถุประสงค์ของคำขวัญ โอวาท คำโฆษณา คำคม และสุภาษิต .	37
ตารางที่ 5 คำขวัญวันครูที่มาจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ	53
ตารางที่ 6 คำขวัญวันครูที่มาจากบุคคลทั่วไป.....	58
ตารางที่ 7 คำขวัญวันครูที่มาจากนายกรัฐมนตรี้.....	59

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2557 : 3) ได้กล่าวถึง ความหมายของคำว่า “ครู” ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไว้ว่า “ครู หมายความว่า บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน” ซึ่งความหมายดังกล่าวมีความสอดคล้องกับความหมายของคำว่า ครู ในพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ตามที่ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2553 : 2) ที่ได้ให้ความหมายของคำว่าครูไว้ว่า “ครู” หมายความว่า บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพหลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษา ปฐมวัย ขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญา ทั้งของรัฐและเอกชน รวมทั้งพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 อธิบายคำว่า ครู หมายถึง ผู้สั่งสอนศิษย์, ผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 235)

เมื่อพิจารณาการให้ความหมายของคำว่า ครู ข้างต้นนั้น ได้แสดงให้เห็นว่า อาชีพครูเป็นอาชีพที่สำคัญอาชีพหนึ่งเพราะมีบทบาทหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติคือ การจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนอย่างเต็มความสามารถด้วยวิธีการที่หลากหลาย รวมทั้งครูยังต้องอบรมสั่งสอนศิษย์ให้มีคุณธรรมด้วยความเอาใจใส่อีกด้วย ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2553 : 74) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของครูไว้ว่า “ครูมีบทบาทสำคัญต่อสังคมและความเจริญก้าวหน้าของประเทศ กล่าวคือ 1. สร้างพลเมืองดีของประเทศ โดยการให้การศึกษาขั้นพื้นฐานที่จะทำให้ประชาชนเป็นพลเมืองดีตามที่ประเทศชาติต้องการ 2. พัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อสนองตอบการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ 3. สืบทอดวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชาติจากคนรุ่นหนึ่งไปอีกรุ่นหนึ่งให้มีการรักษาความเป็นชาติไว้อย่างมั่นคงยาวนาน”

ด้วยบทบาทหน้าที่ของ “ครู” ที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคนในสังคม จึงมีการกำหนดให้มีวันระลึกถึงความสำคัญครูขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2500 โดยเป็นระยะเวลาหลังจากมีพระราชบัญญัติครูประกาศใช้ 12 ปี โดยจอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ซึ่งดำรงตำแหน่งประธานกรรมการอำนวยการคุรุสภาที่ตติยสมัยอยู่ในขณะนั้น ได้นำเรื่องดังกล่าวเสนอในที่ประชุมผู้แทนคณะครูทั่วประเทศในคราวประชุมสามัญของคุรุสภา เมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2499 ที่ประชุมสามัญของ

คุรุสภามีมติเห็นชอบและให้เสนอคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภาพิจารณาเพื่อกำหนดให้มีวันครูขึ้น โดยกำหนดความมุ่งหมายไว้เพื่อประกอบพิธีระลึกถึงคุณบูรพาจารย์ เพื่อส่งเสริมสามัคคีธรรมระหว่างครูกับประชาชน และกำหนดวันที่ 16 มกราคม ซึ่งเป็นวันประกาศพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 ในราชกิจจานุเบกษาให้เป็นวันครู

วันครูจะมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ช่วงเช้าเป็นการทำบุญตักบาตร ส่วนช่วงบ่ายเป็นพิธีระลึกพระคุณบูรพาจารย์และกล่าวคำปฏิญาณตน นอกนั้นให้มีกิจกรรมพิเศษ เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีระหว่างผู้ประกอบวิชาชีพครูด้วยกัน และระหว่างครูกับประชาชน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ครูทั้งหลายได้พักผ่อน ได้บำเพ็ญกุศล ตลอดจนดำรงกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อประโยชน์ของครู และการศึกษาของชาติ ตามสมควร (คุรุสภา สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2555 : ออนไลน์)

กิจกรรมที่สำคัญในงานวันครูอีกกิจกรรมหนึ่งคือ การประกาศคำขวัญวันครูประจำปี โดยกิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่เริ่มมีขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2522 โดยนายแพทย์บุญสม มาร์ติน ซึ่งดำรงตำแหน่งประธานกรรมการอำนวยการคุรุสภาและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ในขณะนั้น และมีเป็นประจำทุกปีต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางคำขวัญวันครู

ลำดับที่	ปี พ.ศ.	ผู้เขียนคำขวัญ	คำขวัญวันครู
1	2522	นายแพทย์บุญสม มาร์ติน	การให้การศึกษาแก่คนในชาติ เป็นกระบวนการที่ต้องทำต่อเนื่องกันไปตลอดชีวิต ดังนั้นจึงต้องระดมสรรพกำลังหลาย ๆ ด้านมาช่วยเหลือการศึกษา ปัจจัยที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะขาดเสียมิได้ก็คือ ครูซึ่งจะเป็นผู้ผลักดันให้ทุกอย่างไปสู่เป้าหมายได้ ฉะนั้นท่านทั้งหลายคงตระหนักถึงหน้าที่อันมีเกียรตินี้ ในโอกาสที่วันสำคัญอย่างยิ่งของครูได้เวียนมาบรรจบครบรอบอีกวาระหนึ่ง ข้าพเจ้าในนามของกระทรวงศึกษาธิการและประธานอำนวยการคุรุสภา ขอส่งความปรารถนาดีและความระลึกถึงเพื่อนครูทุกท่าน ทั้งนอกและใน

ตารางที่ 1 ตารางคำขวัญวันครู (ต่อ)

ลำดับ ที่	ปี พ.ศ.	ผู้เขียนคำขวัญ	คำขวัญวันครู
			ราชการขอจงประสบแต่ความสุขความเจริญโดย ทั่วกันและขอได้โปรด ตระหนักถึงหน้าที่ยึดมั่น ในขนบธรรมเนียมประเพณีของครูที่ดีสืบไป
2	2523	ดร.ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์	เป็นครูต้องยึดถือคุณธรรมของครู
3	2524	ศ.ดร.สีปนนท์ เกตุทัต	ครูที่แท้ต้องทำแต่ความดี ประพฤติปฏิบัติใน ระเบียบแบบแผนอันสมควรกับเกียรติภูมิของตน มีความรักในลูกศิษย์ และอบรมปัญญาให้ลูกศิษย์ มีความสมบูรณ์ ทั้งทางด้านวิชาการ ความฉลาด รอบรู้ในเหตุและผล ทางด้านคุณธรรม จริยธรรม และทางด้านพลานามัย
4	2525	ดร.เกษม ศิริสัมพันธ์	ครูนั้น สังคมยกย่องนับถือว่าเป็นปูชนียบุคคล ทั้งนี้เพราะครูเป็นผู้เสียสละ ยึดมั่นในคุณงาม ความดี และความถูกต้อง จึงขอให้รักษาความดีนี้ ตลอดไป
5	2526	ดร.เกษม ศิริสัมพันธ์	อนาคตของเด็กไทย อยู่ที่ความเอาใจใส่ของครูทุกคน
6	2527	นายชวน หลีกภัย	ในวาระดิถีขึ้นปีใหม่ 2527 ผมขอให้เพื่อนครูที่รัก ทั้งหลายและสมาชิกคุรุสภาทุกท่าน ประสบ ความสุขสิริสวัสดิ์พิพัฒน์มงคล สัมฤทธิ์ผล อันพึงปรารถนาตลอด
7	2528	นายชวน หลีกภัย	การที่บุคคลหนึ่งจะดำรงชีวิตได้อย่างดีนั้นมิใช่ เรื่องง่าย โดยเฉพาะผู้เป็นครูมีแนวปฏิบัติที่ยากยิ่ง เป็นสิ่งที่น่าเห็นใจที่ครูจะต้องปฏิบัติ โดยยึดถือ ความดีมีคุณธรรมระดับสูงกว่าบุคคลทั่วไป แต่ก็ น่าภาคภูมิใจเมื่อครูผู้ปฏิบัตินั้น ได้รับความเชื่อถือ ศรัทธา และยอมรับจากสังคมมากขึ้น จึงขอให้ เพื่อนครูทุกท่านปฏิบัติตนด้วยความเสียสละ อดทน ยึดถือความดี มีคุณธรรมเพื่อจะบังเกิดผลดี แก่ตนเอง ชุมชน และประเทศชาติสืบไป

ตารางที่ 1 ตารางคำขวัญวันครู (ต่อ)

ลำดับ ที่	ปี พ.ศ.	ผู้เขียนคำขวัญ	คำขวัญวันครู
8	2529	นายชวน หลีกภัย	ครู คือ ผู้พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณค่า ต่อการพัฒนาชาติให้ก้าวหน้า และอยู่รอด ปลอดภัย
9	2530	นายมารุต บุณนาค	ครูดีมีวินัย และคุณธรรม ย่อมโน้มให้เยาวชนเป็นพลเมืองดี
10	2531	นายมารุต บุณนาค	ครูเป็นผู้สร้าง ครูเป็นผู้ให้ความหวัง ครูเป็นพลังให้ศิษย์เป็นคนดี
11	2532	พลเอกมานะ รัตนโกเศศ	ครูดี มีจรรยา มุ่งค้ำค้ำเพื่อพัฒนาเด็กไทย
12	2533	พลเอกมานะ รัตนโกเศศ	ครูคือผู้อุทิศทั้งชีวิตและจิตใจ ส่งเสริมเพิ่มพูนให้เยาวชนเป็นคนดี
13	2534	พลเอกมานะ รัตนโกเศศ	ครูคือผู้สร้างสรรค์ให้เยาวชนของชาติเป็นพลเมืองดี
14	2535	ดร.ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์	ครูคือ ผู้ให้ ผู้สร้าง ผู้พัฒนา และผู้นำเยาวชนของชาติ
15	2536	นายสัมพันธ์ ทองสมัคร	ครูคือนักพัฒนา และรักษาสิ่งแวดล้อม
16	2537	นายสัมพันธ์ ทองสมัคร	ครูคือ ผู้มีคุณธรรม ชี้นำประชาธิปไตย สร้างเด็กไทยให้เป็นคนดี
17	2538	นายสัมพันธ์ ทองสมัคร	อุทิศเวลา รักษาคุณธรรม ชี้นำประชาธิปไตย สร้างเด็กไทยให้เป็นคนดี
18	2539	นายสุขวิช รังสิตพล	ครู เป็นหัวใจของการพัฒนาคน
19	2540	นายสุขวิช รังสิตพล	ครูสร้างศิษย์ ด้วยมิตรและน้ำใจ ครูคือผู้ให้ เพื่อเยาวชนไทยได้พัฒนา
20	2541	นายชุมพล ศิลปอาชา	ครูเป็นผู้นำทางปัญญา ชี้นำประชาธิปไตย สร้างเด็กไทยให้เป็นคนดี
21	2542	นายปัญญา เกสรทอง	ครูเป็นผู้เบิกทางแห่งปัญญา
22		นางเชียมเกี้ยว แซ่เล้า	ครูชี้ทางสร้างสรรค์ภูมิปัญญา ชนเชิดบูชาพระคุณครู

ตารางที่ 1 ตารางคำขวัญวันครู (ต่อ)

ลำดับ ที่	ปี พ.ศ.	ผู้เขียนคำขวัญ	คำขวัญวันครู
23	2543	นายสมศักดิ์ ปรีศานันท์กุล	ครูต้องมีจิตวิญญาณของความเป็นครู และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
24		นายประจักษ์ เสดตเทมิ	สร้างชาติ สร้างคน ผลงานของครู ทั่วโลกรับรู้ เชิดชูบูชา
25	2544	นางสาวสุทิสสา ธนบดีไพบูลย์	พระคุณครูยิ่งใหญ่ สร้างไทยให้พัฒนา ขอบูชาคุณครู
26	2545	นายสุเทพ วิเศษศักดิ์ศรี	สร้างคนสร้างชาติ สร้างศาสตร์ก้าวหน้า สร้างภูมิปัญญา ขอบูชาครู
27	2546	นางสมปอง สายจันทร์	ครูให้ความรู้ ควบคุมจรรยา ปวงชนทั่วหล้า น้อมบูชาครู
28	2547	นางสาวพรทิพย์ ศุภกา	ครูคือพลังสร้างแผ่นดิน ไทยทุกถิ่นน้อมบูชาพระคุณครู
29	2548	นายประจักษ์ หัวใจเพชร	ครูสร้างคนสร้างชาติด้วยศาสตร์ศิลป์ ทั่วแผ่นดินศรัทธาบูชาครู
30	2549	นางพรรณมา คงสง	ครูดีเป็นศรีแผ่นดิน ศิษย์ทั่วถิ่นศรัทธาบูชาครู
31	2550	นางสาวศันสนีย์ แสนโรจน์	สิบหกมกรา เทิดทูน พ่อแผ่นดิน ภูมินทร์บรมครู
32	2551	นางพงษ์จันทร์ สุขเกษม	ครูของแผ่นดินเลิศศิลป์ศาสตร์ มหाराชภูมิพลฯ ชนบูชา
33	2552	นางนฤมล จันทะรัตน์	ครูสร้างคนดี เป็นศรีแผ่นดิน ทั่วถิ่นศรัทธา บูชาคุณครู
34	2553	นายกันทา วงศ์จันทร์ทิพย์	น้อมจิตวันทา บูชาคุณครู กตัญญูกตเวที
35	2554	นางกนกอร ภูนาสูง	เทิดพระเกียรติทั่วหล้า บูชาครูของแผ่นดิน ภูมินทร์ภูมิพล
36	2555	นางสาวขนิษฐา อุตริโส	บูชาครูแห่งแผ่นดิน จอมปราชญ์ศาสตร์ศิลป์ สยามินทร์ “ภูมิพล”

ตารางที่ 1 ตารางคำขวัญวันครู (ต่อ)

ลำดับ ที่	ปี พ.ศ.	ผู้เขียนคำขวัญ	คำขวัญวันครู
37	2556	นายสะอาด สีภาค	แปดสิบพรรษา พระราชนิ ราชูร์รัฐภักดี ครูศรีแผ่นดิน
38	2557	นายธีธัช บรรณะทอง	เทิดพระเกียรติท้าวหล้า กตัญญูบูชา แม่และครูแห่งแผ่นดิน
39	2558	เด็กหญิงอนุสรฯ ชื่นบาล	เกียรติครูยิ่งใหญ่ น้อมใจบูชา เลิศล้ำคุณค่า ศรีธธาพระคุณ
40	2559	พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา	อนาคตก้าวไกล ด้วยครูดี มีคุณภาพ
41	2560	พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา	ชาติพัฒนา ด้วยครูดี มีคุณภาพ ศิษย์ซาบซึ้งในพระคุณครู
42	2561	พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา	ศิษย์ดี ก็ด้วยครูดี มีศรัทธา
43	2562	พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา	ครูดี ศิษย์ดี มีพัฒนา ก้าวหน้า สู่เทคโนโลยี

คำขวัญวันครูเป็นเหมือนสารให้กำลังใจครู โดยจะมีลักษณะเป็นคำกล่าวที่ชี้แนวทางปฏิบัติที่มีขนาดสั้น คำขวัญส่วนใหญ่มีสัมผัสคล้องจอง เมื่อเปรียบเทียบกับคำขวัญกับคำชนิดอื่น คำขวัญต่างกับโอวาทคือมีขนาดสั้น ต่างกับคำโฆษณาและคำคมคือให้แนวปฏิบัติเสมอ และต่างกับสุภาษิตคืออาจจะเป็นสัจธรรมหรือไม่ก็ได้ (นววรรณ พันธเมธา, 2530 : 26) ซึ่งสอดคล้องกับความหมายตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ที่ว่า “ถ้อยคำที่แต่งขึ้นเพื่อเตือนใจหรือเพื่อให้เป็นสิริมงคล” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 258)

ด้วยการให้ความสำคัญกับ “ครู” โดยมีการกำหนดวันครูขึ้นและมีการสร้างคำขวัญเพื่อให้ขวัญและกำลังใจแก่ครูต่อเนื่องมาตั้งแต่ พ.ศ. 2522 จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษาว่า คำขวัญวันครูมีรูปแบบ เนื้อหา และผู้ประพันธ์คำขวัญ ที่มีลักษณะอย่างไร และสัมพันธ์กับค่านิยมของสังคมที่สะท้อนจากคำขวัญวันครูอันแสดงให้เห็นบทบาทและความสำคัญของครูอย่างไรบ้างในสังคมไทย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาคำขวัญวันครูในด้านรูปแบบ เนื้อหา และผู้ประพันธ์คำขวัญวันครู
2. เพื่อศึกษาค่านิยมที่สะท้อนจากคำขวัญวันครู

สมมุติฐานของการศึกษา

1. รูปแบบของคำขวัญวันครู มีทั้งที่เป็นรูปแบบคำขวัญที่มีลักษณะเป็นข้อความขนาดยาว คล้ายโอวาท และรูปแบบคำขวัญที่สั้น กะทัดรัด และมีสัมผัสคล้องจอง ซึ่งน่าจะมีปัจจัยมาจากสถานะของผู้ประพันธ์คำขวัญ
2. เนื้อหาคำขวัญวันครูไม่เพียงแต่สะท้อนค่านิยมด้านการประพฤติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูเท่านั้น แต่ยังสะท้อนค่านิยมอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กับบริบทสังคมร่วมสมัยด้วย

ขอบเขตของการศึกษา

ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ คำขวัญวันครูในเว็บไซต์ของคุรุสภา (<http://www.ksp.or.th>) ตั้งแต่ พ.ศ. 2522 - 2562 พบว่า แต่ละปีมีคำขวัญวันครูเพียงปีละ 1 คำขวัญ แต่ พ.ศ. 2542 และ พ.ศ. 2543 พบว่า ทั้ง 2 ปีนี้มีคำขวัญวันครูปีละ 2 คำขวัญ ทำให้ผู้วิจัยมีกลุ่มข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์ รวมทั้งสิ้นจำนวน 43 คำขวัญ

ขั้นตอนการศึกษา

1. สืบค้นข้อมูล ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำขวัญ
2. เก็บรวบรวมคำขวัญวันครูที่ปรากฏในเว็บไซต์ของคุรุสภา ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2522 - 2562
3. วิเคราะห์ข้อมูลจากคำขวัญวันครูจำนวน 43 คำขวัญ ตามวัตถุประสงค์ ได้แก่
 - 1) วิเคราะห์รูปแบบ เนื้อหาคำขวัญวันครู และผู้ประพันธ์คำขวัญวันครู
 - 2) ศึกษาค่านิยมที่สะท้อนจากคำขวัญวันครู
4. นำผลการวิเคราะห์มาจัดกลุ่มข้อมูล เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา
5. สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยข้อมูลทางเอกสารและเรียบเรียงข้อมูลด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ โดยการเก็บข้อมูลคือ คำขวัญวันครูในเว็บไซต์ของคุรุสภา (<http://www.ksp.or.th>) ตั้งแต่ พ.ศ. 2522 – 2562 จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาจัดกลุ่มและวิเคราะห์ตามขั้นตอนของการศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงลักษณะรูปแบบและเนื้อหาของคำขวัญวันครู
2. ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ของเนื้อหาคำขวัญวันครูกับบริบททางสังคมในช่วงเวลาที่เกิดคำขวัญ ซึ่งแสดงให้เห็นความสำคัญของบทบาทครูในสังคม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์คำขวัญวันครู แบ่งเป็นแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับครู แนวคิดเกี่ยวกับคำขวัญ และแนวคิดเกี่ยวกับค่านิยม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำขวัญ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นครู และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค่านิยม

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่นำมา เป็นการนำให้เข้าใจประเด็นเรื่องเกี่ยวกับครูและบทบาทหน้าที่ของครู เพราะข้อมูลในส่วนนี้สามารถนำมาใช้ในการแบ่งเนื้อหา และวิเคราะห์เนื้อหาของคำขวัญวันครูได้ และการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคำขวัญ ทำให้ผู้ศึกษาได้นำความรู้ไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษารูปแบบของคำขวัญ และผู้ประพันธ์คำขวัญ อีกทั้งการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม ยังทำให้ผู้ศึกษาได้นำความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์ค่านิยมของสังคมที่สะท้อนผ่านคำขวัญวันครู แนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ นี้ ล้วนเป็นประโยชน์ต่อการนำมาพิจารณาและวิเคราะห์คำขวัญวันครูให้ถูกต้องและตรงตามวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับครู แนวคิดเกี่ยวกับคำขวัญ แนวคิดเกี่ยวกับค่านิยม

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับครู

บทบาทหน้าที่ของครู

ตามที่มีการกล่าวถึงความหมายของครูไว้แล้วในบทที่ 1¹ ในส่วนนี้จึงจะกล่าวถึงความหมายของครูตามนิยามความหมายดังกล่าวที่สัมพันธ์กับบทบาทหน้าที่ ดังที่ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายของคำว่า “บทบาท” ไว้ว่า “บทบาท หมายถึง การทำทำตามบท, การทำตามบท, โดยปริยายหมายความว่า การทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของครู” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 648 - 649) และให้ความหมายของคำว่า “หน้าที่” ไว้ว่า “กิจที่จะต้องทำด้วยความรับผิดชอบ” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1289) จากความหมายดังกล่าวข้างต้น

¹ กล่าวไว้แล้วในหน้า 1

ทำให้ทราบว่า บทบาทและหน้าที่นั้นมีความหมายไปในทำนองเดียวกัน โดยอาจหมายถึง การทำตามหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ

อาชีพครูถือเป็นอาชีพหนึ่งที่มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญ ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 9) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของครูไว้ว่า “ในด้านบทบาทหน้าที่ของครู ครูมีหน้าที่สำคัญ คือ การพัฒนาคน ยกย่องคุณภาพของคน ยกย่องวิถียุทธศาสตร์ของมนุษย์ ครูเป็นผู้สร้างผู้ยิ่งใหญ่ สร้างคนดี คนจริง คนเก่ง คนกล้าให้แผ่นดิน”

ด้วยการกำหนดบทบาทหน้าที่ของครูดังกล่าว จึงมีนักวิชาการด้านศึกษาศาสตร์ ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของครูในสังคมไทยไว้ ดังนี้

อำไพ สุจริตกุล (2533 : 26) ได้สรุปบทบาทของครูไว้ดังนี้

1. สั่งสอน ฝึกฝน อบรม บ่มนิสัยศิษย์
2. ศึกษา ค้นคว้า วิจัยให้ทันสมัยอยู่เสมอ
3. แนะนำ กำกับ ติดตามผลการสอน นิเทศงานและบริหารเป็น
4. ประยุกต์ใช้ทรัพยากร คน และสังคมให้เป็นประโยชน์ได้ทุกเมื่อ
5. เป็นผู้สร้างและมีมนุษยสัมพันธ์ดี
6. เป็นนักพัฒนาสังคมและบุคคล

บุปผา คุมมานนท์ (2537 : 184 - 186) ได้กล่าวถึง บทบาทของครูในยุคปัจจุบันว่าครูควรมีบทบาท ดังนี้

1. การประพฤติดีและเป็นตัวอย่างแก่ศิษย์
2. การแก้สิ่งที่ศิษย์เห็นผิดเป็นชอบ
3. การอบรมศีลธรรมและยกระดับศีลธรรมให้สูงขึ้น
4. การสร้างความสามัคคี
5. การรักษาเอกลักษณ์ของคนไทย
6. การเข้าใจสถานการณ์ของประเทศชาติและโลก
7. การกำจัดความไม่ชอบธรรมและแนะแนวทางแก่ศิษย์
8. การสร้างสรรค์สิ่งที่ถูกต้องดีงามในสังคมไทย
9. การมีความรู้ในลัทธิการเมือง และสามารถแนะแนวทางให้แก่ศิษย์ และชุมชนได้อย่างถูกต้อง
10. การชี้แนะนักเรียนให้หันต่อสถานการณ์ต่าง ๆ และใช้วิธีการแก้ปัญหาอย่างชาญฉลาด

11. การเข้าใจเป้าหมายของการศึกษาของชาติว่าต้องการพลเมืองในลักษณะใด
12. การเข้าใจแนวคิดที่เคลื่อนไหวเกี่ยวกับการศึกษาของประเทศ

นอกจากนี้ ยนต์ ชุมจิต (2553 :76 – 83) ได้กล่าวถึง บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของครู จากคำศัพท์ภาษาอังกฤษว่า “TEACHERS” หรือ TEACHERS MODEL โดยสรุปได้ ดังนี้

1. T (teaching) การสอน หมายความว่า ครูมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการสอนศิษย์ เพื่อให้ศิษย์มีความรู้ความสามารถในวิชาการทั้งหลายทั้งปวง ซึ่งถือว่าเป็นงานหลักของผู้เป็นครูผู้สอนทุกคน
2. E (ethics) จริยธรรม หมายความว่า ครูต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการอบรม ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่หลักอีกประการหนึ่งของความเป็นครู
3. A (academic) วิชาการ หมายความว่า ครูต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อวิชาการทั้งของตนเองและของนักเรียน ซึ่งความจริงแล้วงานของครูต้องเกี่ยวข้องกับวิชาการอยู่ตลอดเวลา เพราะวิชาชีพครูต้องใช้ความรู้เป็นเครื่องมือในการประกอบวิชาชีพ
4. C (cultural heritage) การสืบทอดวัฒนธรรม หมายความว่า ครูต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการสืบทอดวัฒนธรรม การสอนศิลปวิทยาการต่าง ๆ ให้กับลูกศิษย์นั้น ย่อมถือว่าเป็นการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง
5. H (human relationship) การมีมนุษยสัมพันธ์ หมายความว่า ครูต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ที่ครูต้องเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ด้วย เพราะการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและหมู่คณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประโยชน์ต่อโรงเรียน
6. E (evaluation) การประเมินผล หมายความว่า ครูต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการประเมินผลต่อการเรียนของศิษย์ งานของครูในด้านนี้ถือว่ามีความสำคัญมากอีกประการหนึ่ง ทั้งนี้เพราะการประเมินผล การเรียนการสอนเป็นการวัดความเจริญก้าวหน้าของศิษย์ในด้านต่าง ๆ
7. R (research) การวิจัย หมายความว่า ครูต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบโดยการต้องพยายามหาความรู้ความจริงเพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอนและแก้ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักเรียน

8. S (service) การบริการ หมายความว่า ครูต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการบริการศิษย์และผู้ปกครอง แต่บางครั้งก็มีความจำเป็นที่จะต้องให้บริการแก่ประชาชนในท้องถิ่นด้วย แต่โดยธรรมชาติแล้ว งานบริการหลักของครูคือ บริการให้ความรู้เพื่อสร้างความเจริญงอกงามให้แก่นักเรียน สำหรับครูนั้น นอกจากให้บริการนักเรียนแล้ว บางครั้งครูยังต้องให้บริการด้านคำปรึกษาหารือในด้านสุขภาพอนามัยแก่ชุมชน รวมทั้งช่วยแก้ปัญหาให้แก่ชุมชนรอบ ๆ โรงเรียนอีกด้วย

จากการศึกษา เรื่อง บทบาทหน้าที่ของครูดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า ครูในสังคมไทยมีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญ ดังนี้

1. ครูต้องมีคุณธรรมจริยธรรม เช่น มีความเสียสละ ความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ปฏิบัติตนตามหลักศาสนา เป็นต้น
2. ให้ความรู้ รับผิดชอบต่องานสอน และงานในหน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย
3. อบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นคนดีและพลเมืองดีของประเทศชาติ
4. ครูต้องมีวินัยและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์
5. แนะนำ ให้คำปรึกษาแก่ศิษย์ และเอาใจใส่ดูแลลูกศิษย์
6. จัดทำวิจัยในชั้นเรียน
7. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
8. ยึดมั่นในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และส่งเสริมให้นักเรียนใช้ชีวิตบนวิถีประชาธิปไตย
9. รักความเป็นไทย
10. รับใช้ชุมชน สังคม และประเทศชาติ
11. พัฒนาตนเองอยู่เสมอ

ผู้ศึกษาได้นำแนวคิดเรื่อง บทบาทหน้าที่ของครู มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์และแบ่งประเภทเนื้อหาของคำขวัญวันครู การศึกษาเรื่อง บทบาทหน้าที่ของครูจะทำให้ผู้ศึกษาวิเคราะห์และแบ่งประเภทเนื้อหาของคำขวัญวันครูได้อย่างชัดเจนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จรรยาบรรณวิชาชีพครู

อาชีพครูจัดเป็นวิชาชีพชั้นสูง ในการประกอบอาชีพครูจึงต้องมีการรับรองตามมาตรฐานวิชาชีพ ดังนั้น ผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นครูจึงต้องมีใบประกอบวิชาชีพและประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของมาตรฐานวิชาชีพครู การเป็นครูจึงต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคุรุสภา และปฏิบัติตนตามข้อบังคับของคุรุสภา ที่เรียกว่า จรรยาบรรณวิชาชีพครู ดังที่ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2553 : 73) ได้ให้ความหมายคำว่า จรรยาบรรณวิชาชีพ ไว้ว่า “จรรยาบรรณของวิชาชีพ” หมายความว่า มาตรฐานการปฏิบัติตนที่กำหนดขึ้นเป็นแบบแผนในการประพฤติตน ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องปฏิบัติตาม เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณชื่อเสียงและฐานะของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาให้เป็นที่เชื่อถือศรัทธาแก่ผู้รับบริการและสังคม อันจะนำมาซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ

นอกจากนี้ในราชกิจจานุเบกษายังได้ระบุไว้อีกว่า “ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องประพฤติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ และแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ” จำนวน 5 หมวด รวม 9 ข้อ ดังนี้

หมวด 1 จรรยาบรรณต่อตนเอง

ข้อ 7 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ

หมวด 2 จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ

ข้อ 8 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพและเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ

หมวด 3 จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ

ข้อ 9 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจแก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่ โดยเสมอหน้า

ข้อ 10 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ

ข้อ 11 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งทางกายวาจา และจิตใจ

ข้อ 12 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องไม่กระทำตนเป็น
ปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของ
ศิษย์ และผู้รับบริการ

ข้อ 13 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องให้บริการด้วย
ความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จาก
การใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ

หมวด 4 จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ

ข้อ 14 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พึงช่วยเหลือเกื้อกูล
ซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้าง
ความสามัคคีในหมู่คณะ

หมวด 5 จรรยาบรรณต่อสังคม

ข้อ 15 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พึงประพฤติปฏิบัติตน
เป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม
ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม และยึดมั่น
ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

จากจรรยาบรรณวิชาชีพครูที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น วิไล ตั้งจิตสมคิด (2557 : 168 - 172)
ได้นำมาขยายความและยกตัวอย่างพฤติกรรมต่าง ๆ เพิ่มเติม ให้สัมพันธ์กับบทบาทหน้าที่ของครู
ในยุคปัจจุบันทั้ง 5 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 จรรยาบรรณต่อตนเอง ในประเด็นนี้ ครูจะต้องมีวินัย
ในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ให้ทันต่อ
การพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ โดยครู
จะต้องมีการประพฤติที่เหมาะสม เช่น เป็นแบบอย่างที่ดี ศึกษาหาความรู้
วางแผนพัฒนาตน พัฒนางาน ค้นคว้า แสวงหาความรู้ใหม่อยู่เสมอ และ
ละเว้นการประพฤติที่ไม่เหมาะสม เช่น เกี่ยวข้องกับอบายมุขและยาเสพติด
ประพฤติชั่วสาว ขาดความรับผิดชอบ ฯลฯ

ส่วนที่ 2 จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ ในประเด็นนี้ ครูต้องรัก ศรัทธา
ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพ และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ
โดยต้องมีการประพฤติที่เหมาะสม เช่น แสดงความชื่นชมและศรัทธา
ในคุณค่าของวิชาชีพ รักษาชื่อเสียงและปกป้องศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ ปฏิบัติ
หน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ฯลฯ และต้องละเว้นการประพฤติที่

ไม่เหมาะสม เช่น ดุหมั่นเหยียดหยาม ให้ร้ายผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ ไม่ซื่อสัตย์สุจริต ไม่รับผิดชอบ ฯลฯ

ส่วนที่ 3 จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ ในประเด็นนี้ ครูจะต้องรักเมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจแก่ศิษย์ ต้องให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาคโดยไม่เรียกรับผลประโยชน์ ให้คำปรึกษา ส่งเสริมให้ศิษย์ได้แสวงหาความรู้และมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้ ไม่ดุหมั่นเหยียดหยามศิษย์ หรือเรียกร้องผลตอบแทนจากศิษย์ เป็นต้น

ส่วนที่ 4 จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ ในประเด็นนี้ ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ มีความรัก เสียสละ ร่วมใจกัน ในการพัฒนาการศึกษา ไม่ปฏิเสธความรับผิดชอบ ไม่วิพากษ์วิจารณ์ให้ร้ายผู้อื่นในความบกพร่องที่เกิดขึ้น เป็นต้น

ส่วนที่ 5 จรรยาบรรณต่อสังคม ในประเด็นนี้ ครูพึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎี เรื่องจรรยาบรรณวิชาชีพครู ทำให้ทราบถึงความสำคัญของจรรยาบรรณวิชาชีพครู ซึ่งถือเป็นกฎระเบียบและข้อบังคับที่ครูทุกคนจะต้องประพฤติปฏิบัติตาม และผู้วิจัยได้นำแนวคิดนี้ไปช่วยในการวิเคราะห์ประเด็นเกี่ยวกับเนื้อหาของคำขวัญและค่านิยมที่เกี่ยวกับครูที่สะท้อนผ่านคำขวัญวันครูให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับคำขวัญ

ความหมายของคำขวัญ

ตามที่มีการกล่าวถึงความหมายของคำขวัญไว้แล้วในบทที่ 1² ในส่วนนี้จึงจะกล่าวถึงความหมายของคำขวัญเพิ่มเติมให้กระจ่างชัดยิ่งขึ้น ดังที่ บุญยงค์ เกศเทศ (2532 : 188 - 189) ได้ให้ความหมายของคำขวัญไว้ว่า “คำขวัญเป็นถ้อยคำภาษาที่แต่งขึ้นเพื่อเตือนใจ หรือเพื่อให้เป็นสิริมงคล คำขวัญในปัจจุบันได้พัฒนาให้มีขนาดสั้นและนิยมให้มีสัมผัสคล้องจองกัน มีเนื้อหาปลูกฝังแนวนิยมต่าง ๆ เช่น คำขวัญที่เกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คำขวัญเกี่ยวกับการแนะนำ คำขวัญประจำจังหวัด เป็นต้น”

จากการให้คำนิยามของ “คำขวัญ” ข้างต้นมีนิยามที่เหมือนกันคือ คำขวัญเป็นถ้อยคำที่เป็นสิริมงคล มีขนาดสั้น ส่วนใหญ่มีสัมผัสคล้องจอง แต่งขึ้นเพื่อเตือนใจหรือเพื่อให้เป็นสิริมงคล และส่วนที่มีความหมายต่างกันคือ นววรรณ พันธุมธา (2530 : 26) ได้เปรียบเทียบลักษณะทั่วไปของคำขวัญกับคำชนิดอื่น ๆ ที่มีความหมายหรือวัตถุประสงค์ในการสื่อสารที่ใกล้เคียงกัน เช่น เปรียบเทียบความต่างของคำขวัญกับโอวาทในเรื่องขนาดความยาว และเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ที่ต่างกันของคำขวัญกับคำโฆษณา คำคม และสุภาษิต โดยระบุว่า “คำขวัญต่างกับคำโฆษณาและคำคมคือให้แนวปฏิบัติเสมอ และต่างกับสุภาษิตคืออาจจะเป็นสัจธรรมหรือไม่ก็ได้” และ บุญยงค์ เกศเทศ (2532 : 188 - 189) มีคำนิยามในส่วนที่แตกต่างออกไป คือ “คำขวัญมีเนื้อหาปลูกฝังแนวนิยมต่าง ๆ”

² กล่าวไว้แล้วในหน้า 6

ตารางที่ 2 ตารางแสดงการเปรียบเทียบลักษณะความหมายของคำขวัญ

ชื่อผู้ให้ คำนิยาม	นววรรณ พันธุเมธา	ราชบัณฑิตยสถาน	บุญยงค์ เกศเทศ
ลักษณะคำขวัญ			
เป็นคำกล่าวชี้แนวทางปฏิบัติ หรือแนวนิยม	✓	✓	✓
มีขนาดสั้น	✓	-	✓
มีสัมผัสคล้องจอง	✓	-	✓
เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง	✓	-	-
เป็นข้อความที่เป็นสิริมงคล		✓	✓
เตือนใจ	-	✓	✓

ในที่นี้การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาจึงขอยึดตามนิยามคำขวัญที่ได้สรุปไว้ตามแนวทางที่สอดคล้องกันของนักวิชาการทั้งสามที่กล่าวมาข้างต้น ดังนั้นคำนิยามของคำขวัญในการศึกษาครั้งนี้ จึงหมายถึง “ถ้อยคำที่เป็นมงคล มักแต่งขึ้นเพื่อชี้แนวทางปฏิบัติหรือเตือนใจ และปัจจุบันคำขวัญจะมีลักษณะเป็นข้อความที่มีขนาดสั้น และนิยมให้มีสัมผัสคล้องจอง”

การศึกษาความหมายของคำขวัญนี้ ทำให้ผู้ศึกษาได้มีกรอบความคิดและแนวทางในการนำไปใช้พิจารณาในประเด็นการแบ่งรูปแบบตามลักษณะของคำขวัญวันครูที่พบได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ความเป็นมาของคำขวัญ

ความเป็นมาของคำขวัญตามที่มีผู้ศึกษาไว้ ได้แก่ นววรรณ พันธุเมธา อวยพร พานิช และ บุญญาภา อักษรภาณูจน์ ซึ่งได้ศึกษาความเป็นมาของคำขวัญไว้ ดังนี้

นววรรณ พันธเมธา (2530 : 3) ได้ศึกษาความเป็นมาของคำขวัญไว้ในงานวิจัย “คำขวัญในภาษาไทย” โดยกล่าวว่า “น่าจะมีผู้คิดใช้คำว่า คำขวัญ ในระหว่างปี พ.ศ. 2485 – 2487” โดยให้เหตุผลว่า “ผู้คิดคำว่า “คำขวัญ” เป็นกรรมการสำนักวัฒนธรรมแห่งชาติ สำนักวัฒนธรรมแห่งชาตินั้น เริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ. 2485 คำว่า คำขวัญ น่าจะมีขึ้นหลังปี พ.ศ. 2485” และในงานวิจัยดังกล่าวได้กล่าวไว้ว่า “คำขวัญ” มีปรากฏในหนังสือเค้าโครงวัฒนธรรมฝ่ายหญิงตีพิมพ์ในปี พ.ศ. 2487

อวยพร พาณิช (2533 : 21) ได้ศึกษาความเป็นมาของคำขวัญไว้ว่า “คำขวัญ” น่าจะเป็นคำที่ พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ บัญญัติขึ้น และในปี พ.ศ. 2475 ได้มีถ้อยคำในลักษณะนี้ประกอบชื่อหนังสือพิมพ์ว่า “บำเพ็ญกรณีย์ ไผ่ตริจิตต์ วิทยาคม อุดมสันติสุข”

บุญญาภา อักษรกาญจน์ (2556 : 16) ได้ศึกษาและสรุปความเป็นมาของคำขวัญไว้ว่า “คำขวัญ น่าจะเป็นคำที่พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ทรงบัญญัติขึ้น ปรากฏหลักฐานในประชาชาติ พ.ศ. 2478 แต่ยังไม่เป็นที่แพร่หลายนัก และในปี พ.ศ. 2480 ได้เกิดประโยคปลุกนิยามขึ้น ซึ่งมีลักษณะเดียวกับ คำขวัญ ที่ใช้ในการโฆษณา ยา เหม - วิตา จนกระทั่งในปี 2485 – 2487 คำว่า “คำขวัญ” เป็นที่ยอมรับของทางวิชาการ ดังจะเห็นได้จากการใช้หนังสือสำนักวัฒนธรรมฝ่ายหญิง”

จากการศึกษาความเป็นมาของคำขวัญ สรุปได้ว่า ในอดีต “คำขวัญ น่าจะเป็นคำที่พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ได้ทรงบัญญัติขึ้น และหลังจากปี พ.ศ. 2475 พบการใช้ถ้อยคำลักษณะคล้ายกับคำขวัญ และคำว่า คำขวัญ น่าจะมีขึ้นหลังปี พ.ศ. 2485 และใช้กันอย่างแพร่หลายในเวลาต่อมา

ทั้งนี้ การศึกษาเรื่องความเป็นมาของคำขวัญ ทำให้ผู้วิจัยทราบที่มาของคำขวัญและได้นำแนวคิดดังกล่าวไปใช้ในการสังเกต พิเคราะห์ และวิเคราะห์ลักษณะรูปแบบของคำขวัญวันครูในปีต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจนมากขึ้น

2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับค่านิยม

ความหมายของค่านิยม

คำว่า ค่านิยม เป็นคำที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายในช่วงเวลาหลายปีที่ผ่านมา และได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่า ค่านิยม ไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

กุหลาบ มัลลิกะมาส (2518 : 38) ได้ให้ความหมายของ ค่านิยม ไว้ว่า “ค่านิยม คือ สิ่งในกลุ่มชนในสังคมหนึ่งเห็นว่ามีคุณค่าควรแก่การรักษา ซึ่งอาจไม่ใช่สิ่งที่ดีที่สุดก็ได้ ค่านิยมเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมของคนไว้ให้เป็นไปตามความนิยมนั้น ๆ”

อุทัย หิรัญโต (2522 : 56) ได้ให้ความหมายของ ค่านิยม ไว้ว่า “ค่านิยม คือ สิ่งที่สมาชิกส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม ควรค่าแก่การปฏิบัติ”

สุพัตรา สุภาพ (2536 : 23) ได้สรุปความหมายของค่านิยม ไว้ว่า “ค่านิยม คือ สิ่งในกลุ่มสังคมหนึ่ง ๆ เห็นว่าเป็นสิ่งที่มีค่าควรแก่การกระทำ น่ากระทำ น่ายกย่อง หรือเห็นว่าถูกต้อง”

วัชรวิ ฐวธรรม (2538 : 2-4) ได้กล่าวไว้ว่า “ค่านิยม คือหลักการประพฤติปฏิบัติตนต่อสิ่งต่าง ๆ ที่บุคคลถือว่าดีงาม ถูกต้อง และควรค่าแก่การยึดถือ”

ราชบัณฑิตยสถาน (2556 : 253) ได้ให้ความหมายของ ค่านิยม ไว้ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ว่า “ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่มีคุณค่าหรือสังคมยึดถือเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจ และกำหนดการกระทำของตนเอง”

จากการให้คำนิยามของค่านิยมข้างต้นพบว่า มีผู้ให้คำนิยามเกี่ยวกับค่านิยมในประเด็นเดียวกัน 4 คน จากทั้งหมด 5 คน โดยให้คำนิยามว่า “ค่านิยม คือ สิ่งที่ได้รับการยอมรับจากคนส่วนใหญ่ในสังคม” และมีผู้ให้คำนิยามในประเด็นความหมายในทำนองเดียวกัน 3 คน โดยให้ความหมายไว้ว่า “ค่านิยม เป็นการกำหนดพฤติกรรมของคนในสังคมให้เป็นไปตามความนิยม” และ “ค่านิยมเป็นสิ่งที่ดีงาม ควรแก่การปฏิบัติ” นอกจากนี้ยังมีผู้ให้คำนิยามในประเด็นเดียวกัน 2 คน โดยให้คำนิยามว่า “ค่านิยมมีคุณค่า น่ายกย่อง และควรแก่การรักษา” และ “ค่านิยมเป็นสิ่งที่ถูกต้อง”

ส่วนคำนิยามที่ต่างจากบุคคลอื่นจะเป็นคำนิยามที่มาจาก ราชบัณฑิตยสถาน โดยมีส่วนที่แตกต่างในการให้คำนิยามคือ “คำนิยาม คือสิ่งที่คนในสังคมยึดถือ” และ “คำนิยามเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจ”

ตารางที่ 3 ตารางแสดงการเปรียบเทียบลักษณะความหมายของคำนิยาม

ชื่อผู้ให้ คำนิยาม ลักษณะคำนิยาม	กุหลาบ มัลลิกะมาส	อุทัย ทิริญโต	สุพัตรา สุภาพ	วัชรวิ จูธรรม	ราช บัณฑิตย- สถาน
เป็นสิ่งที่ได้รับการยอมรับ จากคนส่วนใหญ่ในสังคม	✓	✓	✓	-	✓
มีคุณค่า นายก่อง และ ควรแก่การรักษา	✓	-	✓	-	-
เป็นการกำหนดพฤติกรรม ของคนในสังคมให้เป็นไป ตามความนิยม	✓	-	-	✓	✓
เป็นสิ่งที่ดีงาม ควรแก่การปฏิบัติ	-	✓	✓	✓	-
เป็นสิ่งที่ถูกต้อง	-	-	✓	✓	-
สิ่งที่บุคคลหรือสังคมยึดถือ	-	-	-	-	✓
เครื่องช่วยตัดสินใจ	-	-	-	-	✓

จากการให้คำนิยามดังกล่าวข้างต้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาจึงเลือกใช้คำนิยามที่มีผู้สรุปความไว้ในทำนองเดียวกันตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป จึงสรุปได้ว่า “คำนิยาม คือ สิ่งที่ได้รับการยอมรับจากคนส่วนใหญ่ในสังคม เป็นการกำหนดพฤติกรรมของคนในสังคมให้เป็นไปตามความนิยม และเป็นสิ่งที่ดีงามที่ควรค่าแก่การนำไปปฏิบัติ”

จากการศึกษาความหมายของค่านิยม ทำให้ผู้ศึกษาได้ทราบถึงลักษณะของค่านิยมได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น และจะนำความหมายดังกล่าวไปใช้พิจารณาและวิเคราะห์เนื้อหาของคำขวัญวันครู

ความสำคัญของค่านิยม

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม (2549 : 9 - 10) ได้กล่าวถึงความสำคัญของค่านิยมไว้ 3 ประการ ดังนี้

1) ค่านิยมทำหน้าที่เป็นบรรทัดฐานหรือมาตรฐานของพฤติกรรมทั้งหลายของเรา กล่าวคือ ค่านิยมจะเป็นตัวกำหนดการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของเราว่าเราควรจะทำหรือไม่ ควรจะทำในสิ่งใด ค่านิยมจะช่วยกำหนดในเรื่องต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ฯลฯ และค่านิยมจะช่วยทำหน้าที่ประเมินการปฏิบัติการต่าง ๆ ทั้งของเราเองและของผู้อื่น

2) ค่านิยมทำหน้าที่เป็นแบบแผนสำหรับการตัดสินใจและแก้ไขข้อขัดแย้งต่าง ๆ ในบางกรณีบุคคลต้องเผชิญกับสถานการณ์บางอย่างที่ขัดแย้งกัน ทำให้เขาต้องเลือกทางใดทางหนึ่ง เช่น การปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาอย่างเคร่งครัดกับความเป็นตัวของตัวเองหรือการรักษาความเป็นอิสระของตนเอง การปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตแต่ยากจนกับการปฏิบัติงานในทางที่ไม่สุจริตแต่ทำให้ร่ำรวย บุคคลจะเลือกทางไหนนั้น ค่านิยมหรือระบบค่านิยมที่บุคคลมีอยู่จะช่วยกำหนดทางเลือกให้เขา

3) ค่านิยมทำหน้าที่เป็นแรงจูงใจหรือแรงผลักดันของบุคคล เช่น บุคคลที่มีค่านิยมชมชอบในการมีอายุยาวนานหรือสุขภาพดี ก็จะมีแรงผลักดันให้ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนมีความรอบคอบในการบริโภคอาหาร บุคคลที่มีค่านิยมเกี่ยวกับวัตถุนิยมสูง ก็มักจะมีความขยันขันแข็งและเพียรพยายามในการทำงานเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินทองและสิ่งของที่ตนพึงปรารถนาเหล่านี้ เป็นต้น

จากความสำคัญของค่านิยมดังกล่าวข้างต้นนั้น มีแนวคิดที่สัมพันธ์กันกับ รัฐนิกร เศรษฐรัฐ (2528 : 48) ที่ได้กล่าวถึง บทบาทของค่านิยม ไว้ว่า

... ค่านิยมเป็นเครื่องชี้ทางและลักษณะความประพฤติของคน
ในสังคม ค่านิยมจึงจัดได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญขั้นมูลฐานที่จะทำให้เราเข้าใจ

ถึงพฤติกรรมของบุคคลในสังคม ทั้งนี้เพราะบุคคลจะเลือกกระทำการสิ่งใด ย่อมขึ้นอยู่กับค่านิยมที่บุคคลมีต่อสิ่งนั้น ค่านิยมจะเป็นตัวตัดสินว่า อะไร เป็นสิ่งที่บุคคลปรารถนา อย่างไรก็ตามเป็นสิ่งจำเป็น และอะไรบ้างที่มีคุณค่า หรือมีประโยชน์ต่อบุคคล

นอกจากนี้ ดวงมน จิตรจักษ์ (2543 : 3) ได้กล่าวถึง ความสัมพันธ์ของมนุษย์ ภาษา และค่านิยม ไว้ว่า

เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่มีการสื่อสารกัน ภาษาเป็น วัฒนธรรมที่สร้างขึ้นมาสื่อความรู้สึกนึกคิด ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ ข้อเท็จจริง ความรู้และความคิดฝัน ตลอดจนทัศนคติต่อบางสิ่งตามค่านิยม และความเชื่อของตน” หรืออาจกล่าวได้ว่า “ภาษาสะท้อนค่านิยมของ บุคคลซึ่งอาจได้รับอิทธิพลมาจากค่านิยมของกลุ่มหรือสังคม เนื่องจาก ภาษาเป็นวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงจึงเกิดขึ้นได้เสมอ การเปลี่ยนแปลง ของภาษาอาจจะแสดงว่า มนุษย์ได้เปลี่ยนแปลงความคิด เพราะสภาพชีวิต และสังคมเปลี่ยนไป

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของค่านิยม ทำให้ผู้ศึกษาได้แนวคิดใน การวิเคราะห์ค่านิยมต่าง ๆ ของสังคมที่ปรากฏและสะท้อนผ่านคำขวัญวันครู และช่วยให้ผู้ศึกษา พิจารณาเนื้อหาของคำขวัญที่มีค่านิยมของสังคมสอดแทรกอยู่ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

ค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับครู

ยนต์ ชุ่มจิต (2541 : 180 - 183) กล่าวว่า ครูอาจารย์สามารถพัฒนาค่านิยมในวิชาชีพครู ให้สูงขึ้นได้ โดยการนำอาชีพทางการสอนหรือวิชาชีพครูไปเปรียบเทียบกับงานอื่น ๆ ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) เกียรติและศักดิ์ศรี

การมีเกียรติและศักดิ์ศรีของวิชาชีพครู มิใช่อยู่ที่การได้รับเงินเดือนครั้งละมาก ๆ แต่อยู่ที่ความสุจริตของอาชีพ ตามพุทธภาษิตที่ว่า “สุกัมมิโก กิตติมาเวหาติ” แปลว่า “อาชีพที่สุจริตมีเกียรติทั้งสิ้น”

2) เป้าประสงค์ของวิชาชีพ

วิชาชีพหรืองานอาชีพบางอย่างมีเป้าประสงค์เพื่อฐานะทางเศรษฐกิจหรือความร่ำรวยของผู้ประกอบอาชีพการทำงานนั้น ๆ ส่วนเป้าประสงค์ของวิชาชีพครูที่แท้จริงมีได้อยู่ในฐานะความร่ำรวยและการมีงานทำ ถือเป็นเป้าประสงค์รอง เป้าประสงค์สูงสุดของครู คือ การยกระดับวิญญานของศิษย์ไปสู่คุณธรรมอันสูงสุด

3) ความก้าวหน้าในอาชีพ

ในบรรดาอาชีพที่รับราชการด้วยกัน อาชีพครูนับว่ามีความก้าวหน้ามากกว่าอีกหลาย ๆ อาชีพ ทั้งในด้านการเงิน และระดับชั้น หลักฐานในเรื่องนี้จะสังเกตได้จากการมีบุคคลที่รับราชการอื่น ๆ พยายามหาโอกาสศึกษาต่อทางวิชาชีพครู เพื่อหาโอกาสสอบแข่งขันบรรจุเข้าเป็นครูจำนวนมาก

4) สถานภาพทางวิชาชีพ

วิชาชีพครูได้รับการยกย่องให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงเช่นเดียวกับวิชาชีพอื่น ๆ ได้แก่ แพทย์ พยาบาล ทนายความ ตุลาการ สถาปัตยกรรม วิศวกรรม และผู้ตรวจสอบบัญชี เพราะวิชาชีพเหล่านี้ต้องใช้เวลาในการศึกษาเป็นระยะเวลายาวนาน ต้องมีการฝึกฝนอบรม ต้องมีคุณธรรมและจริยธรรมในวิชาชีพอีกด้วย

จากการศึกษาความหมายของค่านิยม ความสำคัญของค่านิยม และค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับครู ทำให้ผู้ศึกษาได้แนวคิดไปใช้ในการวิเคราะห์คำขวัญวันครู ในประเด็นค่านิยมที่สะท้อนจากคำขวัญครู เนื่องจากคำขวัญวันครูมาจากผู้ประพันธ์คำขวัญที่มีทั้งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ บุคคลทั่วไป และนายกรัฐมนตรี ซึ่งผู้ประพันธ์คำขวัญแต่ละคนจะต้องคิดคำขวัญ ในคำขวัญวันครูจึงมาจาก

ความคิด ความเชื่อ หรือค่านิยมที่สัมพันธ์กับกรอบความคิดของคนในสังคมที่มีมุมมองต่อครู ผู้ศึกษา จึงได้นำแนวคิดดังกล่าวไปใช้ในการแบ่งประเภทของค่านิยมที่พบให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำขวัญ

อุทัยวรรณ จุลเจริญ (2540) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาคำขวัญตามแผนนโยบายสร้างชาติของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ในระหว่าง พุทธศักราช 2485 - 2487” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือ ศึกษาการใช้อักษรวิไทยในสมัยนั้น ลักษณะโครงสร้างคำขวัญ รวมทั้งศึกษาคุณค่าจริยธรรมที่ปรากฏในคำขวัญ ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะโครงสร้างแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ลักษณะของคำขวัญในเรื่องของการใช้คำประสม, ลักษณะคำขวัญที่เป็นประโยคธรรมดาและประโยคสัมผัส นอกจากนี้ยังพบว่า ลักษณะอักษรวิไทยในคำขวัญแตกต่างจากอักษรวิไทยในปัจจุบัน เช่น การเปลี่ยนแปลงพยัญชนะต้น, ตัวสะกดและสระ นอกจากนี้ยังได้ทราบกลวิธีที่ใช้ในการปลูกฝังจริยธรรมแก่ประชาชนในสมัยนั้น

สุดา กุศลสารทูล (2541) ศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์เนื้อหาของคำขวัญประจำจังหวัด” มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเนื้อหาของคำขวัญประจำจังหวัด จำนวน 75 จังหวัด โดยจัดกลุ่มเนื้อหาของคำขวัญประจำจังหวัดออกเป็น 7 กลุ่ม คือ กลุ่มแหล่งธรรมชาติ กลุ่มวัฒนธรรม กลุ่มโบราณวัตถุ กลุ่มอาหารประจำถิ่น กลุ่มประชากร กลุ่มความเชื่อ และกลุ่มอื่น ๆ ผลการศึกษาพบว่าคำขวัญประจำจังหวัด มีเนื้อหาจัดอยู่ในกลุ่มแหล่งธรรมชาติมากที่สุด มีทั้งหมด 53 จังหวัด จำนวน 102 วรรค รองลงมาคือ กลุ่มโบราณสถาน โบราณวัตถุ มีทั้งหมด 55 จังหวัด จำนวน 87 วรรค กลุ่มอาหารประจำถิ่น มีทั้งหมด 40 จังหวัด จำนวน 74 วรรค กลุ่มอื่น ๆ มีทั้งหมด 46 จังหวัด จำนวน 68 วรรค กลุ่มวัฒนธรรมมีทั้งหมด 24 จังหวัด จำนวน 40 วรรค กลุ่มประชากรมีทั้งหมด 20 จังหวัด จำนวน 22 วรรค และกลุ่มที่มีเนื้อหาของคำขวัญประจำจังหวัดที่กล่าวถึงน้อยที่สุดคือ กลุ่มความเชื่อ ซึ่งมีทั้งหมด 4 จังหวัด จำนวน 4 วรรค

วยุรี วงศ์สมศรี (2542) ศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์ลักษณะคำขวัญจากหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจและเอกชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น” มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา ลักษณะคำขวัญจากหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจและเอกชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัด

ขอนแก่น จากเดือนกรกฎาคม 2540 ถึงเดือนมิถุนายน 2541 รวม 12 เดือน จำนวน 500 คำขวัญ ในด้านเนื้อหา โครงสร้าง การใช้ถ้อยคำ และการสื่อความหมาย ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะเนื้อหาของ คำขวัญแบ่งตามเนื้อหาและจุดประสงค์ได้ 8 ประเภท คือ คำขวัญประเภทสุขภาพอนามัย ประเภทการจราจร-คมนาคม ประเภทการประหยัด ประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประเภท การเมืองการปกครอง ประเภทวันสำคัญ ประเภทการศึกษา และประเภทอื่น ๆ โครงสร้างของคำขวัญ ในด้านวลีทั้ง 7 ชนิด คือ นามวลี สรรพนามวลี กริยาวลี วิเศษณ์วลี บุพบทวลี สันธานวลี และอุทาน วลี พบกริยาวลีมากที่สุด โดยมีจำนวน 197 วลี รองลงมา คือ นามวลี มีจำนวน 67 วลี พบสันธานวลี น้อยที่สุดคือ 1 วลี ส่วนสรรพนามวลีไม่ปรากฏการใช้ ด้านประโยค แบ่งตามเจตนาของผู้ส่งสารมี จำนวน 217 ประโยค แบ่งได้ 4 ลักษณะ คือ ประโยคบอกเล่า ประโยคปฏิเสธ ประโยคคำถามและ ประโยคคำสั่ง-ขอร้อง พบว่า ประโยคบอกเล่ามากที่สุด มีจำนวน 147 ประโยค รองลงมาคือ ประโยค คำสั่ง-ขอร้อง มีจำนวน 54 ประโยค และประโยคปฏิเสธ มีจำนวน 7 ประโยค ตำแหน่งของคำใน ประโยคมีการเรียงตามรูปประโยคที่ปรากฏ สำหรับประโยคผิดหลักไวยากรณ์ พบว่า ขาดในตำแหน่ง ใดตำแหน่งหนึ่งของประโยค ทำให้เกิดปัญหาในการสื่อความหมาย การใช้ถ้อยคำในคำขวัญ แบ่งการศึกษาเป็น 6 ประเด็น คือ คำประสม คำซ้อนหรือคำคู่ คำซ้ำ คำยืมภาษาต่างประเทศ คำสแลงและคำภาษาถิ่น พบคำประสมมากที่สุด โดยมีจำนวน 366 คำ รองลงมาคือ คำซ้อนหรือคำคู่ มีจำนวน 307 คำ และพบคำภาษาถิ่นน้อยที่สุด มีจำนวน 2 คำ การสื่อความหมาย แบ่งการศึกษา ได้เป็น 3 ประเภท คือ การสื่อความหมายโดยตรง การสื่อความหมายโดยนัย การสื่อความหมาย เปรียบเทียบ พบว่า การสื่อความหมายโดยตรง มีจำนวน 312 คำขวัญ รองลงมาคือ การสื่อ ความหมายโดยนัย มีจำนวน 125 คำขวัญ และการสื่อความหมายเปรียบเทียบมีจำนวน 63 คำขวัญ

บุญญาภา อักษรกาญจน์ (2556) ศึกษาเรื่อง “คำขวัญวันเด็กของนายกรัฐมนตรีไทย” มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาคำขวัญวันเด็กของนายกรัฐมนตรีไทยในด้านเนื้อหา เพื่อวิเคราะห์คำขวัญ วันเด็กของนายกรัฐมนตรีไทยในด้านรูปแบบการเขียนและการใช้ภาษา และเพื่อศึกษาความพึงพอใจ ของผู้รับคำขวัญวันเด็กของนายกรัฐมนตรีไทย โดยมีขอบเขตการศึกษา คือ คำขวัญวันเด็กแห่งชาติ ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2499 - 2555 ผลการศึกษาพบว่า คำขวัญวันเด็กมีเนื้อหา 2 ประเภท ได้แก่ คำขวัญที่มีเนื้อหาประเภทเดียว และคำขวัญที่มีเนื้อหาหลายประเภท ด้านคำแถลงนโยบายและ คำขวัญวันเด็กมีความสอดคล้องกัน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านจริยธรรมธรรม ด้านอุดมการณ์ ทางสังคม ด้านประเพณีวัฒนธรรม ด้านสุขภาพอนามัยและด้านส่งเสริมสิ่งแวดล้อม ด้านรูปแบบ และการใช้ภาษาพบว่า มีการใช้คำสั้น กระชับ มีการใช้คำสัมผัสและไม่สัมผัส มีการใช้การซ้ำคำ และมีการใช้คำที่มีความหมายบวก ด้านประโยคพบว่า มีการใช้ประโยคบอกให้ทราบและประโยคสั่ง ด้านความพึงพอใจพบว่า เด็กมีความพึงพอใจกับคำขวัญที่มีเนื้อหาหลายประเภทและเป็นคำขวัญที่มี

สัมผัสน้อยลง ไม่ชอบคำขวัญที่เป็นประโยคสั้น ทั้งนี้ คำขวัญวันเด็กเป็นคำขวัญที่เด็กจะได้รับปีละครั้ง ฉะนั้นคำขวัญวันเด็กจึงต้องเป็นคำขวัญที่สั้น กระชับ และจดจำได้ง่าย

ธงชัย สมบูรณ์ (2558) ศึกษาเรื่อง “การสร้างอัตลักษณ์ของชาติที่ส่งผ่านวาทกรรมคำขวัญวันเด็กแห่งชาติ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสร้างอัตลักษณ์ของประเทศไทยที่ส่งผ่านวาทกรรมคำขวัญแห่งชาติที่มีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2498 ถึง พ.ศ. 2558 โดยอิงระเบียบวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการศึกษาข้อมูลเอกสาร โดยใช้ทฤษฎีการตีความมาเป็นฐานคติเชิงการตีความของวาทกรรมที่ส่งผ่านมณฑลข้อความที่ส่งผ่านมานั้น ตีความจากปริเขตด้านเนื้อหา ความด้านปริบท ด้านเนื้อหาของความหมาย การสร้างอัตลักษณ์ของชาติที่ส่งผ่านคำขวัญวันเด็กแห่งชาตินั้นมี 4 ด้าน ได้แก่ การสร้างอัตลักษณ์ทางการเมือง การสร้างอัตลักษณ์ทางด้านเศรษฐกิจ การสร้างอัตลักษณ์ทางด้านวัฒนธรรม รวมทั้งการสร้างอัตลักษณ์เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้และดำรงอยู่ ผลการศึกษาพบว่า การสร้างอัตลักษณ์ทางการเมืองพบว่า วาทกรรมคำขวัญวันเด็กได้นำระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยของประเทศมาเป็นสื่อนของการสร้างและผลิตคำ มุ่งสร้างอัตลักษณ์ให้เด็กและเยาวชนรักในสถาบันชาติ สถาบันศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ การสร้างอัตลักษณ์ทางด้านเศรษฐกิจพบว่า วาทกรรมที่ผนวกรวมไว้ในคำขวัญเป็นข้อคิดเชิงระบบที่กระตุ้นให้เด็กและเยาวชนรู้จักการประหยัด ซินชมในผลิตภัณฑ์ของประเทศไทย การสร้างอัตลักษณ์ทางด้านวัฒนธรรมพบว่าข้อความที่ส่งผ่านออกมาเป็นวาทกรรมนั้น จะมุ่งสร้างให้เกิดความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมวิถีความเป็นไทย ส่งเสริมให้เกิดสังคมคุณธรรม ตลอดจนธำรงรักษาวัฒนธรรมชาติ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นได้ให้แนวทางการศึกษาเกี่ยวกับคำขวัญไว้อย่างน่าสนใจ เช่น อุทัยวรรณ จุลเจริญ (2540) “การศึกษาคำขวัญตามแผนนโยบายสร้างชาติของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ในระหว่าง พุทธศักราช 2485 - 2487” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือ ศึกษาการใช้อักษรวิไทยในสมัยนั้น ลักษณะโครงสร้างคำสร้างคำขวัญ รวมทั้งศึกษาคุณค่าจริยธรรมที่ปรากฏในคำขวัญ สุดา กุศลสารทูล (2541) ศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์เนื้อหาของคำขวัญประจำจังหวัด” มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเนื้อหาของคำขวัญประจำจังหวัด จำนวน 75 จังหวัด โดยจัดกลุ่มเนื้อหาของคำขวัญประจำจังหวัดออกเป็น 7 กลุ่ม คือ กลุ่มแหล่งธรรมชาติ กลุ่มวัฒนธรรม กลุ่มโบราณวัตถุ กลุ่มอาหารประจำถิ่น กลุ่มประชากร กลุ่มความเชื่อ และกลุ่มอื่น ๆ วยุรี วงศ์สมศรี (2542) ศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์ลักษณะคำขวัญจากหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจและเอกชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น” ในด้านเนื้อหา โครงสร้าง การใช้ถ้อยคำ และการสื่อความหมาย บุญญาภา อักษรกาญจน์ (2556) ศึกษาเรื่อง “คำขวัญวันเด็กของนายกรัฐมนตรีไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคำขวัญวันเด็กของนายกรัฐมนตรีไทยในด้านเนื้อหา เพื่อวิเคราะห์คำขวัญวันเด็กของนายกรัฐมนตรี

ไทยในด้านรูปแบบการเขียนและการใช้ภาษา และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้รับคำขวัญวันเด็กของ นายกรัฐมนตรีไทย ธงชัย สมบูรณ์ (2558) ศึกษา “การสร้างอัตลักษณ์ของชาติที่ส่งผ่านวาทกรรม คำขวัญวันเด็กแห่งชาติ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสร้างอัตลักษณ์ของประเทศไทยที่ส่งผ่านวาทกรรม คำขวัญแห่งชาติที่มีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2498 ถึง พ.ศ. 2558 โดยอิงระเบียบวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการศึกษาข้อมูลเอกสาร และใช้ทฤษฎีการตีความที่ล้วนมีความหลากหลายของข้อมูลการวิจัย

งานวิจัยเกี่ยวกับคำขวัญที่ผู้วิจัยได้ศึกษานั้น ทำให้ผู้วิจัยได้แนวคิดและแนวทางในการจำแนกและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งเป็นคำขวัญวันครูในปีต่าง ๆ ในประเด็นเกี่ยวกับลักษณะและเนื้อหาของคำขวัญ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวช่วยให้ผู้ศึกษาเข้าใจลักษณะและเนื้อหาของคำขวัญชัดเจนขึ้น ทั้งยังได้แนวทางในการนำไปใช้จำแนกและวิเคราะห์ลักษณะ ประเภท และเนื้อหาของคำขวัญวันครู ให้สามารถจัดประเภทได้อย่างถูกต้องและชัดเจนยิ่งขึ้น

2.2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นครู

เฉลียว บุรีภักดี และคณะ (2520) ศึกษาเรื่อง “ลักษณะของครูที่ดี” ตามความคิดเห็นของกลุ่มบุคคล 6 ประเภท คือ นักเรียน ผู้ปกครอง ครูหรือศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารการศึกษา พระ และ ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยได้รับความร่วมมือจากวิทยาลัยครูทั่วประเทศจำนวน 12 แห่ง ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ความสำคัญของครูอยู่ที่บทบาทการสอนและการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ครูที่มีคนไม่ชอบมากที่สุดคือ ครูที่ขาดความรับผิดชอบ เจ้าอารมณ์ ขาดความยุติธรรม เห็นแก่ตัว ส่วนครูที่มีคนชอบมากที่สุดคือ ครูที่ตั้งใจสอน เข้าใจและเป็นกันเอง ยุติธรรม ตรงเวลา เสียสละและมีความเมตตาธรรม ส่วนความบกพร่องของครู โดยเฉพาะครูชายจะบกพร่องด้านความประพฤติที่ขอบบอขายมุข การแต่งกาย กิริยามารยาทไม่ดี ส่วนครูผู้หญิงจะบกพร่องด้านการแต่งกายและอารมณ์จู้จี้ ชอบบ่นหน้าหน้าที่สำคัญของครูคือ การสอน การอบรมนักเรียน การสอดส่องความประพฤติ การแนะนำ ช่วยดูแลอาคารสถานที่ เป็นต้น ส่วนลักษณะครูที่ดีเรียงตามลำดับ ได้แก่ มีคุณธรรมและความประพฤติเรียบร้อย ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี มีการอบรม แนะนำ และปกครองที่ดี มีความสามารถในการสอน มีมนุษยสัมพันธ์ มีบุคลิกลักษณะที่ดี มีสุขภาพกายและจิตที่ดี และมีความรู้ในเนื้อหาวิชาการ

จำนง อาศิริวัจน์ (2530) ศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของนักเรียน ครูอาจารย์ ผู้บริหาร โรงเรียน และผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อจริยธรรมของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 9

ปีการศึกษา 2529” ผลการศึกษาพบว่า ครูควรมีจริยธรรมในด้านอุปนิสัยส่วนตัว ด้านวิชาชีพครูและ ด้านเกี่ยวกับสังคม โดยครูควรประพฤติตนดีสม่ำเสมอ เป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน ตรงต่อเวลา รับฟังและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง มีระเบียบวินัย กิริยาวาจา สุภาพอ่อนโยน วางตนได้เหมาะสม ทำหน้าที่การงานด้วยความรวดเร็วถูกต้อง รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ เพื่อปรับปรุงการศึกษา ใ้วาจาในการทำงานด้วยถ้อยคำที่สุภาพไม่ทำให้ผู้อื่นเสียกำลังใจ และครูอยู่ในความคาดหวังของผู้อื่นในระดับสูง

เสนีย์ สังข์ทอง (2536) ศึกษาเรื่อง “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอุตสาหกรรมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในกรุงเทพฯ” โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์รวม 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการสอน ด้านทักษะการช่าง ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านคุณธรรมของครู ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญเป็นลำดับแรก ได้แก่ ด้านคุณธรรมของครู รองลงมา ได้แก่ ด้านการสอน ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านทักษะทางช่าง ตามลำดับ

สุภาพ จันทราช (2541) ศึกษาเรื่อง “ศึกษาความต้องการของนักเรียน นักศึกษาที่มีต่อคุณลักษณะของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา” โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียน นักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จำนวนทั้งสิ้น 277 คน โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 45 ข้อ ผลการศึกษาพบว่า ระดับความต้องการของนักเรียน นักศึกษาที่มีต่อคุณลักษณะของครูในภาพรวมและองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก และนักศึกษาที่อยู่ในระดับต่างกันจะมีความต้องการต่อคุณลักษณะของครูที่แตกต่างกัน โดยเรียงลำดับได้คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านการสอน

อุไรวรรณ จันทรสวัสดิ์ (2552) ศึกษาเรื่อง “คุณลักษณะของครูผู้สอนที่ดีตามความคิดเห็นของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาพาณิชยกรรม โรงเรียนมิตรพลพณิชยการ เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร” โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) โรงเรียนมิตรพลพณิชยการ เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับคุณลักษณะของครูผู้สอนที่ดี โดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ปีการศึกษา 2551 จำนวน 324 คน ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูผู้สอนที่ดี โดยคุณลักษณะของครูที่ตรงกับความความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด คือ ด้านการให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ โดยเฉพาะเรื่องที่ทำหน้าที่

การสอนอย่างเต็มความสามารถ รองลงมาคือ ด้านการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งทางกาย วาจา ใจ ด้านการไม่กระทำตนเป็นปฏิบัติต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์ ด้านความรัก ความเมตตา เอาใจ ใส ช่วยเหลือ ให้กำลังใจ และด้านการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะและนิสัยที่ถูกต้องดีงาม ด้านการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูผู้สอนที่ดีพบว่า จำแนกตามเพศและระดับชั้นความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูผู้สอนที่ดีแตกต่างกันในทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในส่วนของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของนักเรียนเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูผู้สอนที่ดี พบว่านักเรียนเสนอแนะให้ครูให้ความรักและเอาใจใส่นักเรียนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน มีความสุภาพ อ่อนโยนเป็นแบบอย่างที่ดีของศิษย์ และให้ความเป็นกันเองกับลูกศิษย์โดยเสมอภาคตามลำดับ

ผลการศึกษางานวิจัยกลุ่มนี้ช่วยให้ผู้ศึกษาได้แนวทางที่เป็นประโยชน์ในด้านการแบ่งประเภทเนื้อหาของคำขวัญวันครู ซึ่งมีเนื้อหาหลากหลายด้านตามบทบาทหน้าที่ของครู และเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์คำขวัญวันครูในด้านค่านิยมที่สะท้อนผ่านคำขวัญซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับครูอีกด้วย

2.2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม

กานดา ยานะวิมุตติ (2535) ศึกษาเรื่อง “เจตคติของชาวไทยภาคใต้ที่มีต่อค่านิยมที่ปรากฏในวรรณกรรมท้องถิ่น” โดยศึกษาในด้านค่านิยมทางวิชาการ เศรษฐกิจ สุนทรียภาพ ศาสนา การเมือง และการปกครอง สังคม ผลการศึกษาพบว่า ค่านิยมที่ปรากฏมากที่สุดจากวรรณกรรมเกือบทุกเรื่องคือ ค่านิยมทางศาสนา ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะผู้เขียนมองเห็นความสำคัญและคุณค่าในการปลูกฝังและเสริมสร้างให้อ่านเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมประจำใจ และแสดงให้เห็นว่า ชาวไทยภาคใต้มีความศรัทธายึดมั่นในศาสนา ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของศาสนาอย่างเคร่งครัด ด้านการศึกษาของชาวไทยภาคใต้ในอดีตยังแพร่ขยายอยู่ในวงแคบ ผู้ได้รับการศึกษามักเป็นกษัตริย์ ขุนนาง และผู้ที่มีฐานะร่ำรวย ส่วนประชาชนทั่วไปยังไม่มีโอกาสได้ศึกษามากนัก ผู้หญิงมีโอกาสในการศึกษาด้านวิชาการน้อยกว่าผู้ชาย ผู้หญิงจะมุ่งเรียนเกี่ยวกับงานบ้าน งานฝีมือ ซึ่งก็ฝึกฝนจากบุคคลในครอบครัว จุดมุ่งหมายของการเล่าเรียนมักหวังที่จะเข้ารับราชการเพียงอย่างเดียว ด้านเศรษฐกิจ ชาวไทยภาคใต้มีการประกอบอาชีพทำไร่ทำนา ค้าขาย การล่าสัตว์ และอาชีพช่าง ซึ่งมีปัจจัยเกื้อหนุนในการประกอบอาชีพคือ สภาพภูมิศาสตร์ของภาคใต้ที่มีพื้นที่เป็นป่าอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชและสัตว์ป่า นอกจากนี้ก็มีทรัพยากรต่าง ๆ หลายชนิด ส่งผลให้มีการประกอบอาชีพช่างได้ หรือการประดิษฐ์ผลงานทางศิลปะล้วนเน้นความสวยงามทั้งสิ้น ด้านการเมืองและการปกครอง

ให้ความสำคัญกับผู้ปกครองหรือผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม ด้านสังคมภาคใต้เป็นสังคมที่สงบสุข ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

ณัฐธนิตย์ ยศปัญญา (2544) ศึกษาเรื่อง “ค่านิยมของวัยรุ่นที่สะท้อนในพาดหัวโฆษณาในนิตยสาร” โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาค่านิยมของวัยรุ่นไทยในปัจจุบันที่สะท้อนในภาษาที่ใช้พาดหัวโฆษณาในนิตยสารวัยรุ่น โดยศึกษาจากข้อมูลพาดหัวโฆษณาในนิตยสารวัยรุ่นที่ได้รับความนิยมสูงสุด 5 อันดับแรกที่ตีพิมพ์และออกวางจำหน่ายในช่วง 1 มกราคม ถึงธันวาคม 2542 จำนวน 137 ชิ้น ผลการศึกษาพบว่า ค่านิยมของวัยรุ่นไทยในทัศนะของสื่อที่สะท้อนในภาษาพาดหัวโฆษณาในนิตยสารวัยรุ่นมี 6 ลักษณะคือ ค่านิยมในการใช้ชีวิตและความสัมพันธ์กับผู้อื่น ค่านิยมในการให้ความสำคัญแก่วัตถุ ค่านิยมในความต้องการความสำเร็จในชีวิต ค่านิยมในการชอบสิ่งแปลกใหม่ ค่านิยมในการรักสวยรักงาม และค่านิยมที่ชอบความสนุกสนาน โดยพบว่า ภาษาโฆษณาในนิตยสารวัยรุ่นสะท้อนให้เห็นค่านิยมในการรักสวยรักงามมากที่สุด รองลงมาคือค่านิยมในการใช้ชีวิตและความสัมพันธ์กับผู้อื่น และน้อยที่สุดคือค่านิยมที่ชอบความสนุกสนาน

ภัทรวรรณ ภูพะกา (2554) ศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในคำขวัญวันเด็กแห่งชาติระหว่างพุทธศักราช 2499 – 2553” โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อวิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในคำขวัญวันเด็กแห่งชาติ ระหว่างพุทธศักราช 2499 – 2553 ตามเกณฑ์การกำหนดค่านิยมพื้นฐานของสำนักงานวัฒนธรรม ผลการศึกษาพบว่า ค่านิยมที่ปรากฏในคำขวัญวันเด็กแห่งชาติ ระหว่างพุทธศักราช 2499 – 2553 มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) ค่านิยมการพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ 2) ค่านิยมการประหยัดและออม 3) ค่านิยมการมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย 4) ค่านิยมการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา และ 5) ค่านิยมการมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ในส่วนการวิเคราะห์คำขวัญ พบค่านิยมการพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ แสดงให้เห็นว่า คำขวัญวันเด็กแห่งชาติเป็นคำขวัญที่มีวัตถุประสงค์เพื่อจะให้เด็กไทยมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ทั้งต่อตนเอง ต่อครอบครัว ชุมชน และสังคม รู้หน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม ค่านิยมที่พบรองลงมาคือ ค่านิยมการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา ค่านิยมการมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ค่านิยมการมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย และค่านิยมการประหยัดและออม ตามลำดับ ซึ่งให้เห็นว่า คำขวัญวันเด็กแห่งชาติมุ่งให้เด็กอยู่ในกรอบหรือกฎเกณฑ์ที่สังคมได้กำหนดไว้ว่าเป็นสิ่งที่ดี เพื่อเป็นแนวทางในการประพฤติและปฏิบัติตน เมื่อเด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ประสบความสำเร็จในชีวิตและทำคุณประโยชน์ให้ประเทศชาติต่อไปได้

จากการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงแนวทางและกรอบแนวคิดในการนำไปใช้วิเคราะห์ค่านิยมที่สะท้อนจากคำขวัญวันครูที่ล้วนมีความสัมพันธ์กับบริบทของครูและบริบทของสังคมไทย และยังเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์คำขวัญวันครูและจำแนกค่านิยมด้านต่าง ๆ ที่ปรากฏและสะท้อนผ่านคำขวัญวันครูให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นได้อีกด้วย

แนวคิดต่าง ๆ จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้ศึกษาทราบถึงแนวทางการศึกษาและวิเคราะห์คำขวัญวันครูที่ปรากฏในเว็บไซต์ของคุรุสภา โดยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาคำขวัญวันครูที่นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง ตั้งแต่ พ.ศ. 2522 – 2562 จากการค้นคว้าครั้งนี้จึงสนใจศึกษาว่า คำขวัญวันครูมีรูปแบบ เนื้อหา และกลุ่มผู้ประพันธ์ เป็นอย่างไร รวมทั้งศึกษาค่านิยมที่สะท้อนจากคำขวัญวันครูอีกด้วย โดยการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจศึกษาคำขวัญประเภทอื่น ๆ ต่อไป

บทที่ 3

รูปแบบ เนื้อหา และผู้ประพันธ์คำขวัญวันครู

ตามการศึกษาความหมาย “คำขวัญ” ของ นววรรณ พันธุมธา³ และในด้านลักษณะทั่วไปนั้น นววรรณ พันธุมธา และคณะ (2530 : 9) กล่าวถึงลักษณะของคำขวัญ ไว้ว่า คำขวัญส่วนมากจะมีสัมผัสและมีขนาดสั้น มักชักจูงใจให้ปฏิบัติตาม เนื้อหาของคำขวัญจึงมักเป็นการแนะนำ สั่งสอน ชักชวน ขอร้อง โดยอาจแสดงจุดประสงค์อย่างชัดเจนหรือเป็นเพียงแนะให้คิด

นอกจากนี้ ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์ และคณะ (2548: 256-260) ได้กล่าวถึงการใช้ภาษาในการเขียนคำขวัญ โดยสรุปได้ ดังนี้

1. ใช้ถ้อยคำสั้น กระชับรัด โดยใช้คำตั้งแต่ 2 คำขึ้นไป เช่น หนังสือคือมิตรแท้, รักในหลวง ห่วงลูกหลาน ช่วยกันต้านยาเสพติด
2. มีใจความสำคัญเพียงอย่างเดียว เพื่อให้จดจำง่าย เช่น คุ่มค่าทุกนาที่ดูทีวีสีช่อง 3, ถ้าอยากจะพูด พูดอัลโหล
3. การแบ่งจังหวะคำสม่ำเสมอ เช่น เพื่อนคู่คิด มิตรคู่บ้าน, ไม่มีชื่อ ไม่มีบัตร ไม่มีสิทธิ์
4. เล่นคำ โดยใช้เสียง สัมผัส และการซ้ำคำ เพื่อให้เกิดความไพเราะ คมคาย เช่น ขั้บรระวังคน ข้ามถนนระวังรถ, เด็กดีเป็นศรีแก่ชาติ เด็กฉลาดชาติเจริญ
5. ถ้าเป็นคำขวัญโฆษณา ต้องมีชื่อสินค้ากำกับอยู่ด้วย เช่น ต้มเป๊ปซี่ที่ดีที่สุด, บริการทุกระดับ ประทับใจ

จากความหมายและลักษณะของคำขวัญข้างต้น จะเห็นได้ว่า คำขวัญมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับข้อความประเภทโอวาท คำโฆษณา และคำคม นอกจากนี้ยังมีวัตถุประสงค์ที่ใกล้เคียงกับสุภาชิต แต่ต่างกันที่คำขวัญอาจจะเป็นสัจธรรมหรือไม่ก็ได้ เพื่อความเข้าใจที่ชัดเจน ผู้ศึกษาจึงกล่าวถึงข้อความที่มีลักษณะบางประการที่คล้ายคลึงกับคำขวัญ ได้แก่ โอวาท คำโฆษณา คำคม และสุภาชิต ในมิติด้านความหมายและลักษณะทั่วไปของการเขียนข้อความแต่ละประเภท ดังนี้

³ กล่าวถึงแล้วใน หน้า 6

โองาต

ราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายของ “โองาต” ไว้ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ว่าหมายถึง คำแนะนำ คำตักเตือน คำกล่าวสอน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1441) ซึ่งสอดคล้องกับการให้ความหมายของบทโองาต ของ สิริวรรณ นันทจันทูล (2544 : 75) ที่ว่า

บทโองาต หมายถึง คำแนะนำ คำตักเตือน ข้อคิดคติเตือนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องคุณธรรมที่ผู้มีโอกาสมีอาวุโสทั้งวัยวุฒิและคุณวุฒิให้แก่ผู้ฟังหรือผู้รับโองาต เพื่อให้ผู้ฟังประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกทำนองคลองธรรม และดำเนินชีวิตไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสมเพื่อให้ชีวิตมีความเจริญ การให้โองาตใช้ในโอกาสสำคัญ เช่น พระบรมราชาโองาต ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตโองาตของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ในโอกาสวันเด็กแห่งชาติ โองาตของอธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในโอกาสปฐมนิเทศนิสิตใหม่

ลักษณะของบทโองาต

โองาตแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ อารัมภบท เนื้อหา และบทส่งท้าย (สิริวรรณ นันทจันทูล, 2544 : 76 - 79) ดังนี้

อารัมภบท กรณีบทโองาต ผู้ให้โองาตกล่าวถึงความรู้สึกยินดีและเป็นเกียรติที่ได้มาให้โองาตและกล่าวถึงความสำคัญของโอกาสที่มาให้โองาต ตลอดจนกล่าวชื่นชมผู้รับโองาต

เนื้อหา ผู้ให้โองาตกล่าวถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้รับโองาต กล่าวแนะนำตักเตือน เสนอหลักการหรือแนวทางปฏิบัติตามสถานภาพ บทบาท และหน้าที่ของผู้รับโองาต กรณีนี้ผู้ให้โองาตควรเน้นที่หลักปฏิบัติหรือแนวคิดสำคัญเพียงประเด็นเดียว ต่อจากนั้นผู้ให้โองาตจะขยายความด้วยการอธิบายประเด็นที่หยิบยกมาแสดงนั้นอย่างแจ่มแจ้ง พร้อมแสดงเหตุผล ยกตัวอย่างประกอบหรือกล่าวเปรียบเทียบเพื่อให้เข้าใจเรื่องราวตามที่แนะนำ นอกจากนี้ผู้ให้โองาตจะชี้แจงประโยชน์ที่ผู้รับโองาตจะได้รับหากปฏิบัติตามคำแนะนำที่ผู้ให้โองาตกล่าวไว้

บทส่งท้าย ผู้ให้โอวาทอย่าให้ผู้รับโอวาทฉุกละหุกคิด และตระหนักถึงความสำคัญของโอวาทที่เสนอไว้ ตลอดจนนำข้อคิดที่ได้ไปพิจารณาไตร่ตรองว่าจะปฏิบัติตนตามโอวาทหรือไม่ อย่างไร พร้อมทั้งซึ้งใจและคาดหวังว่าผู้รับโอวาท จะปฏิบัติตามคำแนะนำ ต่อจากนั้น ผู้ให้โอวาทอวยพรแก่ผู้รับโอวาท

คำโฆษณา

มยุรี บุญริ้ว (2546 : 12) ได้สรุปความหมายของการโฆษณาว่าหมายถึง “การบอกกล่าวเล่าแจ้ง การนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าประเภทต่าง ๆ เพื่อเรียกร้อย เชิญชวนให้ประชาชนสนใจในสิ่งที่นำเสนอ โดยมีจุดมุ่งหวังเพื่อขายสินค้าโดยตรง” ซึ่งสอดคล้องกับความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ที่ได้ให้ความหมายของโฆษณาไว้ว่า “โฆษณา” หมายถึง เผยแพร่ข้อความออกไปยังสาธารณชน ป่าวร้อง ป่าวประกาศ เช่น โฆษณาสินค้า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 285)

ลักษณะของคำโฆษณาหรือภาษาโฆษณา

อุบลวรรณ ปิติพัฒน์โฆษิต และ อวยพร พานิช (2528 : 26) ได้กล่าวถึงหลักการใช้ภาษาโฆษณาที่ดีไว้ ดังนี้

- 1) เป็นข้อความที่อ่านแล้วเข้าใจได้ทันที
- 2) เป็นภาษาที่เหมาะสมเจาะ กะทัดรัด ไม่ฟุ่มเฟือย
- 3) เป็นภาษาที่สร้างอารมณ์ให้ผู้อ่าน และชักนำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพได้
- 4) ใช้ประโยคสั้น ๆ หรือประโยคความเดียว มีจุดเน้นเด่นเพียงประการเดียว
- 5) ใช้ภาษาสละสลวย หรือเลื่องคำหยาบคาย คำสองแง่สองง่าม คำหยาบ คำสแลง และคำที่ไม่เหมาะสมอื่น ๆ
- 6) ใช้คำแปลกเด่นเพื่อสร้างความสนใจให้ลูกค้าจดจำ ใช้คำที่มีแรงดึงดูดความสนใจ ทำให้ลูกค้าเกิดความเคยชิน และคุ้นเคยกับสินค้า
- 7) ใช้คำทันสมัยเข้ากับเหตุการณ์
- 8) ใช้คำที่มีเหตุผล ไม่กล่าวเกินจริง และแฝงด้วยหลักจิตวิทยา
- 9) ใช้คำสัมพันธ์กับสินค้าที่จะโฆษณาและสัมพันธ์กับผู้รับสาร

10) ใช้ถ้อยคำที่ไม่กระทบกระเทือน หรือก่อให้เกิดความเสียหาย ให้แก่บุคคล สังคม และวัฒนธรรมอันดีของชาติ และควรคำนึง ถึงประโยชน์อื่น ๆ ที่ประชาชนจะได้รับ นอกจากกิจการของตน

คำคม

บุญยงค์ เกศเทศ (2539 : 370) ได้ให้ความหมายของ คำคม ไว้ว่า “คำคม เป็นงานเขียนที่ดูลักษณะง่าย ๆ แต่มีความหมายแฝงล้ำอยู่ซึ่งอาจจะเป็นทำนองขบขันที่แทรกข้อคิดอยู่” ซึ่งสอดคล้องกับการให้ความหมายในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ที่ว่า “คำคม” หมายถึง ถ้อยคำที่หลักแหลมชวนให้คิด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 258)

ลักษณะของคำคม

สุริยา รัตนกุล (2540 : 47) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของ คำคม ไว้ว่า เพื่ออ้างอิงให้คำพูดของเขามีน้ำหนักยิ่งขึ้น และได้กล่าวถึงรูปแบบของคำคม ไว้ว่า คำคม มักจะประกอบกันจาก 2 วรรค มีวรรคหน้าและวรรคหลัง และจำนวนคำในวรรคเท่ากัน โดยกำหนดว่า คำคมที่สั้นส่วนมากจะมีตั้งแต่หนึ่งวรรคจนถึงสี่วรรค นอกจากนี้คำคมมักจะมีสัมผัส โดยเฉพาะอย่างยิ่งสัมผัสสระ (สุริยา รัตนกุล, 2540 : 56 – 57)

จากลักษณะของคำคมดังกล่าว สุริยา รัตนกุล (2540 : 57) ยังได้กล่าวถึง กลวิธีในการเขียนคำคม โดยสรุปได้ว่า “ลักษณะที่ทำให้คำเชิงอ้างอิง⁴ มีความคมคาย คือ ใช้ภาษาที่มีความกะทัดรัด รู้จักเลือกถ้อยคำให้เหมาะสมกับเรื่อง เมื่อเลือกคำได้แล้วก็พูดเพียงสั้น ๆ ให้ความกระชับ คำเชิงอ้างอิงบางคำมีความหมายเป็นนัย จะเข้าใจคำเชิงอ้างอิงได้ก็ต่อเมื่อรู้เรื่องอยู่แล้ว หรือเข้าใจขอบประเพณีและวัฒนธรรม และความเป็นอยู่ของชุมชนที่พูด นอกจากความกะทัดรัดของเนื้อความแล้ว ลักษณะอีกประการหนึ่งที่มีผู้นิยมนำไปใช้มากคือ การพูดเป็นความเปรียบ ไม่พูดตรง ๆ”

⁴ ในที่นี้ สุริยา รัตนกุล เรียกคำคมว่า คำเชิงอ้างอิง

สุภาซิต

“สุภาซิต” หมายถึง ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบทอดกันมาช้านานแล้ว มีความหมาย เป็นคติสอนใจ เช่น รักยาวให้บั้น รักสั้นให้ต่อ น้ำเชี่ยวอย่าขวางเรือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1245)

ลักษณะของสุภาซิต

วสหนา เกตุภาค (2521 : 12) ได้กล่าวถึง ลักษณะของ สุภาซิตไว้ว่า

สำนวน สุภาซิตและคำพังเพย มักเป็นข้อความสั้น ๆ ที่ใช้ถ้อยคำเพื่อให้เกิดความเข้าใจได้ง่าย มีทั้งที่เป็นร้อยแก้วและร้อยกรอง ถ้าเป็นร้อยแก้วก็มักจะเป็นข้อความสั้น ๆ เพื่อสะดวกแก่การจดจำและทำความเข้าใจ เช่น เข้าเถื่อนอย่าลืมหงั่ว ทาสในเรือนเบี้ย แต่ถ้าเป็นร้อยกรองมักเป็นข้อความที่ยาวตั้งแต่ 2 วรรคขึ้นไป มีสัมผัสคล้องจองกัน เช่น ไก่งามเพราะขน คนงามเพราะแต่ง เป็นต้น ซึ่งลักษณะของสำนวน สุภาซิตและคำพังเพยจะมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. อาจเป็นประโยคหรือวลีที่มีถ้อยคำไพเราะ มีสัมผัสคล้องจอง มีการเล่นสัมผัสสระหรือสัมผัสอักษร เช่น ชิงก็ราชาก็แรง ก่อกรรมทำเข็ญ เป็นต้น
2. ใช้ถ้อยคำสั้น กระชับรัด โดยมีความหมายที่ลึกซึ้ง กินความมาก เช่น กิ่งกำไ้ทอง หัวล้านได้หัว เป็นต้น
3. เนื้อหาต้องการสั่งสอน ให้คติ โดยถ้าเป็นคำสอนมักจะใช้คำว่า จง เมื่อต้องการให้กระทำ และใช้คำว่า อย่า เมื่อต้องการไม่ให้กระทำ เช่น อย่าง้างภูเขา จงนบนอบต่อผู้ใหญ่ เป็นต้น

เมื่อได้ศึกษาลักษณะสำคัญดังกล่าวข้างต้นแล้ว ผู้ศึกษาได้สรุปลักษณะของคำขวัญ โวาท คำโฆษณา คำคม และสุภาซิต โดยนำมาจำแนกความแตกต่างของ โวาท คำโฆษณา คำคม และสุภาซิต ดังตารางนี้

ตารางที่ 4 ตารางสรุปรูปแบบและวัตถุประสงค์ของคำขวัญ โอวาท คำโฆษณา คำคม และสุภาษิต

ประเด็น	โอวาท	คำโฆษณา	คำคม	สุภาษิต	คำขวัญ
รูปแบบ	ข้อความ ร้อยแก้ว ขนาดยาว มี 3 ส่วน คือ อารัมภบท เนื้อหา และบทส่งท้าย	ข้อความ ขนาดสั้น กระชับ และ อาจใช้คำขวัญ เข้ามาร่วม ด้วยในการ เขียน	ข้อความ ขนาดสั้น กระชับ มีสัมผัส คล้องจอง มี ทั้งร้อยแก้ว และร้อยกรอง	ข้อความ ขนาดสั้น มีทั้งร้อยแก้ว และร้อยกรอง	ข้อความ ขนาดสั้น กระชับ ใช้สัมผัส คล้องจอง
วัตถุประสงค์	แนะนำ ตักเตือน สั่งสอน	เชิญชวนให้ซื้อ สินค้าหรือ บริการ	ใช้ประกอบ คำพูด เพื่ออ้างอิง	สั่งสอน แนะนำ ให้ปฏิบัติตาม และเป็น สัจธรรมเสมอ	สั่งสอน แนะนำ ชักชวน ขอร้อง เป็นสัจธรรม หรือไม่ก็ได้

จากตารางข้างต้น เมื่อนำมาพิจารณาในด้านรูปแบบของคำขวัญวันครู ตั้งแต่ พ.ศ. 2522 – 2562 ตามที่ ราชบัณฑิตยสถาน (2556 : 1011) ได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ว่า “รูปแบบ หมายถึง รูปที่กำหนดขึ้นเป็นหลักหรือเป็นแนวซึ่งเป็นที่ยอมรับ เช่น รูปแบบร้อยกรอง” พบว่า คำขวัญวันครูมีรูปแบบ 2 รูปแบบหลัก ได้แก่ 1) รูปแบบคำขวัญที่มีลักษณะเป็นข้อความคล้ายโอวาท ซึ่งคำขวัญในลักษณะนี้จะเป็นคำขวัญที่มีการใช้ข้อความ เป็นร้อยแก้วขนาดยาวคล้ายโอวาท และไม่มีสัมผัสคล้องจอง และ 2) คำขวัญที่มีลักษณะเป็นข้อความขนาดสั้น กระชับ กะทัดรัด อาจมีการใช้คำสัมผัสคล้องจองกันในแต่ละวรรค และมีการจัดเรียงวรรคหรือการแบ่งวรรคที่คล้ายกลอน

ตามการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงนำลักษณะของรูปแบบคำขวัญที่พบมาใช้จำแนกรูปแบบของคำขวัญวันครูตามที่ปรากฏตั้งแต่ พ.ศ. 2522 ถึง พ.ศ. 2562

3.1 ด้านรูปแบบของคำขวัญวันครู

จากการศึกษาความหมายของคำขวัญตามคำนิยามของอาจารย์นวรรธ พันธ์เมธา และคณะ และได้เปรียบเทียบคำขวัญกับคำประเภทอื่น ๆ ที่มีนิยามใกล้เคียงกัน ได้แก่ โอวาท คำโฆษณา คำคม และสุภาษิตแล้วนั้น ผู้ศึกษาจึงจำแนกรูปแบบของคำขวัญวันครูออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ คำขวัญที่เป็นข้อความคล้ายโอวาท และคำขวัญที่เป็นข้อความขนาดสั้น

3.1.1 คำขวัญที่เป็นข้อความคล้ายโอวาท คือ คำขวัญที่มีลักษณะเป็นข้อความขนาดยาว ตามรูปแบบของร้อยแก้ว และมีลักษณะเช่นเดียวกับโอวาท แต่มีเพียงย่อหน้าเดียว ซึ่งพบคำขวัญประเภทนี้ในช่วง พ.ศ. 2522, 2524, 2525, 2527, 2528 และ 2529 รวมพบจำนวน 6 คำขวัญ ยกตัวอย่างคำขวัญวันครูที่พบ เช่น

การให้การศึกษาแก่คนในชาติ เป็นกระบวนการที่ต้องทำต่อเนื่องกันไปตลอดชีวิต ดังนั้นจึงต้องระดมสรรพกำลังหลาย ๆ ด้านมาช่วยเหลือการศึกษา ปัจจัยที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะขาดเสียมิได้ก็คือ ครู ซึ่งจะเป็นผู้ผลักดันให้ทุกอย่างไปสู่เป้าหมายได้ ฉะนั้นท่านทั้งหลาย คงตระหนักถึงหน้าที่อันมีเกียรตินี้ ในโอกาสที่วันสำคัญอย่างยิ่งของครูได้เวียนมาบรรจบครบรอบอีกวาระหนึ่ง ข้าพเจ้าในนามของกระทรวงศึกษาธิการและประธานอำนวยการคุรุสภา ขอส่งความปรารถนาดีและความระลึกถึงเพื่อนครูทุกท่าน ทั้งนอกและในราชการขอจงประสบแต่ความสุขความเจริญโดยทั่วกัน และขอได้โปรดตระหนักถึงหน้าที่ที่ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีของครูที่ดีสืบไป

(นายแพทย์บุญสม มาร์ติน พ.ศ. 2522)

ครูที่แท้ต้องทำแต่ความดี ประพฤติปฏิบัติในระเบียบแบบแผนอันสมควรกับเกียรติภูมิของตน มีความรักในลูกศิษย์ และอบรมปัญญาให้ลูกศิษย์ มีความสมบูรณ์ ทั้งทางด้านวิชาการ ความฉลาดรอบรู้ในเหตุและผล ทางด้านคุณธรรม จริยธรรม และทางด้านพลานามัย

(ศ.ดร.สีปนนท์ เกตุทัต พ.ศ. 2524)

การที่บุคคลหนึ่งจะดำรงชีวิตได้อย่างดีนั้นมีใช้เรื่องง่าย โดยเฉพาะผู้เป็นครูมีแนวปฏิบัติที่ยากยิ่ง เป็นสิ่งน่าเห็นใจที่ครูจะต้องปฏิบัติโดยยึดถือความดีมีคุณธรรมระดับสูงกว่า บุคคลทั่วไป แต่ก็น่าภาคภูมิใจเมื่อครูผู้ปฏิบัตินั้น ได้รับความเชื่อถือ ศรัทธา และยอมรับจากสังคมมากขึ้น จึงขอให้เพื่อนครูทุกท่านปฏิบัติตนด้วยความเสียสละ อดทน ยึดถือความดีมีคุณธรรมเพื่อจะบังเกิด ผลดีแก่ตนเอง ชุมชน และประเทศชาติสืบไป

(นายชวน หลีกภัย พ.ศ. 2528)

จากตัวอย่างข้างต้น พบว่า ทั้ง 3 ตัวอย่างจะมีลักษณะเป็นข้อความร้อยแก้วขนาดยาว ไม่มีการแบ่งวรรคด้วยจำนวนคำที่เท่ากันคล้ายกลอน และไม่พบการใช้สัมผัสคล้องจอง ดังนั้น ทั้ง 3 ตัวอย่างดังกล่าวจึงจัดเป็นคำขวัญที่อยู่ในรูปแบบคำขวัญที่เป็นข้อความคล้ายโอวาท

3.1.2 คำขวัญที่เป็นข้อความขนาดสั้น ในการพิจารณาคำขวัญวันครูที่เป็นข้อความขนาดสั้น พบว่ามี 37 คำขวัญ และมี 2 ลักษณะ คือ คำขวัญที่มีสัมผัสคล้องจอง โดยพบจำนวน 31 คำขวัญ และคำขวัญที่ไม่มีสัมผัสคล้องจองระหว่างวรรค พบจำนวน 6 คำขวัญ โดยอาจใช้ลักษณะสำคัญของคำขวัญครบถ้วนหรือคงลักษณะสำคัญเรื่องความสั้น กระชับ เพื่อการจดจำได้ง่ายเพียง ประการใด ประการหนึ่งประการเดียวก็ได้ ยกตัวอย่างเช่น

คำขวัญขนาดสั้นที่มีสัมผัสคล้องจอง

“ครูดี มีจรรยา มุ่งค้นคว้าเพื่อพัฒนาเด็กไทย”

(พลเอกมานะ รัตนโกเศศ พ.ศ. 2532)

“ครูให้ความรู้ ควบคู่จรรยา ปวงชนทั่วหล้า น้อมบูชาครู”

(นางสมปอง สายจันทร์ พ.ศ. 2546)

“เกียรติครูยิ่งใหญ่ น้อมใจบูชา เลิศล้ำคุณค่า ศรัทธาพระคุณ”

(เด็กหญิงอนุสรรา ชื่นบาล พ.ศ. 2558)

คำขวัญขนาดสั้นที่ไม่มีสัมผัสคล้องจอง

“เป็นครูต้องยึดถือคุณธรรมของครู”

(ดร.ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ พ.ศ. 2523)

“ครู เป็นหัวใจของการพัฒนาคน”

(นายสุวิชิ ริงลิตพล พ.ศ. 2539)

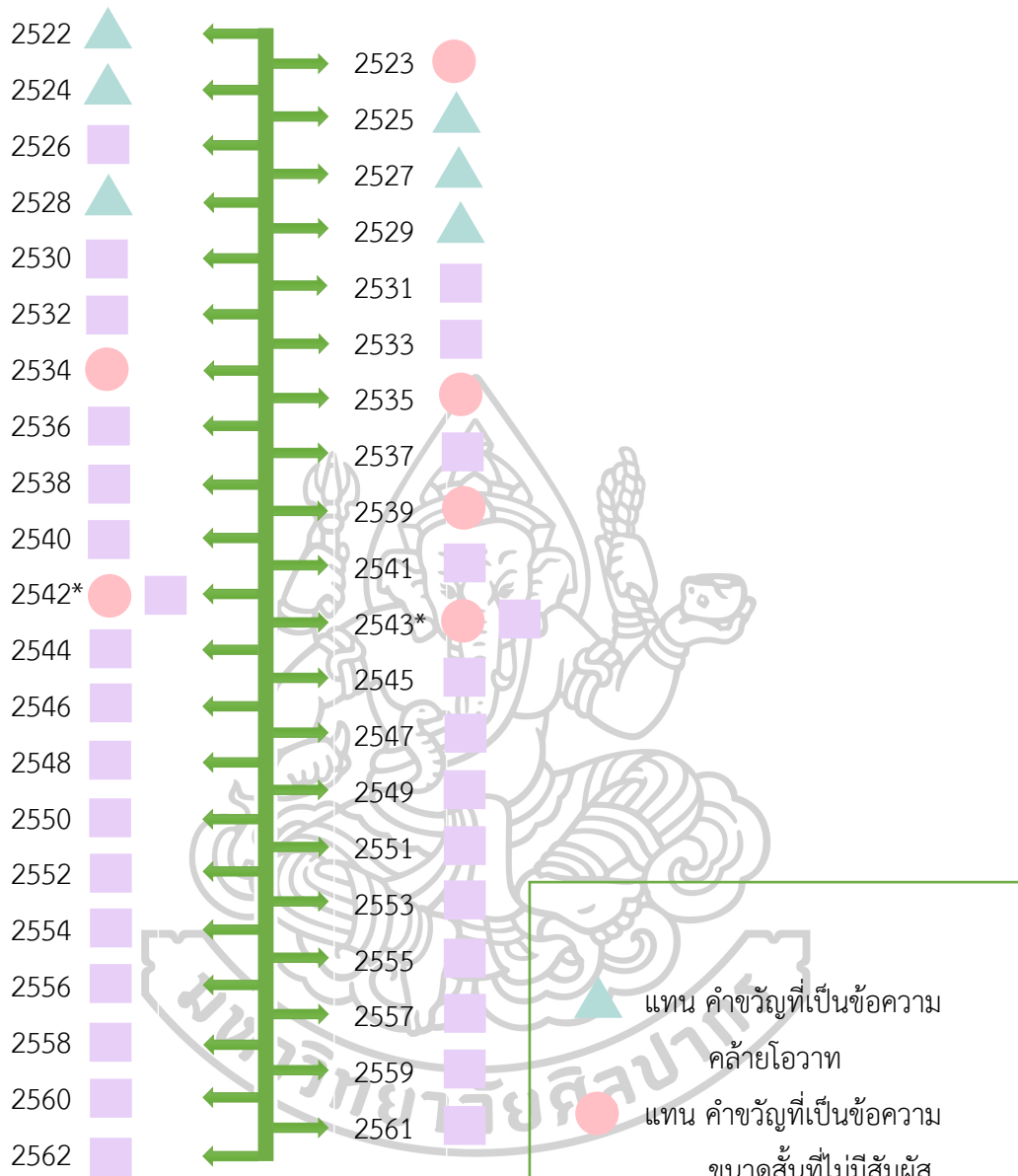
“ครูต้องมีจิตวิญญาณของความเป็นครู และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี”

(นายสมศักดิ์ ปริศนานันทกุล พ.ศ. 2543)

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่า ในแต่ละคำขวัญจะคงลักษณะสำคัญคือเป็นข้อความสั้น กระชับ โดยคำขวัญวันครูส่วนใหญ่จะเป็นข้อความที่มีสัมผัสและพบการใช้รูปแบบนี้มากที่สุด ซึ่งพบจำนวน 31 คำขวัญ ส่วนคำขวัญที่ไม่มีสัมผัส พบเพียง 6 คำขวัญ ทำให้เห็นว่า คำขวัญที่มีสัมผัสพบมากกว่า อาจเพราะรูปแบบมีความสัมพันธ์กับช่วงเวลา และผู้ประพันธ์คำขวัญวันครูได้ใช้รูปแบบคำขวัญที่มีการกำหนดนิยามอย่างชัดเจนขึ้นในยุคหลัง

การศึกษาด้านรูปแบบของคำขวัญวันครูนั้นจึงพบรูปแบบ 2 รูปแบบ ดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น ซึ่งรูปแบบคำขวัญที่พบบ่งบอกถึงลักษณะของคำขวัญที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย และตามความนิยมของคนในแต่ละยุค และแนวโน้มการประพันธ์คำขวัญวันครูในปัจจุบันพบว่า คำขวัญวันครูที่ได้รับความนิยมคือ รูปแบบคำขวัญที่เป็นข้อความขนาดสั้น มีสัมผัส เพราะคำขวัญในรูปแบบนี้จะมีเนื้อหาสั้น กระชับ เน้นการสื่อสารที่ทำให้จดจำง่าย และนำไปใช้สื่อสารได้อย่างรวดเร็วกว่า รูปแบบคำขวัญที่เป็นข้อความคล้ายโอวาท ซึ่งเป็นข้อความที่เป็นร้อยแก้วขนาดยาวและไม่ใช้คำสัมผัส ซึ่งทำให้ผู้อ่านจดจำคำขวัญได้ยาก และส่งผลให้ไม่สามารถสื่อสารคำขวัญไปได้ในวงกว้าง โดยพบว่า รูปแบบที่เป็นที่นิยมนี้สัมพันธ์กับช่วงเวลาของการกำหนดนิยามคำขวัญที่ชัดเจนขึ้นตามทีนวรรณ พันธุมธา และคณะได้ศึกษาเรื่องคำขวัญไว้ใน พ.ศ. 2530 และความรู้เรื่องนี้ได้แพร่หลายออกไป ดังจะเห็นได้ว่า นับตั้งแต่ พ.ศ. 2530 พบคำขวัญที่มีขนาดสั้นเท่านั้น และเกือบทั้งหมดมีสัมผัสคล้องจอง โดยสังเกตได้จากแผนภาพที่ 1 แผนภาพแสดงรูปแบบของคำขวัญวันครู

แผนภาพที่ 1 แผนภาพแสดงรูปแบบของคำขวัญวันครู

▲ แทน คำขวัญที่เป็นข้อความ
คล้ายโอวาท

● แทน คำขวัญที่เป็นข้อความ
ขนาดสั้นที่ไม่มีสัมผัส
คล้องจอง

■ แทน คำขวัญที่เป็นข้อความ
ขนาดสั้นที่มีสัมผัสคล้องจอง

ปีที่มิ (*) คือปีที่มิผู้ประพันธ์คำขวัญ

จำนวน 2 คน คือ รัฐมนตรีว่าการ

กระทรวงศึกษาธิการ และบุคคลทั่วไป

3.2 ด้านเนื้อหาของคำขวัญวันครู

ตามที่คุณศึกษาได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครู ใบบทที่ 2⁵ พบว่า บทบาทหน้าที่ของครูมีความสัมพันธ์กับจรรยาบรรณวิชาชีพครู เพราะจรรยาบรรณถือเป็นสิ่งที่กำหนดบทบาทหน้าที่ของครูทุกคนว่าสิ่งใดควรปฏิบัติ และสิ่งใดไม่ควรปฏิบัติ และเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ครูเป็นผู้ได้รับการยกย่องในสังคม ในการศึกษาเนื้อหาของคำขวัญวันครูนั้นใน 1 คำขวัญอาจมีเนื้อหามากกว่า 1 ด้าน ทั้งนี้ผู้ศึกษาจะพิจารณาการจัดประเภทเนื้อหาจากคำบ่งชี้ต่าง ๆ ที่พบในแต่ละกลุ่มเนื้อหา ซึ่งพบว่า เนื้อหาของคำขวัญวันครูแบ่งออกได้เป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) จรรยาบรรณวิชาชีพครู 2) การยกย่องครู 3) การอวยพรให้แก่ครู และ 4) การยกย่องบุคคลสำคัญเป็นครู โดยเนื้อหาในแต่ละด้านมีรายละเอียด ดังนี้

3.2.1 จรรยาบรรณวิชาชีพครู

คำขวัญวันครู มีเนื้อหาที่กล่าวถึงการมีจรรยาบรรณวิชาชีพของครู ซึ่งจรรยาบรรณวิชาชีพถือเป็นการกำหนดบทบาทหน้าที่ครู จากการศึกษาสามารถแบ่งเนื้อหาเกี่ยวกับด้านการมีจรรยาบรรณวิชาชีพครูที่พบจำนวนทั้งสิ้น 31 คำขวัญ โดยแบ่งออกได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่ การมีจรรยาบรรณต่อตนเอง การมีจรรยาบรรณต่อลูกศิษย์ และการมีจรรยาบรรณต่อสังคม

3.2.1.1 การมีจรรยาบรรณต่อตนเอง

การเป็นครูที่ดีสิ่งสำคัญคือ การประพฤติตนให้เหมาะสม ควบคุมตนเองได้ จรรยาบรรณของครูจึงกำหนดว่า ครูจะต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ โดยครูจะต้องมีการประพฤติที่เหมาะสม เช่น เป็นแบบอย่างที่ดี ศึกษาหาความรู้ วางแผนพัฒนาตน พัฒนางาน ค้นคว้า แสวงหาความรู้ใหม่อยู่เสมอ และละเว้นการประพฤติที่ไม่เหมาะสม เช่น เกี่ยวข้องกับอบายมุขและยาเสพติด ประพฤติชั่วช้า ขาดความรับผิดชอบ ฯลฯ (วิไล ตั้งจิตสมคิด, 2557 : 168) โดยมีคำบ่งชี้ คือ ครูดี ครูดีมีคุณภาพ ครูดีมีศรัทธา ทำแต่ความดี ประพฤติปฏิบัติตนในระเบียบแบบแผน ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ยึดมั่นในคุณงามความดีและความถูกต้อง รักษาความดี ยึดความดี มีคุณธรรม

⁵ กล่าวถึงแล้วใน หน้า 1-4

มีคุณธรรมระดับสูง รักษาคุณธรรม มีวินัย มีจรรยาหรือจรรยาบรรณ มีจิตวิญญาณความเป็นครู มุ่งมั่นคว้า นักพัฒนา อุทิศ อุดหนุน และเป็นผู้เสียสละ ปรากฏอยู่ในเนื้อหาคำขวัญจำนวน 17 คำขวัญ ยกตัวอย่างคำขวัญวันครูที่พบ เช่น

ครูดี มีจรรยา มุ่งมั่นคว้าเพื่อพัฒนาเด็กไทย

(พลเอกมานะ รัตนโกเศศ พ.ศ. 2532)

ครูต้องมีจิตวิญญาณของความเป็นครู และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

(นายสมศักดิ์ ปริศนานันท์กุล พ.ศ. 2543)

ครูดี ศิษย์ดี มีพัฒนา ก้าวหน้า สู่วิทยาศาสตร์

(พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา พ.ศ. 2562)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า เนื้อหาในคำขวัญจะกล่าวถึง การมีจรรยาบรรณ ต่อตนเองของครู ผ่านคำว่า “มีจรรยา” และ “มีจิตวิญญาณความเป็นครู” และยังมีเนื้อหาที่กล่าวถึง พฤติกรรมของครูในการพัฒนาตนเองเพื่อให้มีความก้าวหน้าและก้าวหน้าต่อวิทยาการต่าง ๆ ผ่านคำว่า “มุ่งมั่นคว้า” และ “มีพัฒนา ก้าวหน้า สู่วิทยาศาสตร์” นอกจากนี้ครูยังต้องมีจรรยาบรรณต่อตนเอง ด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดีของศิษย์ในด้านความประพฤติและการปฏิบัติตน โดยเห็นได้จากข้อความใน คำขวัญว่า “ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี” ข้อความที่ยกตัวอย่างมาทั้งหมดนี้ล้วนเป็นส่วนหนึ่งของ จรรยาบรรณวิชาชีพครู ในด้านจรรยาบรรณต่อตนเองที่ครูจะต้องยึดถือและนำไปปฏิบัติอย่าง เคร่งครัด เพราะครูจะต้องเป็นผู้มีวินัย กล่าวคือ ครูจะต้องยึดถือและปฏิบัติตามจรรยาบรรณ ต่อตนเองของครูอย่างเคร่งครัดทุกข้อ โดยครูจะต้องมีความประพฤติที่เหมาะสมในทุกด้าน เพื่อเป็น แบบอย่างที่ดีให้แก่ศิษย์ได้ปฏิบัติตาม และครูต้องมุ่งศึกษาค้นคว้าและวิจัย เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ จึงจะได้ชื่อว่า เป็นครูที่ดี

นอกจากนี้การมีจรรยาบรรณต่อตนเองยังรวมถึงการมีคุณธรรมของครู เพื่อตัวครูและ เพื่อลูกศิษย์ของครูอีกด้วย โดยที่ผู้เป็นครูจะต้องยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคี ในหมู่คณะ มีความรัก เสียสละ ร่วมใจกันในการพัฒนาการศึกษา ไม่ปฏิเสธความรับผิดชอบ ไม่วิพากษ์วิจารณ์ให้ร้ายผู้อื่นในความบกพร่องที่เกิดขึ้น เป็นต้น (วิไล ตั้งจิตสมคิด, 2557 : 171) ดังนั้น เนื้อหาด้านการมีจรรยาบรรณต่อตนเองจึงปรากฏเนื้อหาการมีคุณธรรมของครู เพื่อมุ่งให้ครู ครองตนอยู่ในวิชาชีพได้อย่างสมบูรณ์แบบ และสมกับที่สังคมยกย่องให้ครูเป็นแม่พิมพ์ของชาติ เพราะ

การมีคุณธรรมของครูจะส่งผลดีต่อการสร้างลูกศิษย์ของครูให้เติบโตไปเป็นคนดีของสังคมได้ ดังตัวอย่างคำขวัญวันครูต่อไปนี้

เป็นครูต้องยึดถือคุณธรรมของครู

(ดร.ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ พ.ศ. 2523)

การที่บุคคลหนึ่งจะดำรงชีวิตได้อย่างดีนั้นมีใจเรื่องง่าย โดยเฉพาะผู้เป็นครูมีแนวปฏิบัติที่ยากยิ่ง เป็นสิ่งน่าเห็นใจที่ครูจะต้องปฏิบัติ โดยยึดถือความดี มีคุณธรรมระดับสูงกว่าบุคคลทั่วไป แต่ก็ไม่น่าภาคภูมิใจเมื่อครูผู้ปฏิบัติ นั้น ได้รับความเชื่อถือ ศรัทธา และยอมรับจากสังคมมากขึ้น จึงขอให้เพื่อนครูทุกท่าน ปฏิบัติตนด้วยความเสียสละ อุดหนุน ยึดถือความดี มีคุณธรรม เพื่อจะบังเกิดผลดีแก่ตนเอง ชุมชน และประเทศชาติสืบไป

(นายชวน หลีกภัย พ.ศ. 2528)

อุทิศเวลา รักษาคุณธรรม ชี้นำประชาธิปไตย สร้างเด็กไทยให้เป็นคนดี

(นายสัมพันธ์ ทองสมัคร พ.ศ. 2538)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า เนื้อหาในคำขวัญวันครูดังกล่าวจะมุ่งเน้นไปที่ การรักษาคุณธรรมของครู และความเสียสละ ซึ่งในตัวอย่างจะปรากฏคำว่า คุณธรรม อยู่ในคำขวัญ ทั้ง 3 ตัวอย่าง เนื่องจากคุณธรรมเป็นสิ่งที่จำเป็นต่ออาชีพครู และผู้เป็นครูจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ให้แก่ศิษย์ในทุก ๆ ด้าน เพราะครูต้องเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนลูกศิษย์ ในคำขวัญวันครู จึงมุ่งเน้นให้ครูต้องมีคุณธรรม ซึ่งคุณธรรมเป็นคุณสมบัติของบุคคลซึ่งทำให้ผู้ที่มีคุณธรรมรู้จักแสวงหา คุณธรรมคุณงามความดี และทำให้เขาได้บรรลุถึงจุดหมายอันดีเลิศ ทั้งในด้านความประพฤติทั่วไป หรือขอบเขตจำกัดแห่งความประพฤติ (ชัยวัฒน์ อัตพัฒน, 2526 : 12) อีกทั้งครูยังต้องอดทนและมีความเสียสละ ทั้งเวลาและร่างกายแรงใจ เพื่อประโยชน์ของเด็กและการศึกษาไทยอีกด้วย

3.2.1.2 การมีจรรยาบรรณต่อลูกศิษย์

ครูมีหน้าที่สำคัญยิ่งในการบ่มเพาะลูกศิษย์ จรรยาบรรณของครูจึงกำหนดว่า ครูจะต้องรักเมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจแก่ศิษย์ ต้องให้บริการด้วยความจริงใจ และเสมอภาคโดยไม่เรียกรับผลประโยชน์ ให้คำปรึกษา ส่งเสริมให้ศิษย์ได้แสวงหาความรู้และ

มีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้ ไม่ดูหมิ่นเหยียดหยามศิษย์ หรือเรียกร้องผลตอบแทนจากศิษย์ เป็นต้น (วิไล ตั้งจิตสมคิด, 2557 : 170) โดยมีคำบ่งชี้ คือ มีความรักศิษย์ มีความเมตตาศิษย์ เอาใจใส่ศิษย์ ส่งเสริมศิษย์ มีน้ำใจแก่ศิษย์ เป็นพลังของศิษย์ การอบรมสั่งสอนศิษย์ ผู้ให้ ผู้พัฒนาศิษย์ ผู้พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ผู้สร้างสรรค์เยาวชน ผู้ให้ความหวังแก่ศิษย์ พัฒนาคน สร้างคน สร้างศิษย์ และสร้างเด็กไทย ปรากฏอยู่ในเนื้อหาคำขวัญจำนวน 18 คำขวัญ ยกตัวอย่างคำขวัญวันครู ที่พบ เช่น

“... มีความรักในลูกศิษย์ และอบรมปัญญาให้ลูกศิษย์มีความสมบูรณ์
ทั้งทางด้านวิชาการ ความฉลาดรอบรู้ในเหตุและผล ทางด้านคุณธรรม
จริยธรรม และทางด้านพลานามัย

(ศ.ดร.สีปพนนท์ เกตุทัต พ.ศ. 2524)

ครู คือ ผู้พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณค่าต่อการพัฒนาชาติให้ก้าวหน้า
และอยู่รอดปลอดภัย

(นายชวน หลีกภัย พ.ศ. 2529)

ครูเป็นผู้สร้าง ครูเป็นผู้ให้ความหวัง ครูเป็นพลังให้ศิษย์เป็นคนดี

(นายมารุต บุณนาค พ.ศ. 2531)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า ทั้ง 3 ตัวอย่างมีเนื้อหาคำขวัญที่กล่าวถึง การมี จรรยาบรรณต่อลูกศิษย์ผ่านงานหลักของครูคือ การพัฒนานักเรียนซึ่งเป็นลูกศิษย์ของครูในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านการสอนความรู้ทางวิชาการและด้านการอบรมลูกศิษย์ให้เป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม ดังข้อความในคำขวัญว่า “อบรมปัญญาให้ลูกศิษย์มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านวิชาการ ความฉลาดรอบรู้ในเหตุและผลทางด้านคุณธรรม จริยธรรม” และ “ครู คือ ผู้พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณค่า” เพราะนักเรียนเป็นบุคคลสำคัญที่ผู้เป็นครูต้องรักและเอาใจใส่ดูแลเป็นอย่างดี ดังข้อความในคำขวัญว่า “มีความรักในลูกศิษย์” และ “ครูเป็นผู้ให้ความหวัง ครูเป็นพลังให้ศิษย์เป็นคนดี” เพื่อให้ นักเรียนทุกคนของครูเติบโตไปเป็นคนดีของสังคมตามเนื้อหาคำขวัญที่ปรากฏ นอกจากนี้ครูยังต้องส่งเสริม นักเรียน คอยเป็นพลัง เป็นที่พึ่ง และเป็นกำลังใจให้นักเรียนในการทำสิ่งต่าง ๆ และการเป็นคนดี เพื่อให้ นักเรียนประสบความสำเร็จในอนาคตและเติบโตไปเป็นคนที่มีคุณค่า

3.2.1.3 เนื้อหาด้านการมีจรรยาบรรณต่อสังคม

ครูมีหน้าที่ต่อสังคมในฐานะที่ครูต้องอบรมสั่งสอนคน ครูจึงต้องเป็นแบบอย่างแก่ ลูกศิษย์และคนในสังคม ด้วยการประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (วิไล ตั้งจิตสมคิด, 2557 : 172) โดยมีคำบ่งชี้ คือ รักษาสิ่งแวดล้อม ชี้นำประชาธิปไตย สร้างหรือสร้างสรรค์ภูมิปัญญา และเป็นผู้นำเยาวชน ปรากฏอยู่ในเนื้อหาคำขวัญจำนวน 7 คำขวัญ ดังตัวอย่างคำขวัญวันครูที่พบ เช่น

ครูคือนักพัฒนา และรักษาสิ่งแวดล้อม

(นายสัมพันธ์ ทองสมัคร พ.ศ. 2536)

ครูเป็นผู้นำทางปัญญา ชี้นำประชาธิปไตย สร้างเด็กไทยให้เป็นคนดี

(นายชุมพล ศิลปอาชา พ.ศ. 2541)

สร้างคนสร้างชาติ สร้างศาสตร์ก้าวหน้า สร้างภูมิปัญญา ขอบูชาครู

(นายสุเทพ วิเศษศักดิ์ศรี พ.ศ. 2545)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า เนื้อหาด้านการมีจรรยาบรรณต่อสังคมของครูนั้นจะมุ่งเน้นไปที่การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาสังคม ดังคำบ่งชี้ที่ปรากฏในคำขวัญคือ “รักษาสิ่งแวดล้อม” “ชี้นำประชาธิปไตย” และ “สร้างภูมิปัญญา” ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่รัฐหรือคนในสังคมมุ่งหวังให้ครูเป็นตัวอย่างในการพัฒนา เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติตามได้จนส่งผลให้นักเรียนเป็นผู้ที่รู้จักหน้าที่ในฐานะพลเมืองในสังคม เนื้อหาข้างต้นนี้จึงปรากฏในคำขวัญวันครู เนื่องจากเนื้อหาดังกล่าวได้เชื่อมโยงบทบาทของครูเข้ากับหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบต่อสังคม และมีส่วนช่วยอบรมคนในสังคมให้รู้จักหน้าที่ต่อสังคมด้วย

เนื้อหาด้านการมีจรรยาบรรณวิชาชีพครู ถือเป็นเนื้อหาสำคัญที่ปรากฏในคำขวัญวันครู เพราะจุดประสงค์ของคำขวัญ มีเพื่อให้แนวปฏิบัติ ซึ่งจรรยาบรรณวิชาชีพครูก็มีขึ้นเพื่อเป็นกรอบหรือแนวทางการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานของครูเช่นกัน หากครูไม่บกพร่องในด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ก็จะส่งผลดีต่อการพัฒนานักเรียน ดังที่ สมัคร ชินบุตร (2545 : 22) ได้กล่าวถึงความสำคัญของจรรยาบรรณวิชาชีพครูต่อการพัฒนานักเรียน ไว้ว่า

“ครูเป็นผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูง หมายถึง เป็นผู้ที่ผ่านการศึกษาอบรม เป็นอย่างดี มีความรู้ ความสามารถ มีมาตรฐานวิชาชีพ มีจรรยาบรรณ มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ มีองค์รววิชาชีพกำกับดูแล จึงเป็นบุคคลคุณภาพ ที่มีการประกันไว้ว่า ผู้เรียนจะได้รับการศึกษาอย่างดีมีคุณภาพ ครูจึงจำเป็นต้อง มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพของครู เป็นสำคัญ ฉะนั้นครูต้องเป็นครูมืออาชีพที่รอบรู้ทั้งเนื้อหาวิชาการและวิธีการ จัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี เพื่อให้ ผู้เรียนมีคุณภาพสามารถแข่งขันกับสังคมโลกได้ ครูจึงจำเป็นต้องอาศัยความรู้ ความชำนาญมากขึ้นกว่าเดิม และมีการพัฒนาตนเอง ในด้านวิชาชีพ ด้าน วิสัยทัศน์ ด้านบุคลิกภาพอยู่เสมอ

3.2.2 การยกย่องครู

การยกย่องครู หมายถึง การเชิดชูหรือสรรเสริญครู เนื้อหาในคำขวัญที่พบจึงกล่าวถึง การเทิดทูน การยกย่องเชิดชูบูชาครู ความศรัทธาที่มีต่อครู นอกจากนี้ยังหมายรวมถึงการกล่าวถึง พระคุณของครูอีกด้วย โดยมีคำบ่งชี้คือ สังคมยกย่องนับถือ ได้รับความเชื่อถือ การยอมรับจากสังคม ปุชนิยมบุคคล เชิดชู บูชา บูชาพระคุณครู ขอบูชาครู น้อมบูชา น้อมใจบูชา ศรัทธา ศรัทธาพระคุณ พระคุณครูยิ่งใหญ่ ศิษย์ซาบซึ้ง น้อมจิตวันทา กตัญญูกตเวที และเกียรติครูยิ่งใหญ่ ปรากฏอยู่ใน เนื้อหาคำขวัญจำนวน 14 คำขวัญ ยกตัวอย่างคำขวัญวันครูที่พบ เช่น

พระคุณครูยิ่งใหญ่ สร้างไทยให้พัฒนา ขอบูชาคุณครู

(นางสาวสุทิสสา ธนบดีไพบูลย์ พ.ศ. 2544)

ครูคือพลังสร้างแผ่นดิน ไทยทุกถิ่นน้อมบูชาพระคุณครู

(นางสาวพรทิพย์ ศุภกา พ.ศ. 2547)

น้อมจิตวันทา บูชาคุณครู กตัญญูกตเวที

(นายกันทา วงศ์จันทร์ทิพย์ พ.ศ. 2553)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า ในคำขวัญมีการกล่าวถึง พระคุณของครู และการบูชา พระคุณครู ตลอดจนการกตัญญูต่อครู เพราะสังคมไทยเห็นความสำคัญของครูในฐานะผู้สร้างคน ทุกคนในสังคมจึงให้ความเคารพ ยกย่อง และเชิดชูบูชาผู้เป็นครูว่าเป็นผู้มีพระคุณของศิษย์ และศิษย์

ทุกคนควรที่จะมีความกตัญญูต่อครู ดังที่ ท่านพุทธทาสภิกขุ (2513 : 129) ได้กล่าวไว้ว่า “...ในสังคมไทยเรา ถือว่าครูเป็นบุคคลสำคัญและมีสถานภาพสูงมาก เราจะพบว่าในเด็กเล็ก ๆ แม้กระทั่งในเด็กที่โตแล้วก็ตาม จะมีความเชื่อฟังคำสั่งสอนของครูมากกว่าพ่อแม่พี่น้องเสียอีก จนพูดกันติดปากว่า ครูเป็นแม่พิมพ์หรือพ่อพิมพ์ของชาติ” ด้วยเหตุนี้เนื้อหากการยกย่องครูจึงพบได้มากในคำขวัญวันครู

3.2.3 เนื้อหาด้านการอวยพรให้แก่ครู

การอวยพรให้แก่ครู หมายถึง การแสดงความยินดี หรือแสดงความปรารถนาดีแก่ครู ซึ่งคำอวยพร หมายถึง การให้ศีล ให้พร แก่ลูกหลาน ลูกศิษย์ผู้ได้บังคับบัญชา (สุพรรณิ ขุนพานเพิง, 2556 : ออนไลน์) โดยมีคำบ่งชี้คือ ขอส่งความปรารถนาดี ขอให้ และขอจง ปรากฏอยู่ในเนื้อหา คำขวัญจำนวน 2 คำขวัญ ยกตัวอย่างคำขวัญวันครูที่พบ เช่น

การให้การศึกษาแก่คนในชาติ เป็นกระบวนการที่ต้องทำต่อเนื่องกันไปตลอดชีวิต ดังนั้นจึงต้องระดมสรรพกำลังหลาย ๆ ด้านมาช่วยเหลือการศึกษา ปัจจัยที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะขาดเสียมิได้ก็คือ ครูซึ่งจะเป็นผู้ผลักดันให้ทุกอย่างไปสู่เป้าหมายได้ ฉะนั้นท่านทั้งหลายคงตระหนักถึงหน้าที่อันมีเกียรตินี้ ในโอกาสที่วันสำคัญอย่างยิ่งของครูได้เวียนมาบรรจบครบรอบอีกวาระหนึ่ง ข้าพเจ้าในนามของกระทรวงศึกษาธิการและประธานอำนวยการคุรุสภา ขอส่งความปรารถนาดีและความระลึกถึงเพื่อนครูทุกท่าน ทั้งนอกและในราชการ ขอจงประสบแต่ความสุขความเจริญโดยทั่วกันและขอได้โปรดตระหนักถึงหน้าที่ ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีของครูที่ดีสืบไป

(นายแพทย์บุญสม มาร์ติน พ.ศ. 2522)

ในวาระดิถีขึ้นปีใหม่ 2527 ผมขอให้เพื่อนครูที่รักทั้งหลายและสมาชิก คุรุสภาทุกท่าน ประสบความสุขสิริสวัสดิ์พิพัฒน์มงคล สัมฤทธิ์ผลอันพึงปรารถนาตลอด

(นายชวน หลีกภัย พ.ศ. 2527)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า เนื้อหาด้านการอวยพรให้แก่ครู เป็นข้อความที่ผู้ส่งสาร ในฐานะผู้ประพันธ์คำขวัญส่งมอบความปรารถนาดีในรูปแบบคำอวยพรให้แก่ครู ดังข้อความที่ปรากฏในคำขวัญข้างต้น เนื้อหาประเภทนี้พบจำนวนไม่มาก และพบในคำขวัญวันครูที่เป็นข้อความคล้ายโอวาท ซึ่งมีที่มาจากผู้กล่าวคำขวัญซึ่งอยู่ในฐานะผู้บังคับบัญชาของครูในตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการ

กระทรวงศึกษาธิการในขณะนั้นและเป็นประธานของคุรุสภาโดยตำแหน่งเท่านั้น ซึ่งได้มอบคำขวัญวันครูให้แก่ครูทุกคนเนื่องในโอกาสวันครู เพื่ออวยพรให้แก่ครูทุกคน ทั้งครูที่เป็นข้าราชการและครูเอกชน เพื่อแสดงความห่วงใยแก่ครูทุกคนในฐานะหัวหน้าที่มีความปรารถนาดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา โดยหวังให้คำอวยพรดังกล่าวเป็นขวัญและกำลังใจให้แก่ครูทุกคนในการปฏิบัติหน้าที่ครูให้มีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลดีต่อหน่วยงานของครูและการศึกษาของชาติ

3.2.4 การยกย่องบุคคลสำคัญเป็นครู

การยกย่องบุคคลสำคัญเป็นครู หมายถึง เนื้อหาในคำขวัญที่มีการยกย่องบุคคลสำคัญเป็นครู ได้แก่ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร⁶ และ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง⁷ โดยยกย่องในฐานะครูของแผ่นดินในวาระพิเศษ โดยมีคำบ่งชี้คือ เทิดทูน ภัคดี บรมครู พ่อแผ่นดิน พระราชินี หรือใช้คำว่า บูชา แล้วตามด้วย ครูของแผ่นดิน ครูแห่งแผ่นดิน ครูศรีแผ่นดิน และกตัญญูบูชาแม่และครูแห่งแผ่นดิน ปรากฏอยู่ในเนื้อหาคำขวัญจำนวน 6 คำขวัญ ยกตัวอย่างคำขวัญวันครูที่พบ เช่น

สืบทดมกรา เทิดทูน พ่อแผ่นดิน ภูมินทร์บรมครู

(นางสาวศันสนีย์ แสนโรจน์ พ.ศ. 2550)

ครูของแผ่นดินเลิศศิลป์ศาสตร์ มหาราชภูมิพลา ชนบุชา

(นางพงษ์จันทร์ สุขเกษม พ.ศ. 2551)

แปดสิบพรรษา พระราชินี ราษฎร์รัฐภัคดี ครูศรีแผ่นดิน

(นายสะอาด สีหภาค พ.ศ. 2556)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า การยกย่องบุคคลสำคัญเป็นครู เป็นเนื้อหาที่กล่าวถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในฐานะครู ในวาระพิเศษระดับชาติ เช่น ปีครบรอบแปดสิบพรรษาของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

⁶ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ขณะนั้นคือ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

⁷ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ขณะนั้นคือ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

พระบรมราชินีนาถ ซึ่งการมีเนื้อหาหลักขณนี้ในคำขวัญวันครู เพราะพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถทรงเป็นตัวอย่างแก่พสกนิกรชาวไทยทุกคนในด้านการดำเนินชีวิต ทั้งยังเป็นผู้สอนและแนะนำในทุก ๆ ด้านให้พสกนิกรได้ดำเนินรอยตาม เพื่อหวังให้คนไทยทุกคนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและช่วยบำบัดทุกข์ให้แก่พสกนิกรชาวไทย จึงถือว่าคำสั่งสอนต่าง ๆ และการปฏิบัติตนของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถทรงงานเช่นเดียวกับงานที่ครูทุกคนพึงกระทำที่ผู้เป็นครูจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้ลูกศิษย์และประพฤติตนอยู่ในคุณธรรมเพื่อให้ลูกศิษย์ได้ปฏิบัติตาม นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการ โดยมติของคณะรัฐมนตรีในปี พ.ศ. 2554 ยังได้มีการยกย่องและถวายพระราชสมัญญานามให้แก่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในขณะนั้นว่า “พระผู้ทรงเป็นครูแห่งแผ่นดิน” ด้วยทรงแนะนำแต่สิ่งที่ดีให้แก่ชาวไทยได้ปฏิบัติตาม เช่นเดียวกับสิ่งที่ครูทำให้แก่ลูกศิษย์ของครูทุกคน จึงปรากฏเนื้อหาการยกย่องบุคคลสำคัญเป็นครูในวาระพิเศษ เพื่อเน้นย้ำคุณความดีและสดุดีแก่ผู้ที่ปฏิบัติตนเป็นครูของแผ่นดิน

จากการศึกษาด้านเนื้อหาของคำขวัญวันครู พบว่า ในหนึ่งคำขวัญอาจพบเนื้อหาได้มากกว่า 1 เนื้อหา โดยการศึกษาครั้งนี้พบเนื้อหาทั้งหมดจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ จรรยาบรรณวิชาชีพครู พบเนื้อหาดังกล่าวในคำขวัญมากที่สุด จำนวน 31 คำขวัญ โดยแบ่งออกได้เป็น เนื้อหาด้านการมีจรรยาบรรณต่อตนเอง จำนวน 17 คำขวัญ เนื้อหาด้านการมีจรรยาบรรณต่อลูกศิษย์ จำนวน 18 คำขวัญ และเนื้อหาด้านการมีจรรยาบรรณต่อสังคม จำนวน 7 คำขวัญ ส่วนเนื้อหาด้านการยกย่องครูพบรองลงมาจำนวน 14 คำขวัญ เนื้อหาด้านการยกย่องบุคคลสำคัญเป็นครู พบรองลงมาอีกจำนวน 6 คำขวัญ และเนื้อหาด้านการอวยพรให้แก่ครู พบน้อยที่สุดเพียง 2 คำขวัญ โดยสังเกตได้จากแผนภาพที่ 2 แผนภาพแสดงเนื้อหาของคำขวัญวันครู⁸

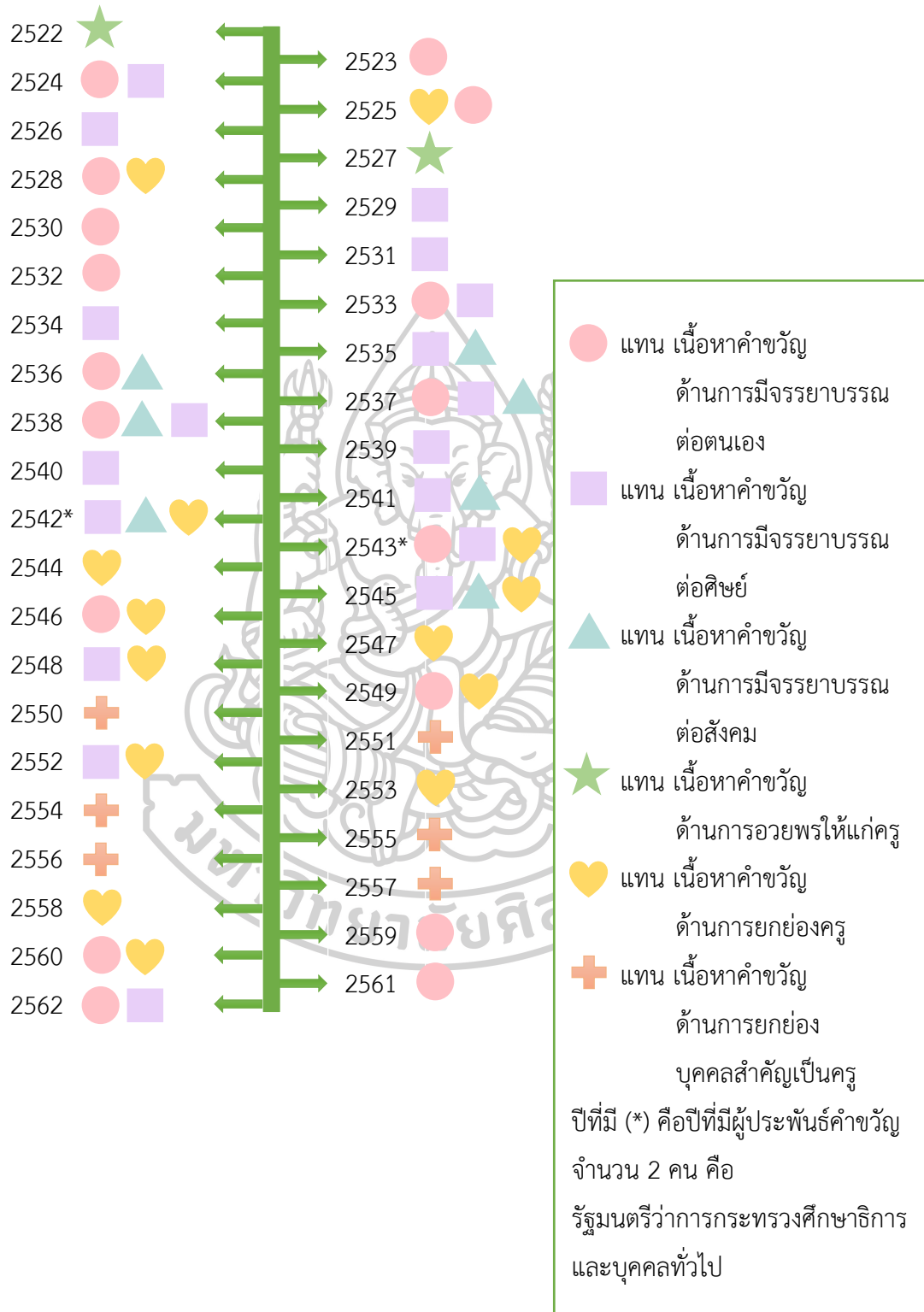
นอกจากนี้ยังพบอีกว่า เนื้อหาด้านการมีจรรยาบรรณต่อตนเอง และเนื้อหาด้านการมีจรรยาบรรณต่อลูกศิษย์ที่พบมากที่สุดนั้น เป็นผลมาจากการที่เนื้อหาดังกล่าวมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบริบทในด้านบทบาทหน้าที่ครูซึ่งมีความสัมพันธ์และยึดโยงกับจรรยาบรรณวิชาชีพครูในด้านการมีจรรยาบรรณต่อตนเองและการมีจรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ ส่วนเนื้อหาด้านการมีจรรยาบรรณต่อสังคมและเนื้อหาด้านการยกย่องบุคคลสำคัญเป็นครู พบว่า มีความสัมพันธ์กับบริบทสังคม เพราะการมีจรรยาบรรณต่อสังคมจะสัมพันธ์กับบริบทสังคมในเรื่องการรณรงค์ให้คนในสังคมร่วมกันรักษาสิ่งแวดล้อมและการรณรงค์เรื่องเกี่ยวกับประชาธิปไตย ซึ่งเป็นกระแสสังคมที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่เกิด

⁸ ดูได้จากหน้า 52

คำขวัญ และการยกย่องบุคคลสำคัญเป็นครูก็มาจากบริบทของสังคมในด้านการมีวันสำคัญต่าง ๆ ที่คนในสังคมรับรู้และคณะรัฐมนตรีได้ยกย่องให้เป็นวันสำคัญของสังคม อาทิ วันคล้ายวันพระราชสมภพของกษัตริย์และพระราชินี ได้แก่ วันคล้ายวันพระราชสมภพของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และวันคล้ายวันพระราชสมภพของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ อีกทั้งยังรวมไปถึงช่วงเวลาของการจัดงานพระราชพิธีฉลองสิริราชสมบัติอีกด้วย ส่วนเนื้อหาด้านการอวยพรให้แก่ครูพบว่า มีความสัมพันธ์กับด้านรูปแบบของคำขวัญ เนื่องจากเนื้อหาที่เกี่ยวกับการอวยพรจะมีปรากฏอยู่ในรูปแบบคำขวัญที่เป็นข้อความคล้ายโอวาทเท่านั้นและพบเนื้อหาด้านนี้น้อยที่สุด

แผนภาพที่ 2 แผนภาพแสดงเนื้อหาของคำขวัญวันครู

3.3 ด้านผู้ประพันธ์คำขวัญวันครู

ด้านผู้ประพันธ์คำขวัญวันครูพบว่า ผู้ประพันธ์คำขวัญวันครูเป็นที่มาของเนื้อหาคำขวัญวันครู เพราะเป็นผู้คิดคำขวัญ ผู้ศึกษาจึงได้จำแนกผู้ประพันธ์คำขวัญวันครูตามสถานะทางสังคมออกเป็น 3 กลุ่ม โดยเรียงลำดับตามช่วงเวลาที่เกิดคำขวัญ ได้แก่ 1) ผู้ประพันธ์คำขวัญที่เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ 2) ผู้ประพันธ์คำขวัญที่เป็นบุคคลทั่วไป และ 3) ผู้ประพันธ์คำขวัญที่เป็นนายกรัฐมนตรี ดังนี้

3.3.1 ผู้ประพันธ์คำขวัญที่เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

คำขวัญวันครูที่ประพันธ์โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการนั้น อยู่ในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2522 – 2543 รวมทั้งสิ้นจำนวน 22 คำขวัญ จากทั้งหมด 43 คำขวัญ โดยสาเหตุที่คำขวัญวันครู มาจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นส่วนมากนั้น มาจากผู้ที่ยังดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการจะได้รับการแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการอำนวยการคุรุสภาโดยตำแหน่ง ซึ่งต้องเป็นผู้คิดคำขวัญวันครูประจำปีนั้น ๆ โดยลักษณะของคำขวัญวันครูในช่วงแรก ๆ มีที่มาจาก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ประพันธ์ ส่วนมากจะมีลักษณะเป็นข้อความขนาดยาวคล้าย โอวาท และในระยะหลัง พ.ศ. 2530 มีการเปลี่ยนแปลงด้านเป็นรูปแบบคำขวัญมาเป็นคำขวัญที่เป็นข้อความขนาดสั้น อาจเพราะผู้คิดคำขวัญวันครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับคำขวัญที่เพิ่มมากขึ้นและเพื่อให้เหมาะสมกับการสื่อสารในยุคสมัยใหม่ที่เน้นความกระชับของสาร

ตารางที่ 5 คำขวัญวันครูที่มามีจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

พ.ศ./ผู้แต่ง	คำขวัญที่เป็นข้อความคล้ายโอวาท	คำขวัญที่เป็นข้อความขนาดสั้น
2522 นายแพทย์บุญ สม มาร์ติน	การให้การศึกษาแก่คนในชาติเป็น กระบวนการที่ต้องทำต่อเนื่องกันไป ตลอดชีวิต ดังนั้นจึงต้องระดมสรรพ กำลังหลาย ๆ ด้านมาช่วยเหลือ การศึกษา ปัจจัยที่สำคัญและจำเป็น อย่างยิ่งที่จะขาดเสียมิได้ก็คือ ครูซึ่งจะ เป็นผู้ผลักดันให้ทุกอย่างไปสู่เป้าหมาย	

ตารางที่ 5 คำขวัญวันครูที่มาจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ต่อ)

พ.ศ./ผู้แต่ง	คำขวัญที่เป็นข้อความคล้ายโอวาท	คำขวัญที่เป็นข้อความขนาดสั้น
	<p>ได้ ฉะนั้นท่านทั้งหลายคงตระหนักถึงหน้าที่อันมีเกียรตินี้ ในโอกาสที่วันสำคัญอย่างยิ่งของครูได้เวียนมาบรรจบครบรอบอีกวาระหนึ่ง ข้าพเจ้าในนามของกระทรวงศึกษาธิการและประธานอำนวยการคุรุสภา ขอส่งความปรารถนาดีและความระลึกถึงเพื่อนครูทุกท่าน ทั้งนอกและในราชการขอจงประสบแต่ความสุขความเจริญโดยทั่วกันและขอได้โปรดตระหนักถึงหน้าที่ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีของครูที่ดีสืบไป</p>	
<p>2523 ดร. ก่อ สวัสดีพิณชัย</p>		<p>เป็นครูต้องยึดถือคุณธรรมของครู</p>
<p>2524 ศ.ดร.สีปพนนท์ เกตุทัต</p>	<p>ครูที่แท้ต้องทำแต่ความดี ประพฤติปฏิบัติในระเบียบแบบแผนอันสมควรกับเกียรติภูมิของตน มีความรักในลูกศิษย์ และอบรมปัญญาให้ลูกศิษย์มีความสมบูรณ์ ทั้งทางด้านวิชาการความฉลาดรอบรู้ในเหตุและผล ทางด้านคุณธรรม จริยธรรม และทางด้านพลานามัย</p>	

ตารางที่ 5 คำขวัญวันครูที่มาจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ต่อ)

พ.ศ./ผู้แต่ง	คำขวัญที่เป็นข้อความคล้ายโอวาท	คำขวัญที่เป็นข้อความขนาดสั้น
2525 ดร.เกษม ศิริสัมพันธ์	ครูนั้น สังคมยกย่องนับถือว่าเป็น ปูชนียบุคคล ทั้งนี้เพราะว่าครูเป็น ผู้เสียสละ ยึดมั่นในคุณงามความดี และ ความถูกต้อง จึงขอให้รักษาความดีนี้ ตลอดไป	
2526 ดร.เกษม ศิริสัมพันธ์		อนาคตของเด็กไทย อยู่ที่ความเอาใจใส่ของครูทุกคน
2527 นายชวน หลีกภัย	ในวาระดิถีขึ้นปีใหม่ 2527 ผมขอให้ เพื่อนครูที่รักทั้งหลายและสมาชิก คุรุสภาทุกท่าน ประสบความสุข สิริสวัสดิ์พิพัฒน์มงคล สมฤทธิ์ ผล อันพึงปรารถนาตลอด	
2528 นายชวน หลีกภัย	การที่บุคคลหนึ่งจะดำรงชีวิตได้อย่างดี นั้นมีใจเรื่องง่าย โดยเฉพาะผู้เป็นครูมี แนวปฏิบัติที่ยากยิ่ง เป็นสิ่งน่าเห็นใจที่ ครูจะต้องปฏิบัติ โดยยึดถือความดีมี คุณธรรมระดับสูงกว่า บุคคลทั่วไป แต่ ก็น่าภาคภูมิใจเมื่อครูผู้ปฏิบัตินั้น ได้รับ ความเชื่อถือ ศรัทธา และยอมรับจาก สังคมมากขึ้น จึงขอให้เพื่อนครูทุกท่าน ปฏิบัติตนด้วยความเสียสละ อดทน ยึดถือความดี มีคุณธรรมเพื่อจะบังเกิด ผลดีแก่ตนเอง ชุมชน และประเทศชาติ สืบไป	

ตารางที่ 5 คำขวัญวันครูที่มาจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ต่อ)

พ.ศ./ผู้แต่ง	คำขวัญที่เป็นข้อความคล้ายโอวาท	คำขวัญที่เป็นข้อความขนาดสั้น
2529 นายชวน หลีกภัย		ครู คือ ผู้พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ มีคุณค่าต่อการพัฒนาชาติให้ ก้าวหน้า และอยู่รอดปลอดภัย
2530 นายมารุต บุญนาค		ครูดีมีวินัย และคุณธรรม ย่อมโน้ม ให้เยาวชนเป็นพลเมืองดี
2531 นายมารุต บุญนาค		ครูเป็นผู้สร้าง ครูเป็นผู้ให้ความหวัง ครูเป็นพลังให้ศิษย์เป็นคนดี
2532 พลเอกมานะ รัตนโกเศศ		ครูดี มีจรรยา มุ่งค้นคว้าเพื่อพัฒนาเด็กไทย
2533 พลเอกมานะ รัตนโกเศศ		ครูคือผู้อุทิศทั้งชีวิตและจิตใจ ส่งเสริมเพิ่มพูนให้เยาวชนเป็นคนดี
2534 พลเอกมานะ รัตนโกเศศ		ครูคือผู้สร้างสรรค์ให้เยาวชนของ ชาติเป็นพลเมืองดี
2535 ดร. ก่อ สวัสดีพาณิชย์		ครูคือ ผู้ให้ ผู้สร้าง ผู้พัฒนา และผู้นำเยาวชนของชาติ
2536 นายสัมพันธ์ ทองสมัคร		ครูคือนักพัฒนา และรักษาสิ่งแวดล้อม
2537 นายสัมพันธ์ ทองสมัคร		ครู คือ ผู้มีคุณธรรมชี้นำ ประชาธิปไตย สร้างเด็กไทยให้เป็น คนดี

ตารางที่ 5 คำขวัญวันครูที่มาจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ต่อ)

พ.ศ./ผู้แต่ง	คำขวัญที่เป็นข้อความคล้ายโอวาท	คำขวัญที่เป็นข้อความขนาดสั้น
2538 นายสัมพันธ์ ทองสมัคร		อุทิศเวลา รักษาคุณธรรม ชี้นำประชาธิปไตย สร้างเด็กไทยให้เป็นคนดี
2539 นายสุขวิช รังสิตพล		ครู เป็นหัวใจของการพัฒนาคน
2540 นายสุขวิช รังสิตพล		ครูสร้างศิษย์ ด้วยมิตรและน้ำใจ ครูคือผู้ให้ เพื่อเยาวชนไทยได้พัฒนา
2541 นายชุมพล ศิลปะอาษา		ครูเป็นผู้นำทางปัญญา ชี้นำประชาธิปไตย สร้างเด็กไทยให้เป็นคนดี
2542 นายปัญญา เกสรทอง		ครูเป็นผู้เบิกทางแห่งปัญญา
2543 นายสมศักดิ์ ปรีศนันท์กุล		ครูต้องมีจิตวิญญาณของความเป็นครู และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า คำขวัญวันครูมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบในช่วงระยะหลัง โดยผู้ประพันธ์เลือกใช้ขนาดข้อความที่สั้น และเป็นคำขวัญที่มีลักษณะสำคัญของคำขวัญ กล่าวคือ มีความสั้น กระชับ และคำขวัญส่วนมากมีสัมผัสคล้องจอง แต่ทว่าในปี พ.ศ. 2523, 2539, 2542 และ 2543 เป็นคำขวัญที่ไม่มีสัมผัส แต่ผู้ประพันธ์ได้มีการปรับรูปแบบคำขวัญวันครูให้เป็นรูปแบบคำขวัญที่เป็นข้อความขนาดสั้น เพื่อให้จดจำง่าย เหมาะสมกับยุคสมัยมากขึ้น และเป็นไปตามความเข้าใจเกี่ยวกับคำขวัญที่เพิ่มมากขึ้นในยุคสมัยหลังที่เน้นความสั้นและกระชับ

3.3.2 ผู้ประพันธ์คำขวัญที่เป็นบุคคลทั่วไป

คำขวัญวันครูที่ประพันธ์ขึ้นโดยบุคคลทั่วไปเริ่มมีขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2542 จนถึง พ.ศ. 2558 รวมทั้งสิ้นจำนวน 17 คำขวัญ โดยทั้ง 17 คำขวัญมีลักษณะเป็นข้อความที่มีสัมผัส คล้องจอง สั้น กระชับ และมีจำนวนคำไม่เกิน 16 พยางค์ เนื่องจากคำขวัญวันครูในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นผลงานที่ส่งเข้าร่วมการประกวดคำขวัญวันครูประจำปีกับคุรุสภา สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งจะต้องเป็นคำขวัญที่เป็นไปตามเกณฑ์ในการคัดเลือก ซึ่งจะสอดคล้องกับนิยามของคำขวัญตามความเข้าใจของคนในยุคใหม่ ได้แก่

ตารางที่ 6 คำขวัญวันครูที่มาจากบุคคลทั่วไป

พ.ศ.	ผู้ประพันธ์คำขวัญ	คำขวัญวันครู
2542	นางเชียมเกี้ยว แซ่เล่า	ครูชี้ทางสร้างสรรค์ภูมิปัญญา ชนเชิดบูชาพระคุณครู
2543	นายประจักษ์ เสดเตมิ	สร้างชาติ สร้างคน ผลงานของครู ทั่วโลกรับรู้ เชิดชูบูชา
2544	นางสาวสุทิสา ธนบดีไพบูลย์	พระคุณครูยิ่งใหญ่ สร้างไทยให้พัฒนา ขอบูชาคุณครู
2545	นายสุเทพ วิเศษศักดิ์ศรี	สร้างคนสร้างชาติ สร้างศาสตร์ก้าวหน้า สร้างภูมิปัญญา ขอบูชาครู
2546	นางสมปอง สายจันทร์	ครูให้ความรู้ ควบคุมจรรยา ปวงชนทั่วหล้า น้อมบูชาครู
2547	นางสาวพรทิพย์ ศุภกา	ครูคือพลังสร้างแผ่นดิน ไทยทุกถิ่นน้อมบูชาพระคุณครู
2548	นายประจักษ์ หัวใจเพชร	ครูสร้างคนสร้างชาติด้วยศาสตร์ศิลป์ ทั่วแผ่นดินศรัทธาบูชาครู
2549	นางพรรณมา คงสง	ครูดีเป็นศรีแผ่นดิน ศิษย์ทั่วถิ่นศรัทธาบูชาครู
2550	นางสาวศันสนีย์ แสนโรจน์	ลือทกมกรา เทิดทูน พ่อแผ่นดิน ภูมิินทร์บรมครู
2551	นางพงษ์จันทร์ สุขเกษม	ครูของแผ่นดินเลิศศิลป์ศาสตร์ มหาราชภูมิพลาฯ ชนบูชา
2552	นางนฤมล จันทะรัตน์	ครูสร้างคนดี เป็นศรีแผ่นดิน ทั่วถิ่นศรัทธา บูชาคุณครู
2553	นายกันทา วงศ์จันทร์ทิพย์	น้อมจิตวันทา บูชาคุณครู กตัญญูกตเวที

ตารางที่ 6 คำขวัญวันครูที่มาจากบุคคลทั่วไป (ต่อ)

พ.ศ.	ผู้ประพันธ์คำขวัญ	คำขวัญวันครู
2554	นางกนกอร ภูนาสูง	เทิดพระเกียรติทั่วหล้า บูชาครูของแผ่นดิน ภูมินทร์ภูมิพล
2555	นางสาวชนิษฐา อุตโรโส	บูชาครูแห่งแผ่นดิน จอมปราชญ์ศาสตร์ศิลป์ สยามินทร์ “ภูมิพล”
2556	นายสะอาด สีหภาค	แปดสิบพรรษา พระราชนิ ราชภูริรัฐภักดี ครูศรีแผ่นดิน
2557	นายธีธัช บรรณะทอง	เทิดพระเกียรติทั่วหล้า กตัญญูบูชา แม่และครูแห่งแผ่นดิน
2558	เด็กหญิงอนุสรรา ชื่นบาล	เกียรติครูยิ่งใหญ่ น้อมใจบูชา เลิศล้ำคุณค่า ศรีทธาพระคุณ

3.3.3 ผู้ประพันธ์คำขวัญที่เป็นนายกรัฐมนตรี

คำขวัญวันครูที่นายกรัฐมนตรีเป็นผู้ประพันธ์นั้น อยู่ในช่วงวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 จนถึงวันที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นช่วงที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) นำโดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนที่ 29 ของประเทศไทย และในปี พ.ศ. 2559 จึงได้กำหนดให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้คิดคำขวัญวันครูจนถึง พ.ศ. 2562 รวมทั้งสิ้นจำนวน 4 คำขวัญ โดยใช้รูปแบบคำขวัญที่เป็นข้อความขนาดสั้น ได้แก่

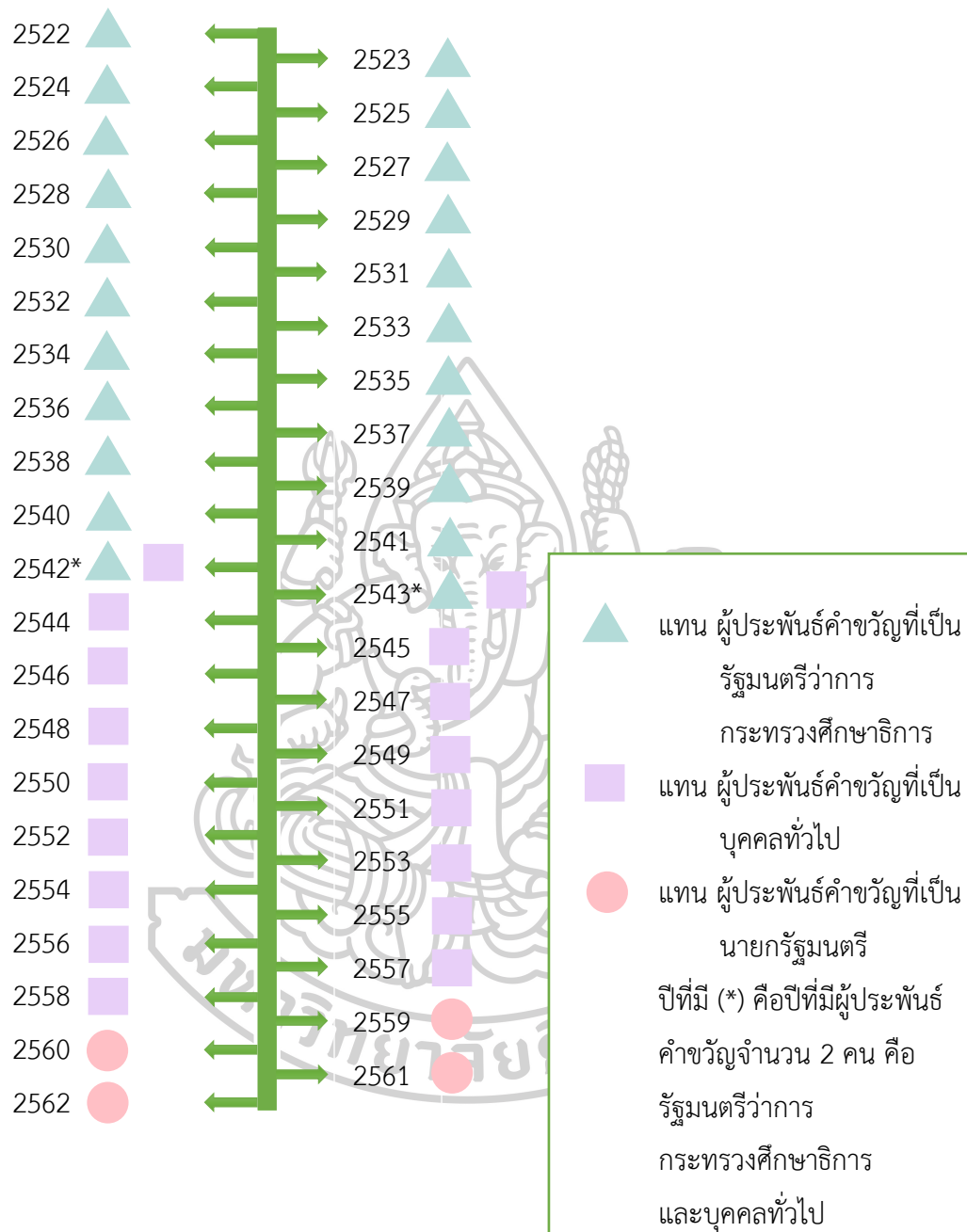
ตารางที่ 7 คำขวัญวันครูที่มาจากนายกรัฐมนตรี

พ.ศ.	ผู้ประพันธ์คำขวัญ	คำขวัญวันครู
2559	พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา	อนาคตก้าวไกล ด้วยครูดี มีคุณภาพ
2560	พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา	ชาติพัฒนา ด้วยครูดี มีคุณภาพ ศิษย์ซาบซึ้งในพระคุณครู
2561	พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา	ศิษย์ดี ก็ด้วยครูดี มีศรัทธา
2562	พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา	ครูดี ศิษย์ดี มีพัฒนา ก้าวหน้า สู่วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

จากการศึกษาด้านผู้ประพันธ์คำขวัญวันครู พบว่า ผู้ประพันธ์คำขวัญมีความสัมพันธ์กับช่วงเวลาของการดำเนินนโยบายเกี่ยวกับการกำหนดวันครู โดยสังเกตได้จากแผนภาพที่ 3 แผนภาพแสดงผู้ประพันธ์คำขวัญวันครู โดยจะเห็นได้ว่า ในช่วงแรก คือ พ.ศ. 2522 – 2543 กำหนดให้ผู้คิดคำขวัญจะต้องเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการซึ่งได้ดำรงตำแหน่งประธานอำนวยการคุรุสภา โดยตำแหน่ง ส่วนในช่วงที่ 2 คือ พ.ศ. 2542 – 2558 เป็นการกำหนดให้มีการประกวดคำขวัญวันครู โดยให้บุคคลทั่วไปส่งผลงานการประพันธ์คำขวัญวันครูเข้าร่วมการประกวด เพื่อรับคัดเลือกให้เป็นคำขวัญวันครูประจำปี ในช่วงที่ 2 นี้จึงเป็นคำขวัญที่มาจากบุคคลทั่วไป ส่วนในช่วงสุดท้าย คือช่วงที่ 3 พ.ศ. 2558 – 2562 เป็นคำขวัญที่มาจากนายกรัฐมนตรีนั่นคือ นายประยุทธ์ จันทร์โอชา เพราะเป็นการบริหารโดยอดีตนองราชบัณฑิตหรือ คสช.

แผนภาพที่ 3 แผนภาพแสดงผู้ประพันธ์คำขวัญวันครู

การศึกษาคำขวัญวันครูในด้านรูปแบบ เนื้อหา และผู้ประพันธ์คำขวัญวันครู ทำให้ทราบว่า คำขวัญวันครูของคุรุสภามีพัฒนาการในด้านรูปแบบ กล่าวคือ คำขวัญวันครูมีรูปแบบที่แตกต่างกันไปตามยุคสมัย แต่สิ่งที่เชื่อมกันไว้คือ วัตถุประสงค์ของคำขวัญวันครูที่จะเน้นการให้แนวปฏิบัติเสมอ โดย การพิจารณารูปแบบคำขวัญจะพิจารณาจากรูปแบบที่พบและวัตถุประสงค์ของคำขวัญนั้น ๆ เพื่อให้ เห็นความแตกต่างของคำขวัญกับโอวาท คำคม คำโฆษณา และสุภาษิตที่มีความใกล้เคียงกันมากขึ้น ดังนั้นจึงพบว่า คำขวัญวันครูที่คุรุสภากำหนดมีรูปแบบที่ใช้เพียง 2 รูปแบบ คือ 1) คำขวัญที่เป็น ข้อความคล้ายโอวาท และ 2) คำขวัญที่เป็นข้อความขนาดสั้น ที่มี 2 ลักษณะ คือ คำขวัญที่เป็น ข้อความขนาดสั้นที่มีสัมผัสคล้องจอง และคำขวัญที่เป็นข้อความขนาดสั้นที่ไม่มีสัมผัสคล้องจอง เหตุที่ มีการเปลี่ยนแปลงด้านรูปแบบ เพราะผู้ประพันธ์อาจมีความเข้าใจเกี่ยวกับคำขวัญตามยุคสมัยที่ แตกต่างกัน จึงทำให้คำขวัญวันครูของคุรุสภามีคำขวัญหลายรูปแบบ แต่หลังจาก พ.ศ. 2530 ที่มี การศึกษาเรื่องคำขวัญของ นววรรณ พันธุเมธา และคณะ จึงทำให้คำขวัญมีขนาดที่สั้นและกระชับขึ้น นับตั้งแต่ พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา ดังแผนภาพที่ 1⁹ นอกจากนี้ในช่วง พ.ศ. 2542 เป็นต้นมาจนถึง พ.ศ. 2558 คุรุสภามีการจัดการประกวดคำขวัญวันครูขึ้น จึงมีคณะกรรมการซึ่งมีบทบาทในการกำหนด รูปแบบของคำขวัญที่แน่นอน คำขวัญในช่วงระยะหลังจึงมีลักษณะดังนิยามคำขวัญในปัจจุบัน ครบถ้วน คือมีขนาดสั้น และมีสัมผัสคล้องจอง รวมถึงขวัญคำขวัญวันครูในช่วง พ.ศ. 2559 – 2562 ก็ เป็นคำขวัญที่มีขนาดสั้นเช่นกัน

ในด้านรูปแบบนั้นจึงพบคำขวัญวันครูในช่วงแรก (พ.ศ. 2522 – 2529) ที่ส่วนมากใช้รูปแบบ คำขวัญเป็นข้อความขนาดยาวคล้ายโอวาท ดังจะเห็นได้จาก พ.ศ. 2522, 2524, 2525, 2527, 2528 และ 2529 รวมจำนวน 6 คำขวัญ ที่เป็นการใช้ข้อความขนาดยาวคล้ายโอวาท ไม่มีสัมผัสคล้องจอง ส่วนคำขวัญวันครูตั้งแต่ พ.ศ. 2530 เป็นต้นไปจนถึง พ.ศ. 2562 รวมจำนวน 37 คำขวัญ แบ่งเป็น คำขวัญขนาดสั้นที่ไม่มีสัมผัสคล้องจอง จำนวน 6 คำขวัญ และคำขวัญขนาดสั้นที่มีสัมผัสคล้องจอง จำนวน 31 คำขวัญ ซึ่งพบมากที่สุด โดยมีลักษณะเป็นข้อความขนาดสั้น กระชับ มีการแบ่งวรรคคล้าย กลอน และมีการใช้คำสัมผัสคล้องจอง ซึ่งเป็นคำขวัญในรูปแบบที่นิยมใช้กันในปัจจุบัน และสอดคล้อง กับความหมายของคำขวัญดังที่ นววรรณ พันธุเมธา และคณะ (2530 : 26)¹⁰ ได้ให้ คำนิยามไว้

⁹ อยู่ในหน้า 44

¹⁰ กล่าวถึงแล้วในหน้าที่ 6

ในด้านเนื้อหาของคำขวัญวันครู พบเนื้อหาคำขวัญทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ จรรยาบรรณวิชาชีพครู พบจำนวน 31 คำขวัญ ได้แก่ การมีจรรยาบรรณต่อตนเอง จำนวน 17 คำขวัญ การมีจรรยาบรรณต่อลูกศิษย์ จำนวน 18 คำขวัญ และการมีจรรยาบรรณต่อสังคม จำนวน 7 คำขวัญ ส่วนการยกย่องครู พบจำนวน 14 คำขวัญ การอวยพรให้แก่ครู พบจำนวน 2 คำขวัญ และการยกย่องบุคคลสำคัญเป็นครู พบจำนวน 6 คำขวัญ

สาเหตุของการปรากฏเนื้อหาทั้ง 4 ด้านข้างต้นในคำขวัญวันครู เนื่องมาจากคำขวัญวันครูเป็นสารที่มุ่งนำเสนอสู่คนในสังคมเป็นวงกว้าง ทั้งบุคลากรครูทั่วประเทศและบุคคลทั่วไปในสังคม เพื่อประชาสัมพันธ์และส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของครู ในเนื้อหาคำขวัญจึงมุ่งเน้นไปที่การมีจรรยาบรรณวิชาชีพครูเป็นหลัก เพื่อเน้นย้ำให้ครูประพฤติตนให้ดีในทุกด้าน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ศิษย์และคนในสังคม และเพื่อให้คนในสังคมได้รับรู้เกี่ยวกับการทำงานที่หนักของครูผู้ซึ่งต้องยึดถือคุณธรรมอยู่ตลอดเวลา จึงพบเนื้อหาด้านจรรยาบรรณวิชาชีพครูมากที่สุด และด้วยเหตุที่ครูยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ จึงทำให้ครูเป็นบุคคลที่น่าเคารพบูชา สมควรแก่การได้รับการยกย่อง จึงพบเนื้อหาด้านการยกย่องครูรองลงมาจากจรรยาบรรณวิชาชีพครู และด้วยหน้าที่ของครูที่ต้องทำงานอย่างทุ่มเท เสียสละ ครูจึงควรเป็นผู้ที่สมควรได้รับกำลังใจผ่านคำอวยพรจากผู้บังคับบัญชา จึงทำให้เนื้อหาด้านการอวยพรให้แก่ครูมีปรากฏในคำขวัญวันครูด้วยกัน 2 คำขวัญ ซึ่งพบน้อยที่สุด นอกจากนี้ เนื่องจากวันครูเป็นวาระสำคัญของชาติจึงมีการนำคำขวัญวันครูสุดดีบุคคลสำคัญของชาติที่อุทิศตนเพื่อชาติ เป็นผู้ให้ความรู้ และเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อส่วนรวมซึ่งมีแนวทางเช่นเดียวกับครูในวาระพิเศษ จึงทำให้พบเนื้อหาด้านการยกย่องบุคคลสำคัญเป็นครูรองลงมาจาก การยกย่องครู

การพบเนื้อหาด้านจรรยาบรรณวิชาชีพครูมากที่สุดนี้ยังสัมพันธ์กับบริบทเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ครู โดยสังเกตได้จากเนื้อหาด้านการมีจรรยาบรรณต่อตนเองและการมีจรรยาบรรณต่อศิษย์ เนื้อหาเหล่านี้ล้วนเป็นการแนะแนวทางการปฏิบัติที่ดีให้แก่ครู ทั้งแนวทางการประพฤติตนและแนวทางการอบรมสั่งสอนศิษย์อีกด้วย นอกจากนี้ยังพบอีกว่า เนื้อหาด้านการมีจรรยาบรรณต่อสังคม และการยกย่องบุคคลสำคัญเป็นครู มีความสัมพันธ์กับบริบททางสังคม เนื่องจากเนื้อหาส่วนหนึ่งในคำขวัญมีการกล่าวถึงเหตุการณ์ในสังคมในหลาย ๆ เรื่อง เช่น เรื่องสิ่งแวดล้อม เรื่องประชาธิปไตย และวันสำคัญต่าง ๆ ของสถาบันกษัตริย์ เป็นต้น เนื้อหาดังกล่าวจึงมีความสัมพันธ์กับบริบทของสังคม ส่วนเนื้อหาด้านการอวยพรให้แก่ครูนั้นพบน้อยที่สุดเนื่องจากมีความสัมพันธ์กับด้านรูปแบบ ซึ่งคำขวัญที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอวยพรให้แก่ครูนั้นจะอยู่ในรูปแบบคำขวัญที่เป็นข้อความคล้ายโอวาทเท่านั้น และเนื่องจากเนื้อหาคำขวัญด้านการอวยพรให้แก่ครูจะต้องเขียนเป็นข้อความ

ขนาดยาว ส่งผลให้ในระยะหลังที่รูปแบบคำขวัญวันครูเป็นข้อความขนาดสั้นและกระชับ จึงไม่ปรากฏเนื้อหาด้านการอวยพรให้แก่ครู นับตั้งแต่ พ.ศ. 2528 เป็นต้นมา โดยสังเกตได้จากแผนภาพที่ 2¹¹

ในด้านผู้ประพันธ์คำขวัญวันครู จัดเรียงตามลำดับเวลาที่พบคำขวัญ โดยแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม ซึ่งมีความแตกต่างกันตามสถานะทางสังคมของผู้ประพันธ์ ได้แก่ ผู้ประพันธ์ที่เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ผู้ประพันธ์คำขวัญที่เป็นบุคคลทั่วไป และผู้ประพันธ์คำขวัญที่เป็นนายกรัฐมนตรี โดยคำขวัญวันครูส่วนมากจะมาจากผู้ประพันธ์ที่เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งสิ้นจำนวน 22 คำขวัญ จะมุ่งนำเสนอเนื้อหาในด้านจรรยาบรรณวิชาชีพครู เช่นเดียวกับกับผู้ประพันธ์คำขวัญที่เป็นนายกรัฐมนตรี ที่พบจำนวน 4 คำขวัญ ซึ่งการเน้นย้ำให้ครูมีจรรยาบรรณวิชาชีพนี้ ถือเป็นการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในองค์กร เพื่อสร้างชื่อเสียงให้แก่องค์กรและเป็นผลงานของผู้บังคับบัญชาในการสร้างประโยชน์เพื่อชาติ ด้วยการขับเคลื่อนองค์กรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมีชื่อเสียงได้ นอกจากนี้ผู้ประพันธ์ที่เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการยังได้ประพันธ์คำขวัญวันครูที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอวยพรให้แก่ครู เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้แก่ครู ผู้เป็นผู้ได้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างดีอีกด้วย ซึ่งหากครูมีกำลังใจที่ดีในการปฏิบัติงานก็จะส่งผลดีต่อการพัฒนาการศึกษาของเด็ก สังคม และประเทศชาติไปด้วย ส่วนผู้ประพันธ์ที่เป็นบุคคลทั่วไปได้ประพันธ์คำขวัญที่มีเนื้อหาในการยกย่องครูเป็นส่วนมาก เพราะเป็นไปตามเจตนาของผู้ตั้งกฎเกณฑ์การประกวดคำขวัญวันครู รวมทั้งยังมีเนื้อหาเกี่ยวกับการยกย่องบุคคลสำคัญในฐานะครูในวาระพิเศษอีกด้วย เพื่อเป็นการสดุดีบุคคลสำคัญของชาติที่เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนแก่คนในชาติเช่นเดียวกับครู และเป็นการเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีคุณประโยชน์และคุณงามความดีแก่ชาติบ้านเมือง ตลอดจนผู้ประพันธ์คำขวัญในกลุ่มบุคคลทั่วไปยังต้องการให้คำขวัญของตนบรรลุวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร ด้วยการหวังให้ครูนำเรื่องการเทิดทูนสถาบันกษัตริย์ที่ปรากฏผ่านคำขวัญวันครูไปปลูกฝังและถ่ายทอดสู่ลูกศิษย์ตามเจตนารมณ์ของผู้ประพันธ์และผู้จัดการประกวดคำขวัญ เพื่อให้ลูกศิษย์ที่ได้รับการปลูกฝังจากครู เกิดพฤติกรรมที่ดีในการรู้จักเคารพ เทิดทูน และมีความกตัญญูต่อสถาบันกษัตริย์ซึ่งถือเป็นครูของคนทั้งแผ่นดินไทย และผู้ประพันธ์คำขวัญที่เป็นนายกรัฐมนตรีมีเพียงคนเดียวคือ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้ประพันธ์คำขวัญโดยใช้รูปแบบคำขวัญที่เป็นข้อความขนาดสั้น และมีเนื้อหาคำขวัญเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพครู คือเน้นไปที่การปฏิบัติตนที่ดีของครู โดยปรากฏคำว่า “ครูดี” ในทุกคำขวัญที่พบ เพื่อเน้นย้ำให้ครูตั้งใจปฏิบัติตนให้ดีเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียนและคนในสังคม

¹¹ อยู่ในหน้า 56

ในส่วนผู้ประพันธ์คำขวัญวันครูที่เป็นบุคคลทั่วไปจะมุ่งเน้นการนำเสนอเนื้อหาคำขวัญให้ตรงประเด็นกับกระแสสังคมที่กำลังเกิดขึ้น เพื่อให้คำขวัญวันครูที่ส่งเข้าประกวดมีความน่าสนใจและมักจะมีเนื้อหาไปในทิศทางของการส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของครู ด้วยการเน้นเนื้อหาด้านการยกย่องครู และเชิญชวนให้บุคคลทั่วประเทศกตัญญูต่อครู และกตัญญูต่อสถาบันกษัตริย์ในฐานะครูที่ยิ่งใหญ่ของประเทศไทย

จากการศึกษาคำขวัญวันครูในด้านรูปแบบ เนื้อหา และผู้ประพันธ์ ผู้ศึกษาพบว่า ทั้งรูปแบบเนื้อหา และผู้ประพันธ์ มีความสัมพันธ์กับบริบททางสังคม เพราะบริบททางสังคมมีส่วนในการสร้างคำขวัญซึ่งคำขวัญวันครูในแต่ละปีจะมาจากแนวคิดต่าง ๆ ที่ผู้ประพันธ์คำขวัญวันครูกำหนดขึ้นมาในการประพันธ์คำขวัญเพื่อนำไปสื่อสารกับสังคม ทั้งในด้านรูปแบบและเนื้อหาของคำขวัญวันครู

บทที่ 4

ค่านิยมที่สะท้อนจากคำขวัญวันครู

จากการศึกษา บทที่ 3 รูปแบบ เนื้อหา และผู้ประพันธ์คำขวัญวันครู ผู้ศึกษาพบว่า ครู ในฐานะที่ทำหน้าที่ขับเคลื่อนการศึกษาของชาติ ด้วยการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาเยาวชนผู้เป็นอนาคตของชาติให้ได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ และครูยังต้องเป็นผู้อบรมสั่งสอนให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองจนเติบโตไปเป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ด้วยเหตุนี้จึงถือได้ว่า ครูเป็นอาชีพที่มีบทบาทสำคัญต่อสังคมในหลากหลายมิติ ดังที่ ธีรศักดิ์ อัครบวร (2544 : 20 - 26) ได้กล่าวถึง บทบาทและความสำคัญของครูที่สัมพันธ์กับสังคมไว้ 4 ด้าน ได้แก่ 1) บทบาทและความสำคัญต่อการสร้างเยาวชน 2) บทบาทและความสำคัญของครูในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 3) บทบาทและความสำคัญของครูในการรักษาชาติ และ 4) บทบาทและความสำคัญของครูในการเยียวยาสังคม

จากการศึกษาเนื้อหาของคำขวัญวันครูและบทบาทของครูดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า ครู เป็นอาชีพที่มีบทบาทสำคัญในการอบรมสั่งสอนนักเรียนให้มีความรู้และมีความประพฤติที่ดี ในเนื้อหาของคำขวัญวันครูในบทที่ 3 จึงพบเนื้อหาด้านการมีจรรยาบรรณของครู และเนื้อหาด้านการยกย่องเชิดชูครูเป็นจำนวนมาก การได้รับการยกย่องจากสังคมนั้น ล้วนเป็นผลมาจากการที่ครูปฏิบัติตนดี ตามกรอบของจรรยาบรรณวิชาชีพครู ดังจะเห็นได้จากการสะท้อนแนวคิดต่าง ๆ ผ่านเนื้อหาของคำขวัญวันครูที่มุ่งเน้นการให้แนวปฏิบัติที่ดีของครู และมุ่งเน้นในด้านการอบรมปลูกฝังลูกศิษย์ให้ได้รับสิ่งที่ดี เพื่อให้ลูกศิษย์ได้เติบโตไปเป็นคนที่มีคุณภาพตามที่สังคมต้องการ ครูจึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในฐานะผู้เป็นแบบอย่างและผู้ปลูกฝังค่านิยมที่เหมาะสมให้แก่ลูกศิษย์ เพราะการสร้างคนให้มีคุณภาพ นอกจากการให้ความรู้แล้วนั้น ครูยังต้องให้หลักการประพฤติปฏิบัติตนต่อสิ่งต่าง ๆ ที่บุคคลในสังคมถือว่าถูกต้อง ดีงาม และควรค่าแก่การยึดถือ ดังที่ผู้ศึกษาได้สรุปความหมายของคำนิยมไว้แล้วในบทที่ 2 โดยกล่าวไว้ว่า “ค่านิยม คือ สิ่งที่ได้รับการยอมรับจากคนส่วนใหญ่ในสังคม เป็นการกำหนดพฤติกรรมของคนในสังคมให้เป็นไปตามความนิยม และเป็นสิ่งที่ดีงามที่ควรค่าแก่การนำไปปฏิบัติ”

ครูในฐานะที่เป็นผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้และต้องอบรมสั่งสอนลูกศิษย์ให้ประพฤติดี ครูจึงต้องมีแนวทางในการปลูกฝังค่านิยมที่ดี ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2551, 12 - 13) ได้กล่าวถึง แนวทางของผู้ที่ปฏิบัติงานปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยม โดยสรุปได้ว่า

“ผู้ปฏิบัติงานปลูกฝังเสริมสร้างค่านิยมต้องทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี กล่าวคือ ผู้ที่จะปฏิบัติงานปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมให้แก่ผู้อื่นนั้นตนเองจะต้องมีทัศนคติที่ดีและความศรัทธาต่อค่านิยมเหล่านั้นเสียก่อนเบื้องต้น เพื่อจะได้ประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น เพราะถ้าหากผู้ทำหน้าที่ปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยม มิได้ปฏิบัติตนตามลักษณะของผู้ที่มีค่านิยมตามแบบที่ตนสั่งสอนแล้ว ความศรัทธาเชื่อถือในค่านิยมเหล่านั้นก็ย่อมจะไม่เกิดขึ้น ...”

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่า อาชีพครูมีความสัมพันธ์กับค่านิยมของคนในสังคมทั้งในฐานะผู้ยึดถือปฏิบัติในค่านิยมที่ดีและผู้ปลูกฝังค่านิยมที่ดีแก่ผู้อื่น เพราะอาชีพครูเป็นอาชีพที่ต้องเป็นตัวอย่างของการประพฤติปฏิบัติที่เหมาะสมและสอนคนให้ประพฤติดี คำขวัญวันครูที่มุ่งเน้นการให้แนวปฏิบัติที่ดีของครูจึงได้สะท้อนค่านิยมต่าง ๆ ของครูในหลากหลายมิติเช่นกัน

ด้วยเหตุดังกล่าว คำขวัญวันครูจึงถือว่ามีความสำคัญและมีความสัมพันธ์กับค่านิยมที่ดีงามของครู เพราะคำขวัญวันครูไม่เพียงแต่ชี้แนวทางให้ครูได้ปฏิบัติ แต่ยังทำหน้าที่สะท้อนค่านิยมต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับความเป็นครูในหลากหลายมิติ ในบทที่ 4 นี้ ผู้ศึกษาจึงกล่าวถึง คำขวัญวันครูในแง่ของการสะท้อนค่านิยมของสังคมที่มีต่อครูว่าครูควรปฏิบัติตนอย่างไร และสังคมควรปฏิบัติต่อครูอย่างไร ผู้ศึกษาจึงได้แบ่งค่านิยมที่พบออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ค่านิยมที่ครูควรถือปฏิบัติ ค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของครู ค่านิยมที่คนในสังคมควรปฏิบัติต่อครู และค่านิยมที่คนในสังคมทุกคนควรปฏิบัติ

4.1 ค่านิยมที่ครูควรถือปฏิบัติ

ค่านิยมที่ครูควรถือปฏิบัติ คือ ค่านิยมที่สะท้อนจากคำขวัญวันครูที่ชี้ให้เห็นถึงสิ่งที่เป็นครูทุกคนพึงยึดถือและปฏิบัติตาม เพื่อประโยชน์ต่อผู้เป็นครู ชื่อเสียงของวงการครู และผู้เป็นลูกศิษย์ ตามมุมมองของสังคม ประกอบด้วย ค่านิยมด้านการมีคุณธรรม และค่านิยมด้านการเป็นแบบอย่างของสังคม

4.1.1 ค่านิยมด้านการมีคุณธรรม

ค่านิยมด้านการมีคุณธรรม ซึ่งคุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดีทางความประพฤติและจิตใจ คุณลักษณะหรือสภาวะที่มีค่าอยู่ภายในจิตใจของมนุษย์ ซึ่งเป็นไปในทางที่ถูกต้องดีงาม

จะแสดงออกมาโดยการกระทำทางกาย วาจา และจิตใจของแต่ละบุคคล เป็นสิ่งที่เป็ประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม (ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ, 2559 : 14) ค่านิยมด้านการมีคุณธรรมจึงถือเป็นค่านิยมที่มีความหมายในวงกว้าง และครอบคลุมไปถึงพฤติกรรมในด้านดีของครูทั้งหมดที่สะท้อนผ่านคำขวัญวันครู เช่น การมีคุณธรรม การมีจรรยาบรรณวิชาชีพ การมีวินัย ความเสียสละ อดทน ฯลฯ เป็นต้น ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างคำขวัญวันครูดังต่อไปนี้

ครูที่แท้ต้องทำแต่ความดี ประพฤติปฏิบัติในระเบียบแบบแผน
อันสมควรกับเกียรติภูมิของตน มีความรักในลูกศิษย์ และอบรมปัญญา
 ให้ลูกศิษย์มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านวิชาการ ความฉลาดรอบรู้ในเหตุและผล
 ทางด้านคุณธรรม จริยธรรม และทางด้านพลานามัย
 (ดร.สีปพนนท์ เกตุทัต พ.ศ. 2524)

ครูดีมีวินัย และคุณธรรม ย่อมโน้มให้เยาวชนเป็นพลเมืองดี
 (นายมารุต บุญนาค พ.ศ. 2530)

ครูดี มีจรรยา มุ่งค้นคว้าเพื่อพัฒนาเด็กไทย
 (พลเอกมานะ รัตนโกเศศ พ.ศ. 2532)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า คำขวัญวันครูได้ทำหน้าที่สะท้อนค่านิยมการมีคุณธรรมของครู และทั้ง 3 ตัวอย่าง ต่างมุ่งเน้นไปที่การปฏิบัติตนที่ดีของครู ทั้งการทำความดี การมีวินัย การมีคุณธรรม และการประพฤติตนให้อยู่ในกรอบตามระเบียบของจรรยาบรรณวิชาชีพ ซึ่งค่านิยมดังกล่าวเป็นค่านิยมที่สะท้อนออกมาและชี้ให้เห็นถึงสิ่งที่ครูทุกคนต้องยึดถือและประพฤติปฏิบัติตาม เพื่อให้เกิดผลดีต่อตนเอง ลูกศิษย์ และการศึกษาของชาติ เพราะครูเป็นอาชีพที่จะต้องประพฤติตนให้ดีไม่ต่างพร้อย เพื่อจะได้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ได้ในทุก ๆ ด้าน และเพื่อให้เหมาะสมกับการได้รับการยกย่องเชิดชูจากสังคม และหากครูสามารถรักษาคุณธรรมได้ดี ก็จะช่วยส่งผลดีต่อภาพลักษณ์ของอาชีพครูและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับครูด้วย

นอกจากนี้ค่านิยมในด้านการมีคุณธรรมของครู ยังมุ่งเน้นไปที่ประเด็นการมีความเสียสละของครู ซึ่งความเสียสละถือเป็นส่วนหนึ่งของการมีคุณธรรมของครูที่เน้นย้ำให้เห็นว่า อาชีพครูเป็นอาชีพที่ต้องมีความเสียสละเพื่อผู้อื่น และยังต้องเสียสละเวลาเป็นอย่างมากในการพัฒนาลูกศิษย์

ให้มีคุณภาพและให้เป็นไปตามความคาดหวังของคนในสังคม ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างคำขวัญวันครู ดังนี้

“ครูนั้น สังคมยกย่องนับถือว่าเป็นปูชนียบุคคล ทั้งนี้เพราะว่า ครูเป็นผู้เสียสละ ยึดมั่นในคุณงามความดี และความถูกต้อง จึงขอให้รักษาความดีนี้ตลอดไป”

(ดร.เกษม ศิริสัมพันธ์ พ.ศ. 2525)

“การที่บุคคลหนึ่งจะดำรงชีวิตได้อย่างดีนั้นมิใช่เรื่องง่าย โดยเฉพาะผู้เป็นครูมีแนวปฏิบัติที่ยากยิ่ง เป็นสิ่งน่าเห็นใจที่ครูจะต้องปฏิบัติ โดยยึดถือความดีมีคุณธรรมระดับสูงกว่าบุคคลทั่วไป แต่ก็น่าภาคภูมิใจ เมื่อครูผู้ปฏิบัติ นั้น ได้รับความเชื่อถือ ศรัทธา และยอมรับจากสังคมมากขึ้น จึงขอให้เพื่อน ครูทุกท่านปฏิบัติตนด้วยความเสียสละ อดทน ยึดถือความดี มีคุณธรรม เพื่อจะบังเกิดผลดีแก่ตนเอง ชุมชน และประเทศชาติสืบไป”

(นายชวน หลีกภัย พ.ศ. 2528)

ครูคือผู้อุทิศทั้งชีวิตและจิตใจ ส่งเสริมพัฒนาให้เยาวชนเป็นคนดี
(พลเอกมานะ รัตนโกเศศ พ.ศ. 2533)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า นอกจากการมีคุณธรรมทั่วไปของครูตามค่านิยมที่ครูต้องยึดถือปฏิบัติแล้วนั้น ครูยังต้องมีคุณธรรมหลักอีกหนึ่งประการ นั่นคือ การมีความเสียสละ ซึ่งถือเป็นหนึ่งในคุณธรรมของครูที่สำคัญที่ทำให้ครูเป็นบุคคลที่ควรค่าแก่การยกย่องของศิษย์และสังคม เพราะครูเป็นอาชีพที่ต้องทำงานเพื่อผู้อื่นด้วยความเสียสละ ทั้งเวลาในชีวิต แรงกาย และแรงใจ

นอกเหนือจากค่านิยมการมีคุณธรรมเฉพาะในด้านความเสียสละแล้ว คำขวัญวันครูยังได้สะท้อนค่านิยมการมีคุณธรรมเฉพาะในเรื่อง การมีวินัยของครู อีกประการหนึ่งด้วย เนื่องจากครูจะต้องมีคุณธรรมในทุกด้านและมีความเสียสละแล้ว ผู้เป็นครูยังต้องพึงยึดกฎระเบียบต่าง ๆ ตามวินัยและระเบียบแบบแผนของครูตามกรอบจรรยาบรรณวิชาชีพครูในการปฏิบัติหน้าที่ครูอย่างเคร่งครัด เพื่อให้ครูสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีของศิษย์และสังคมได้ในทุกด้าน ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างคำขวัญวันครู ดังนี้

ครูดีมีวินัย และคุณธรรม ย่อมโน้มให้เยาวชนเป็นพลเมืองดี

(นายมารุต บุณนาค พ.ศ. 2530)

ครูที่แท้ต้องทำแต่ความดี ประพฤติปฏิบัติในระเบียบแบบแผนอันสมควร กับเกียรติภูมิของตน มีความรักในลูกศิษย์ และอบรมปัญญาให้ลูกศิษย์ มีความสมบูรณ์ ทั้งทางด้านวิชาการ ความฉลาดรอบรู้ในเหตุและผล ทางด้านคุณธรรม จริยธรรม และทางด้านพลานามัย

(ศ.ดร.สีปพนนท์ เกตุทัต พ.ศ. 2524)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า คำขวัญวันครูได้ทำหน้าที่สะท้อนค่านิยมการมีคุณธรรม ในด้านการมีวินัยของครู เพื่อชี้ให้เห็นว่า ครูควรมีวินัยต่อตนเอง และยึดถือกฎระเบียบของครู อย่างเคร่งครัด ตามที่จรรยาบรรณวิชาชีพครูได้กำหนดไว้ เพื่อให้ครูสามารถปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง จนสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูกศิษย์และคนในสังคมได้ ส่งผลให้ครูเป็นผู้มีเกียรติ เป็นคนดี มีคุณธรรม และเป็นผู้ที่สมควรกับการได้รับการยกย่องจากสังคม

ค่านิยมที่ครูควรถือปฏิบัติด้านการมีคุณธรรมที่สะท้อนผ่านคำขวัญวันครู พบเป็น 2 ลักษณะ คือ การให้ครูยึดถือคุณธรรมแบบกว้าง โดยไม่ระบุว่าเป็นคุณธรรมประการใด แต่กล่าวโดยรวมเพื่อให้ครอบคลุมคุณธรรมของครูทั้งหมด ว่าเป็นเรื่องการมีจรรยาบรรณ การประพฤติดี และการเป็นครูดี พบจำนวน 14 คำขวัญ และการกล่าวถึงคุณธรรมที่ระบุเฉพาะที่เด่นชัดและปรากฏในคำขวัญวันครู คือ การมีความเสียสละ ที่เน้นย้ำเรื่องการมีความเสียสละของครู โดยมีคำบ่งชี้คือ “เสียสละ” “อุทิศ แรงกายแรงใจ” และ “อุทิศเวลา” พบจำนวน 4 คำขวัญ นอกจากนี้ค่านิยมในด้านดังกล่าวนี้ ยังได้สะท้อนถึงคุณธรรมที่ระบุเฉพาะ ในด้านการมีวินัยของครูที่เน้นย้ำให้ครูประพฤติปฏิบัติตน ตามกฎระเบียบแบบแผนและวินัยของครู เพื่อการเป็นครูที่ดีตามกรอบของจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยเห็นได้จากคำว่า “มีวินัย” และ “ประพฤติปฏิบัติในระเบียบแบบแผน” ที่พบจำนวน 2 คำขวัญ

4.1.2 ค่านิยมด้านการเป็นแบบอย่างของสังคม

ค่านิยมด้านการเป็นแบบอย่างของสังคม เป็นค่านิยมที่จะสะท้อนจากคำขวัญวันครูและชี้ให้เห็นว่า ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่สังคม ทั้งในด้านการพัฒนาลูกศิษย์ สังคม และประเทศชาติ และยังรวมถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีของบุคคลทั่วไปในสังคมไทยอีกด้วย ได้แก่ ด้านการรักษาสิ่งแวดล้อม และด้านการมีประชาธิปไตย ดังนี้

4.1.2.1 การรักษาสีงแวดล้อม เป็นค่านิยมที่สะท้อนผ่านคำขวัญวันครูและชี้ให้เห็นว่า ครูจะต้องเป็นแบบอย่างด้านการพัฒนาสีงแวดล้อมและการอนุรักษ์สีงแวดล้อมแก่ลูกศิษย์และบุคคลทั่วไป ดังตัวอย่างคำขวัญวันครู เช่น

ครูคือนักพัฒนา และรักษาสีงแวดล้อม

(นายสัมพันธ์ ทองสมัคร พ.ศ. 2536)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า คำขวัญวันครูดังกล่าวได้สะท้อนถึงค่านิยมด้านการรักษาสีงแวดล้อม โดยมุ่งเน้นให้ครูเป็นนักพัฒนาสีงแวดล้อม และทำหน้าที่ในการรักษาสีงแวดล้อมให้ดี เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ลูกศิษย์และคนในสีงคมให้ตระหนักถึงปัญหาด้านสีงแวดล้อมของโลก และเป็นเรื่องที่คุณในสีงคมควรให้ความสำคัญ เพราะการรักษาสีงแวดล้อมเป็นหน้าที่ของมนุษย์ทุกคนที่จะต้องช่วยกันปฏิบัติให้เกิดผลดีต่อส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับประเด็นสำคัญของสีงคมในช่วง พ.ศ. 2536 ที่เกิดประเด็นการตื่นรู้ในด้านการอนุรักษ์สีงแวดล้อมของคนในสีงคมไทยและสีงคมโลก จากประเด็นดังกล่าวนี้จึงส่งผลให้คำขวัญวันครูในปี 2536 ปรากฏเรื่องเกี่ยวกับการให้ครูพัฒนาและรักษาสีงแวดล้อมสะท้อนผ่านคำขวัญวันครู

4.1.2.2 การขึ้นำประชาธิปไตย เป็นค่านิยมสะท้อนผ่านคำขวัญวันครู โดยชี้ให้เห็นว่า ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนอยู่ในวิถีประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งเป็นระบอบการปกครองของประเทศไทยในปัจจุบัน และครูยังต้องเป็นผู้ชี้แนะและแนะแนว จนทำให้นักเรียนและบุคคลทั่วไปได้เข้าใจในวิถีของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างถูกต้อง และมีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่าง ๆ ในสีงคมแบบประชาธิปไตยได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ดังตัวอย่างคำขวัญวันครู เช่น

ครูคือ ผู้มีคุณธรรม ขึ้นำประชาธิปไตย สร้างเด็กไทยให้เป็นคนดี

(นายสัมพันธ์ ทองสมัคร พ.ศ. 2537)

อุทิศเวลา รักษาคุณธรรม ขึ้นำประชาธิปไตย สร้างเด็กไทยให้เป็นคนดี

(นายสัมพันธ์ ทองสมัคร พ.ศ. 2538)

ครูเป็นผู้นำทางปัญญา ขึ้นำประชาธิปไตย สร้างเด็กไทยให้เป็นคนดี

(นายชุมพล ศิลปอาชา พ.ศ. 2541)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า คำขวัญวันครูได้สะท้อนค่านิยมการชี้นำประชาธิปไตยของครูแก่ศิษย์และคนในสังคม โดยการเป็นแบบอย่างที่ดีในการนำทางให้ลูกศิษย์และคนในสังคมดำเนินชีวิตอยู่ในวิถีประชาธิปไตยได้อย่างเหมาะสม โดยการให้ครูนำเรื่องเกี่ยวกับความเป็นประชาธิปไตยไปถ่ายทอด แนะนำ และแนะนำให้นักเรียนได้เข้าใจเกี่ยวกับระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของไทยอย่างถูกต้อง โดยเห็นได้จากคำว่า ชี้นำ ซึ่งหมายถึง การแนะนำ การชี้แนะ หรือการแนะนำทาง คำขวัญวันครูจึงได้สะท้อนถึงการส่งเสริมประชาธิปไตยของครูที่มีบทบาทต่อศิษย์และคนในสังคม ในฐานะผู้นำและผู้ชี้นำความรู้เรื่องประชาธิปไตยให้แก่ลูกศิษย์และคนทั่วไปในสังคมไทยได้รับรู้

4.2 ค่านิยมที่เกี่ยวกับหน้าที่ของครู

ค่านิยมที่เกี่ยวกับหน้าที่ของครู คือ ค่านิยมที่สะท้อนผ่านคำขวัญวันครู และทำหน้าที่ในการชี้ให้เห็นว่า สังคมมีมุมมองต่อครูว่า ครูมีหน้าที่หลักอยู่ 2 ประการ คือ การอบรมสั่งสอนให้ลูกศิษย์มีความรู้ความสามารถและมีคุณภาพตามที่สังคมคาดหวังไว้ และการอบรมสั่งสอนให้ลูกศิษย์และคนในสังคมประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดีหรือพลเมืองดีของสังคม ค่านิยมที่เกี่ยวกับหน้าที่ของครูตามที่สังคมมีมุมมองต่อครูจึงได้แก่ การมีความรู้ และการมีความประพฤติดี

4.2.1 การมีความรู้ เป็นค่านิยมที่สะท้อนผ่านคำขวัญวันครูที่ชี้ให้เห็นว่า ครูมีบทบาทหน้าที่หลักในด้านการให้ความรู้แก่ลูกศิษย์ และอบรมสั่งสอนลูกศิษย์ให้เกิดการพัฒนาทางด้านสติปัญญา รวมถึงค่านิยมในด้านนี้ยังชี้แนะแนวทางให้ครูทุกคนได้ตระหนักถึงหน้าที่อันมีเกียรติของครู นั่นคือ การสร้างคนด้วยการให้ความรู้ทางวิชาการ ยกตัวอย่างเช่น

ครูคือ ผู้ให้ ผู้สร้าง ผู้พัฒนา และผู้นำเยาวชนของชาติ

(ดร. ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ พ.ศ. 2535)

ครูสร้างศิษย์ ด้วยมิตรและน้ำใจ ครูคือผู้ให้ เพื่อเยาวชนไทยได้พัฒนา

(นายสุวิษ ริงสิตพล พ.ศ. 2540)

สร้างคนสร้างชาติ สร้างศาสตร์ก้าวหน้า สร้างภูมิปัญญา ขอบุชาครู

(นายสุเทพ วิเศษศักดิ์ศรี พ.ศ. 2545)

จากตัวอย่างดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ค่านิยมด้านการมีความรู้ นั้น ได้สะท้อนผ่านคำขวัญวันครู และเน้นย้ำให้ครูตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง นั่นคือ การทำงานด้านการสร้างคน ด้วยการอบรมสั่งสอนและให้ความรู้ทางวิชาการแก่ลูกศิษย์ เพื่อให้ลูกศิษย์สามารถพัฒนาตนเองไปเป็นคนเก่งได้ และนำความรู้ที่ได้รับจากครูไปพัฒนาชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป เพราะนอกจากงานหลักของครูคือ มีหน้าที่ในการสร้างศิษย์และพัฒนาความรู้ทางด้านสติปัญญาให้แก่ศิษย์แล้ว ยังถือว่าครูมีหน้าที่ทางอ้อมในการสร้างชาติและพัฒนาชาติด้วยการให้การศึกษแก่คนในชาติอีกด้วย

4.2.2 การมีความประพฤติดี เป็นค่านิยมที่สะท้อนผ่านคำขวัญวันครู และชี้ให้เห็นว่า นอกเหนือจากงานด้านการสอนแล้ว ครูยังต้องมีหน้าที่อีกประการหนึ่งที่มีความสำคัญไม่แพ้การให้ความรู้แก่ศิษย์ นั่นคือ การอบรมสั่งสอนให้ศิษย์ประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดี และเป็นพลเมืองดีของสังคม ดังตัวอย่างที่สะท้อนผ่านคำขวัญวันครู เช่น

ครูเป็นผู้สร้าง ครูเป็นผู้ให้ความหวัง ครูเป็นพลังให้ศิษย์เป็นคนดี
(นายมารุต บุณนาค พ.ศ. 2531)

ครูคือผู้สร้างสรรค์ให้เยาวชนของชาติเป็นพลเมืองดี
(พลเอกมานะ รัตนโกเศศ พ.ศ. 2534)

ครูสร้างคนดี เป็นศรีแผ่นดิน ท้าวถิ่นศรัทธา บูชาคุณครู
(นางนฤมล จันทะรัตน์ พ.ศ. 2552)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า คำขวัญวันครูได้สะท้อนค่านิยมเกี่ยวกับการประพฤติดีของศิษย์ ซึ่งเป็นผลมาจากการปฏิบัติหน้าที่ของครูอีกอย่างหนึ่งนอกเหนือจากการให้ความรู้ นั่นคือ การอบรมสั่งสอนเพื่อให้ลูกศิษย์เป็นคนดีและเป็นพลเมืองดีของสังคม ซึ่งค่านิยมดังกล่าวนี้ได้ชัดเจนให้เห็นว่า ครูไม่ได้มีหน้าที่สอนหรือให้ความรู้แก่ศิษย์เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ครูยังต้องดูแลเอาใจใส่ลูกศิษย์ในด้านการประพฤติปฏิบัติตนอย่างมีคุณธรรม เพื่อสร้างให้ลูกศิษย์ทุกคนของครูเป็นคนดีมีคุณธรรมควบคู่กับการมีความรู้ทางวิชาการ จนทำให้ลูกศิษย์ทุกคนของครูเติบโตไปเป็นพลเมืองดีของชาติ อีกทั้งครูยังเป็นแบบอย่าง เป็นพลัง เป็นผู้สนับสนุน และเป็นกำลังใจให้แก่ลูกศิษย์ในการทำความดีและการประพฤติตนในทางที่ดีอีกด้วย

4.3 ค่านิยมที่คนในสังคมควรปฏิบัติต่อครู

ค่านิยมที่คนในสังคมควรปฏิบัติต่อครู คือ ค่านิยมที่สะท้อนผ่านคำขวัญวันครู และทำหน้าที่ในการชี้ให้เห็นมุมมองของสังคมที่มีต่อครูว่า ครูถือเป็นอาชีพที่เสียสละตนเป็นอย่างมากในการอบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นคนดีและคนเก่งตามความคาดหวังของสังคม ครูจึงสมควรได้รับการปฏิบัติที่ดีและเหมาะสมกับเกียรติของครูจากคนในสังคมตอบแทน ด้วยการที่คนในสังคมควรให้ความเคารพต่อครู และมีความกตัญญูต่อพระคุณของครูที่เคยได้อบรมสั่งสอนคนในสังคมมา สิ่งที่คนในสังคมควรปฏิบัติต่อครูจึงสะท้อนผ่านคำขวัญวันครู เพื่อเชิญชวนให้คนไทยทุกคนระลึกถึงพระคุณของครู โดยแบ่งออกได้เป็น 2 ประการ ได้แก่ การเคารพบูชาครู และการมีความกตัญญูต่อครู

4.3.1 การเคารพบูชาครู เป็นค่านิยมที่สะท้อนผ่านคำขวัญวันครู และชี้ให้เห็นว่า ด้วยความดีของครูนั้น คนในสังคมจึงควรปฏิบัติตนต่อครูด้วยความเคารพและบูชาครูในฐานะผู้มีพระคุณที่เคยได้อบรมสั่งสอนทุกคนในฐานะศิษย์มาด้วยความเสียสละ ดังตัวอย่างที่สะท้อนผ่านคำขวัญวันครู เช่น

ครูคือพลังสร้างแผ่นดิน ไทยทุกถิ่นน้อมบูชาพระคุณครู

(นางสาวพรทิพย์ ศุภกา พ.ศ. 2547)

ครูดีเป็นศรีแผ่นดิน ศิษย์ทั่วถิ่นศรัทธาบูชาครู

(นางพรรณณา คงสง พ.ศ. 2549)

ครูสร้างคนดี เป็นศรีแผ่นดิน ทั่วถิ่นศรัทธา บูชาคุณครู

(นางนฤมล จันทร์รัตน์ พ.ศ. 2552)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า คำขวัญวันครูได้สะท้อนค่านิยมเกี่ยวกับการเคารพบูชาครู ซึ่งเป็นสิ่งที่คนในสังคมควรปฏิบัติต่อครูเพื่อให้เกียรติครู ให้เกียรติอาชีพที่สร้างคน และยังเป็น การเชิดชูครูที่อุทิศตนในการทำงานเพื่อศิษย์และสังคมด้วยความเสียสละยิ่ง

4.3.2 การมีความกตัญญูต่อครู เป็นค่านิยมที่สะท้อนผ่านคำขวัญวันครู และชี้ให้เห็นว่า นอกจากสังคมจะต้องให้ความเคารพครูแล้ว คนในสังคมยังสมควรระลึกถึงพระคุณของครู และกตัญญูต่อครูในฐานะที่เคยมีครูเป็นผู้อบรมสั่งสอนให้ลูกศิษย์ได้ดี ดังตัวอย่างที่สะท้อนผ่านคำขวัญวันครู เช่น

น้อมจิตวันทา บูชาคุณครู กัตถัญญุตเวที

(นายกันทา วงศ์จันทร์ทิพย์ พ.ศ. 2553)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า คำขวัญวันครูดังกล่าวได้สะท้อนค่านิยมเกี่ยวกับการกัตถัญญุตต่อครู ซึ่งเป็นสิ่งที่คนในสังคมในฐานะศิษย์ควรปฏิบัติต่อครูของตน

4.4 ค่านิยมที่คนในสังคมทุกคนควรปฏิบัติ

ค่านิยมที่คนในสังคมทุกคนควรปฏิบัติ คือ ค่านิยมที่สะท้อนจากคำขวัญวันครูและเป็นสิ่งที่คนในสังคมทุกคนรวมถึงผู้เป็นครูควรถือปฏิบัติ ได้แก่ ค่านิยมที่ยกย่องสถาบันกษัตริย์

4.4.1 ค่านิยมที่ยกย่องสถาบันกษัตริย์ เป็นค่านิยมที่สะท้อนผ่านคำขวัญวันครูและชี้ให้เห็นความสำคัญของสถาบันกษัตริย์ และเชิญชวนให้ทุกคนกัตถัญญุตและเคารพต่อสถาบันกษัตริย์ในวาระพิเศษ ในฐานะที่สถาบันกษัตริย์เป็นสถาบันหลักของประเทศไทยที่ทุกคนควรให้ความเคารพนับถือ ตลอดจนสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ในฐานะครูของแผ่นดิน ดังตัวอย่างที่สะท้อนจากคำขวัญวันครู เช่น

สิบทกมกรา เทิดทูน พ่อแผ่นดิน ภูมินทร์บรมครู

(นางสาวคันสนีย์ แสนโรจน์ พ.ศ. 2550)

เทิดพระเกียรติท้าวหล้า บูชาครูของแผ่นดิน ภูมินทร์ภูมิพล

(นางกนกอร ภูนาสูง พ.ศ. 2554)

เทิดพระเกียรติท้าวหล้า กัตถัญญุตบูชา แม่และครูแห่งแผ่นดิน

(นายธีรัช บรรณะทอง พ.ศ. 2557)

จากตัวอย่างดังกล่าวจะเห็นได้ว่า คำขวัญวันครูได้ทำหน้าที่สะท้อนค่านิยมที่ยกย่องสถาบันพระมหากษัตริย์ปรากฏอยู่ โดยพบคำว่า เทิดทูน และ เทิดพระเกียรติ ซึ่งเป็นการเชิญชวนให้ทุกคนในประเทศไทยตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของบุคคลสำคัญของชาติในวาระพิเศษในฐานะครูของพสกนิกรไทยทุกคน และคนไทยทุกคนควรให้ความเคารพและยกย่อง ตลอดจนกัตถัญญุตต่อสถาบันกษัตริย์ที่ถือเป็นศูนย์รวมใจของชาติไทย และค่านิยมดังกล่าวที่สะท้อนผ่านคำขวัญนี้ยังสัมพันธ์กับ

สิ่งที่ครูต้องพึงปลูกฝังด้านคุณลักษณะที่ดีให้เกิดขึ้นแก่ลูกศิษย์ ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ นั่นคือ การที่ครูจะต้องปลูกฝังให้นักเรียนในฐานะลูกศิษย์มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ในด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้ระบุไว้ว่า “รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติ อารงไว้ซึ่ง ความเป็นชาติไทย ศรัทธา ยึดมั่นในศาสนา และเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ (สำนักวิชาการ และมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2554 :

5) อีกด้วย

ตามที่คุณศึกษาได้ศึกษาค่านิยมที่สะท้อนจากคำขวัญวันครู พบว่า ค่านิยมของสังคมที่สะท้อน ผ่านคำขวัญวันครูตามมุมมองของสังคมที่มีต่อครู แบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) ค่านิยมที่ครูควรถือ ปฏิบัติ ได้แก่ ค่านิยมด้านการมีคุณธรรม และค่านิยมด้านการเป็นแบบอย่างของสังคม ประกอบด้วย การรักษาสีงแวดล้อม และการซึนนำประชาธิปไตย 2) ค่านิยมที่เกี่ยวกับหน้าที่ครู ประกอบด้วย การมีความรู้ และการมีความประพฤติดี 3) ค่านิยมที่คนในสังคมควรปฏิบัติต่อครู ประกอบด้วย การเคารพบูชาครู และการมีความกตัญญูต่อครู และ 4) ค่านิยมที่คนในสังคมทุกคนควรปฏิบัติ ได้แก่ ค่านิยมที่ยกย่องสถาบันกษัตริย์

ในด้านค่านิยมที่ครูควรถือปฏิบัติ ได้สะท้อนผ่านคำขวัญวันครู เพื่อชี้ให้เห็นว่า ในมุมมองของ สังคมนั้น ครูเป็นบุคคลที่ต้องประพฤติปฏิบัติตนให้ดีตามระเบียบแบบแผนและกรอบของจรรยาบรรณ วิชาชีพครู ไม่ต่างพร้อย เพราะครูจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์และบุคคลในสังคม ทั้งในด้านการมี คุณธรรม การมีความเสียสละ การมีวินัย และด้านอื่น ๆ ได้แก่ การรักษาสีงแวดล้อม และการซึนนำ ประชาธิปไตย โดยการกล่าวถึงค่านิยมที่ครูควรยึดถือจะกล่าวโดยภาพรวม ด้วยการใช้คำที่ครอบคลุม การมีความประพฤติดีและมีคุณธรรมแบบกว้าง ได้แก่คำว่า “ครูดี มีจรรยา” “ครูคือ ผู้มีคุณธรรม” หรือ “รักษาคูณธรรม” เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบอีกว่า ค่านิยมดังกล่าวยังมีความสัมพันธ์กับเนื้อหา ด้านการมีจรรยาบรรณวิชาชีพครู เนื่องจากครูต้องมีและถือคุณธรรมหรือจรรยาบรรณวิชาชีพที่ เกร่งครัด ด้วยครูต้องเป็นทั้งผู้อบรมสั่งสอนและเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ลูกศิษย์ ครูจึงถูกคาดหวังให้เป็น ผู้ประพฤติดี ซึ่งหมายถึง ประพฤติปฏิบัติดีในทุกด้าน ทั้งการปฏิบัติตนและการปฏิบัติงานของครู และยังสัมพันธ์กับผู้ประพันธ์ที่เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการที่ได้ประพันธ์คำขวัญไปใน ทิศทางของการให้แนวปฏิบัติที่ดีแก่ครู และการสอดแทรกนโยบายรัฐบาลประการในด้านสีงแวดล้อม และด้านประชาธิปไตยอีกด้วย

ในด้านสิ่งแวดล้อมนั้น จะปรากฏค่านิยมการรักษาสิ่งแวดล้อมในคำขวัญวันครู พ.ศ. 2536 ที่มีการกล่าวถึง การรักษาสิ่งแวดล้อมของครู เพราะในขณะนั้นมีกระแสสังคมในด้านการรณรงค์ให้ทุกคนร่วมกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2536) ที่ออกตามความใน พรบ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 โดยผู้ที่เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในขณะนั้นคือ นายสัมพันธ์ ทองสมัคร จึงได้ประพันธ์คำขวัญวันครูที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในด้านสิ่งแวดล้อมผ่านคำขวัญวันครู เพื่อให้คำขวัญวันครูได้สะท้อนค่านิยมการรักษาสิ่งแวดล้อมผ่านครู เพื่อหวังให้ครูนำนโยบายและแนวคิดดังกล่าวไปถ่ายทอดสู่ลูกศิษย์และบุคคลทั่วไปในแวดวงการศึกษา และแวดวงอื่น ๆ เพื่อกระตุ้นเตือนให้คนในสังคมทุกคนช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อม

ส่วนในด้านการชี้นำประชาธิปไตยนั้น เป็นค่านิยมที่สะท้อนผ่านคำขวัญวันครูในด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีของครู เพราะในขณะนั้นมีเหตุการณ์สำคัญเกี่ยวกับการเรียกร้องให้มีการปฏิรูปประเทศแบบประชาธิปไตยในปี 2534 และต่อมาจึงส่งผลให้เกิดรัฐธรรมนูญ ฉบับปี พ.ศ. 2540 โดย สมชาย ปรีชาศิลปกุล. (2560 : ออนไลน์) ได้กล่าวถึง รายละเอียดของการปฏิรูปประเทศแบบประชาธิปไตยในครั้งนั้นไว้ว่า “การปฏิรูปแบบประชาธิปไตย เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเท่าเทียม ต่อต้านความไม่เป็นธรรมทางเศรษฐกิจ สังคมและนิเวศวิทยา นิยมใช้การต่อสู้บนท้องถนนเป็นเครื่องมือในการต่อรองต่อสู้กับอำนาจ ทั้งสองแนวความคิดถือเป็นแรงผลักดันสำคัญที่กลุ่มต่าง ๆ ให้การสนับสนุนและได้ปรากฏตัวออกมาเป็นบัพผัญญูตีต่างๆ ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540” จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ในช่วงปี 2537 2538 และ 2540 เกิดกระแสการส่งเสริมประชาธิปไตยเป็นวงกว้างในสังคม และทำให้คนในชาติเกิดการตื่นตัวในเรื่องประชาธิปไตย ส่งผลให้คำขวัญวันครูใน 3 ปีดังกล่าวข้างต้นจึงปรากฏเนื้อหาส่วนหนึ่งที่กล่าวถึง การชี้นำประชาธิปไตย โดยการเน้นให้ครูผู้ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ได้ทำหน้าที่ชี้นำนักเรียนและสังคมเกี่ยวกับเรื่องประชาธิปไตย ด้วยเหตุนี้คำขวัญวันครูในช่วงเวลาดังกล่าว จึงได้สะท้อนค่านิยมด้านการชี้นำประชาธิปไตยดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น

นอกจากครูมีค่านิยมที่ต้องถือปฏิบัติแล้วนั้น คำขวัญวันครูยังได้สะท้อนค่านิยมของสังคมที่มีต่อครูคือ ค่านิยมที่เกี่ยวกับหน้าที่ของครู ได้แก่ การมีความรู้ และการประพฤติดี โดยทั้งสองประการนี้ถือเป็นงานในหน้าที่ของครูที่จะต้องอบรมสั่งสอนศิษย์ให้มีความรู้และประพฤติตนเป็นคนดีของสังคมตามความคาดหวังของสังคม

ในด้านค่านิยมที่สังคมควรปฏิบัติต่อครู ตามมุมมองของสังคมที่มีต่อครูและสะท้อนผ่าน คำขวัญวันครูนั้น ได้แก่ การเคารพบูชาครู และการมีความกตัญญูต่อครู เนื่องจากครูมีการปฏิบัติตนที่ดีและสมควรแก่การได้รับการยกย่อง นอกจากนี้ครูยังถือเป็นผู้มีคุณูปการของศิษย์ ด้วยการเป็นผู้ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนและบ่มเพาะดูแลศิษย์ในทุกด้าน ๆ จึงถือได้ว่า ครูเป็นอีกคนหนึ่งที่มีพระคุณกับศิษย์ ในฐานะที่ครูบ่มเพาะศิษย์และเป็นผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของศิษย์ ดังนั้น ลูกศิษย์ที่ดีจะต้องให้เกียรติครู ด้วยการเคารพครู และการกตัญญูต่อครู

ในด้านค่านิยมที่เกี่ยวกับหน้าที่ของครู ตามมุมมองของสังคมที่มีต่อครูและสะท้อนผ่าน คำขวัญวันครู ได้แก่ การมีความรู้ และการประพฤติตนดี เหตุผลที่มีค่านิยมดังกล่าวสะท้อนผ่าน คำขวัญวันครู เพราะครูมีบทบาทหน้าที่หลักในด้านการให้ความรู้และการพัฒนาสติปัญญาของลูกศิษย์ นอกเหนือจากการให้ความรู้แล้ว ครูยังต้องอบรมสั่งสอนและปลูกฝังค่านิยมต่าง ๆ ในด้านดีให้แก่ นักเรียน เพื่อให้นักเรียนประพฤติดี และเป็นคนที่มียุติคุณภาพในด้านความรู้ ความสามารถ และมีคุณธรรมตามที่สังคมคาดหวังไว้ จนเด็กได้เติบโตไปเป็นพลเมืองดีของสังคม ดังที่ พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 ที่ได้รับไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542: 5) นอกจากนี้ยังสัมพันธ์กับราชกิจจานุเบกษาในด้าน จรรยาบรรณวิชาชีพครู ข้อที่ 5 คือ ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ

ในด้านสุดท้ายคือ ค่านิยมที่คนในสังคมทุกคนควรปฏิบัติ นั่นคือ ค่านิยมที่ยกย่องสถาบัน กษัตริย์ ซึ่งเป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับช่วงเวลาสำคัญในสังคมไทย และยังสัมพันธ์กับผู้ประพันธ์คำขวัญที่เป็นบุคคลทั่วไปที่ประพันธ์คำขวัญขึ้นเพื่อเชิญชวนให้คนในสังคมตระหนักถึงความสำคัญของสถาบัน กษัตริย์ และทราบถึงเหตุการณ์ที่เป็นวาระสำคัญของบุคคลสำคัญของชาติผ่านคำขวัญวันครู เนื่องมาจากในปี พ.ศ. 2550 เป็นปีที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช เจริญพระชนมพรรษาครบ 80 พรรษา นอกจากนี้ด้วยกระแสตามรอยพ่อซึ่งเป็นแนวคิดหลัก ในการจัดงานเฉลิมพระชนมพรรษาในปีดังกล่าว จึงส่งผลให้คำขวัญวันครูในปี พ.ศ. 2551 2554 และ 2555 เป็นคำขวัญที่มีเนื้อหาด้านการยกย่องสถาบันกษัตริย์ในฐานะครูของแผ่นดิน ซึ่งเป็นค่านิยมที่สะท้อนผ่านคำขวัญวันครู และในปีครบรอบวันเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 80 พรรษา ของสมเด็จพระ

พระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ก็มีคำขวัญที่สะท้อนค่านิยม
ดังกล่าวเช่นกัน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาคำขวัญวันครูจากเว็บไซต์ของคุรุสภา ระหว่างปีพุทธศักราช 2522 – 2562 เป็นการศึกษาและวิจัย เพื่อให้ทราบว่า คำขวัญวันครูในฐานะที่เป็นคำขวัญที่มุ่งเน้นการให้แนวปฏิบัติแก่บุคลากรที่ประกอบอาชีพครูทั่วประเทศว่า มีรูปแบบ เนื้อหา และผู้ประพันธ์คำขวัญวันครูที่เป็นอย่างไร และเนื้อหาคำขวัญวันครูน่าจะสะท้อนค่านิยมใดบ้างที่สังคมมีต่อครูในมิติต่าง ๆ ในฐานะที่ครูเป็นผู้ขับเคลื่อนการศึกษาชาติและเป็นบุคคลที่สังคมยกย่องเชิดชูบูชา และในช่วงที่ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลและศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงสนใจที่จะนำคำขวัญวันครูมาศึกษาให้กระจ่างชัดในด้านรูปแบบ เนื้อหา และผู้ประพันธ์คำขวัญวันครู และเมื่อนำเนื้อหาคำขวัญวันครูมาพิจารณาแล้วพบว่า คำขวัญวันครูมีบริบทที่สัมพันธ์กับสังคมและสะท้อนค่านิยมต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับความเป็นครูและบทบาทหน้าที่ครูด้วยกันอยู่หลายประการ ผู้ศึกษาจึงนำคำขวัญวันครูมาศึกษาในด้านค่านิยมที่สะท้อนผ่านคำขวัญวันครูอีกประการหนึ่งด้วย

การค้นคว้าอิสระเล่มนี้ ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลคือ คำขวัญวันครูที่ปรากฏในเว็บไซต์ของคุรุสภาตั้งแต่ พ.ศ. 2522 – 2562 พบคำขวัญวันครูรวมทั้งสิ้นจำนวน 43 คำขวัญ ผู้วิจัยจึงได้นำคำขวัญวันครูมาศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งได้เป็น 2 ประเด็น ได้แก่ 1) รูปแบบ เนื้อหา และผู้ประพันธ์คำขวัญวันครู และ 2) ค่านิยมที่สะท้อนจากคำขวัญวันครู โดยผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ ได้แก่ เพื่อศึกษาคำขวัญวันครูในด้านรูปแบบ เนื้อหา และผู้ประพันธ์คำขวัญวันครู และเพื่อศึกษาค่านิยมที่สะท้อนจากคำขวัญวันครู

5.1.1 เพื่อศึกษาคำขวัญวันครูในด้านรูปแบบ เนื้อหา และผู้ประพันธ์คำขวัญวันครู

ผลการศึกษาคำขวัญวันครู ตั้งแต่ พ.ศ. 2522 – 2562 ในด้านด้านรูปแบบ เนื้อหา และผู้ประพันธ์คำขวัญวันครู แบ่งได้เป็น 3 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 รูปแบบของคำขวัญวันครู พบ 2 รูปแบบ ได้แก่

- 1) คำขวัญที่เป็นข้อความคล้ายโอวาท พบจำนวน 6 คำขวัญ
- 2) คำขวัญที่เป็นข้อความขนาดสั้น พบจำนวน 37 คำขวัญ โดยแบ่งได้เป็น
 - 2.1) คำขวัญขนาดสั้นที่มีสัมผัสคล้องจอง พบจำนวน 31 คำขวัญ
 - 2.2) คำขวัญขนาดสั้นที่ไม่มีสัมผัสคล้องจอง พบจำนวน 6 คำขวัญ

ประเด็นที่ 2 เนื้อหาของคำขวัญวันครู จากการศึกษาพบว่า คำขวัญวันครูใน 1 คำขวัญ อาจมีได้ทั้งเนื้อหาด้านเดียว และเนื้อหาหลายด้านปรากฏพร้อมกัน โดยเนื้อหาของคำขวัญวันครูที่พบแบ่งออกได้เป็น 4 ด้าน ได้แก่

- 1) จรรยาบรรณวิชาชีพครู พบเนื้อหาดังกล่าวในคำขวัญจำนวน 31 คำขวัญ ประกอบด้วย
 - 1.1) การมีจรรยาบรรณต่อตนเอง จำนวน 17 คำขวัญ
 - 1.2) การมีจรรยาบรรณต่อลูกศิษย์ จำนวน 18 คำขวัญ
 - 1.3) การมีจรรยาบรรณต่อสังคม จำนวน 7 คำขวัญ
 นอกจากนี้ยังพบเนื้อหาที่นอกเหนือจากการมีจรรยาบรรณวิชาชีพครู ได้แก่
- 2) การยกย่องครู จำนวน 14 คำขวัญ
- 3) การอวยพรให้แก่ครู จำนวน 2 คำขวัญ
- 4) การยกย่องบุคคลสำคัญเป็นครู จำนวน 6 คำขวัญ

ประเด็นที่ 3 ด้านผู้ประพันธ์คำขวัญวันครู จากการศึกษาสามารถจำแนกผู้ประพันธ์คำขวัญวันครูตามสถานะทางสังคม โดยเรียงตามลำดับเวลาของการเป็นผู้ประพันธ์คำขวัญวันครูออกได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้ประพันธ์คำขวัญที่เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ 2) กลุ่มผู้ประพันธ์คำขวัญที่เป็นบุคคลทั่วไป และ 3) กลุ่มผู้ประพันธ์คำขวัญที่เป็นนายกรัฐมนตรี

5.1.2 เพื่อศึกษาค่านิยมที่สะท้อนจากคำขวัญวันครู

ผลการศึกษาค่านิยมของสังคมที่มีมุมมองต่อครูและได้สะท้อนมาจากคำขวัญวันครู พบว่า คำขวัญวันครูได้สะท้อนค่านิยมที่สัมพันธ์กับบริบทของความเป็นครู โดยแบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

- 1) ค่านิยมที่ครูควรถือปฏิบัติ ได้แก่
 - 1.1) ค่านิยมด้านการมีคุณธรรม
 - 1.2) ค่านิยมด้านการเป็นแบบอย่างของสังคม

- 2) ค่านิยมที่เกี่ยวกับหน้าที่ของครู ประกอบด้วย
 - 2.1) การมีความรู้
 - 2.2) การมีความประพฤติดี
- 3) ค่านิยมที่คนในสังคมควรปฏิบัติต่อครู ได้แก่
 - 3.1) การเคารพบูชาครู
 - 3.2) การมีความกตัญญูต่อครู
- 4) ค่านิยมที่คนในสังคมทุกคนควรปฏิบัติ ได้แก่
 - 4.1) ค่านิยมที่ยกย่องสถาบันกษัตริย์

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

ผู้ศึกษาจำแนกผลการศึกษาคำขวัญวันครู ออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ ด้านรูปแบบ เนื้อหา และผู้ประพันธ์คำขวัญวันครู และด้านค่านิยมที่สะท้อนจากคำขวัญวันครู

5.2.1 ด้านรูปแบบ เนื้อหา และผู้ประพันธ์คำขวัญวันครู

ด้านรูปแบบของคำขวัญวันครู

1) ด้านรูปแบบของคำขวัญวันครู ผู้ศึกษาพบว่า แม้คำขวัญวันครูจะมี 2 รูปแบบ แต่รวมแล้วเรียกว่าคำขวัญวันครูทั้งหมด เพราะคำขวัญวันครูทุกรูปแบบที่พบ เป็นรูปแบบที่คุรุสภากำหนดให้เป็นคำขวัญวันครูได้ และคุรุสภายังได้นำเสนอคำขวัญวันครูที่มีมาตั้งแต่ พ.ศ. 2522 – 2562 โดยเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ของคุรุสภาอีกด้วย ทั้งนี้ รูปแบบคำขวัญวันครูที่พบมากที่สุดคือ รูปแบบคำขวัญที่มีขนาดสั้น และมีสัมผัสคล้องจอง ซึ่งมาจากการนิยามคำขวัญที่มีความชัดเจนมากขึ้น จากการศึกษาของ นววรรณ พันธุเมธา และคณะ ซึ่งทำให้เป็นประโยชน์ในด้านการสื่อสารคำขวัญที่มีเพียงปีละคำขวัญให้สามารถส่งสารคำขวัญไปถึงผู้รับสารที่เป็นครู ลูกศิษย์ของครู และบุคคลทั่วไปในสังคมให้เข้าใจสารในรูปแบบคำขวัญที่ผู้ประพันธ์ต้องการส่งไปยังผู้รับสารได้ง่ายขึ้น

2) สาเหตุที่คำขวัญมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการนำเสนอ เพราะในช่วงแรกเป็นคำขวัญที่มาจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ อาจยังไม่ได้มีความเข้าใจเกี่ยวกับคำขวัญชัดเจนเท่าที่ที่มีการนิยามหลักการแต่งคำขวัญไว้ชัดเจนเท่าในยุคหลังนับตั้งแต่ พ.ศ. 2530 ที่ความรู้และความเข้าใจ

เกี่ยวกับลักษณะของคำขวัญแพร่หลายแล้ว ข้อความในยุคดังกล่าวหลายคำขวัญจึงมีลักษณะเป็น ความเรียงขนาดยาว คล้ายโอวาท แต่ในยุคหลัง พ.ศ. 2530 มีการจัดการประกวดคำขวัญวันครูขึ้น โดยมีการกำหนดเกณฑ์ของรูปแบบคำขวัญวันครูที่แน่ชัดตามเกณฑ์การประกวดที่ยึดคำขวัญตาม ความเข้าใจของสังคมในปัจจุบัน คือ คำขวัญวันครูต้องมีลักษณะเป็นข้อความขนาดสั้น กระชับ มี สัมผัส และมีจำนวนคำไม่เกิน 16 พยางค์ เพื่อให้สามารถสื่อสารคำขวัญไปยังผู้รับสารได้ง่ายขึ้น ไม่ เยิ่นเย้อ และได้ใจความ ซึ่งการใช้รูปแบบที่เปลี่ยนไปจากเดิมนี้นำให้คำขวัญวันครูสามารถ แพร่กระจายไปสู่ผู้รับสารได้ในวงกว้าง และทำให้ผู้อ่านสามารถจดจำและเข้าใจสารได้ในครั้งแรกที่ อ่าน เพื่อประโยชน์ในการเผยแพร่คำขวัญ

3) จากการศึกษา รูปแบบของคำขวัญวันครูจึงได้พบว่า ในด้านรูปแบบของคำขวัญวันครูไม่ สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ กล่าวคือ รูปแบบของคำขวัญวันครูมีทั้งลักษณะเป็นข้อความ ขนาดยาวคล้ายโอวาท และรูปแบบคำขวัญที่สั้น กระชับ และมีสัมผัสคล้องจองตามสมมติฐานก็จริง แต่รูปแบบของคำขวัญวันครูไม่ได้มีปัจจัยมาจากสถานะของผู้แต่งคำขวัญเป็นสำคัญ หากแต่ การเปลี่ยนแปลงด้านรูปแบบนั้นมีความสัมพันธ์กับช่วงเวลาที่แตกต่างกัน และความเข้าใจต่อคำขวัญของ ผู้คิดคำขวัญวันครูที่เริ่มชัดขึ้น ซึ่งมีผลมาจากมีการกำหนดลักษณะและรูปแบบของคำขวัญ ความเข้าใจเกี่ยวกับคำขวัญที่กำหนดขึ้นเป็นกฎเกณฑ์เผยแพร่ในวงกว้าง จึงเป็นสิ่งที่ส่งผลโดยตรง ต่อรูปแบบของคำขวัญวันครูในแต่ละปี

ด้านเนื้อหาของคำขวัญวันครู

4) ในส่วนเนื้อหาของคำขวัญวันครู อาจพบเนื้อหาได้มากกว่า 1 เนื้อหา ใน 1 คำขวัญ โดยเนื้อหาที่พบมากที่สุดในการประกวดคำขวัญวันครู คือ เนื้อหาด้านการมีจรรยาบรรณวิชาชีพครู การพบเนื้อหา นี้มากที่สุด สะท้อนได้ว่า จรรยาบรรณวิชาชีพครู เป็นสิ่งที่ทั้งผู้คิดคำขวัญและคนในสังคมต่างต้องการให้ ครูทุกคนเป็นครูที่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูอย่างเคร่งครัด เพื่อให้ครูเป็นครูที่สามารถอบรมสั่ง สอนศิษย์และเป็นแบบอย่างที่ดีของศิษย์ได้ เพราะสังคมต่างมุ่งหวังให้เยาวชนของชาติได้รับการศึกษาที่ดี จากครูที่เป็นคนดี มีความรู้ทางวิชาการที่ดีและมีคุณภาพ เพื่อให้เยาวชนได้เติบโตไปเป็นทรัพยากรมนุษย์ ที่มีคุณภาพของสังคมไทยต่อไปได้ อีกทั้งการปฏิบัติตนที่ดีของครูยังเป็นการส่งเสริมและเชิดชู ภาพลักษณ์ของบุคลากรครูให้ดีขึ้นได้อีกด้วย

5) ในเนื้อหาคำขวัญยังพบเนื้อหาที่น่าสนใจ คือ การยกย่องครูซึ่งพบรองลงมาจากเนื้อหาด้าน จรรยาบรรณวิชาชีพครู ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการที่อาชีพครูเป็นอาชีพที่ต้องเสียสละและทุ่มเททั้ง

ร่างกายแรงใจเพื่อผู้อื่น ครูจึงเป็นคนมีคุณค่าและมีความสำคัญต่อการพัฒนาเด็กนักเรียนซึ่งเป็นอนาคตของชาติ และด้วยงานที่หนักของครูในฐานะเป็นบุคลากรทางการศึกษาของชาติ ครูจึงเป็นอาชีพที่มีสมควรแก่การได้รับการยกย่อง อย่างไรก็ตามการมีเนื้อหาประเภทดังกล่าวปรากฏอยู่ในคำขวัญวันครู ผู้ประพันธ์คำขวัญอาจมีวัตถุประสงค์ในการเชิญชวนให้คนทั่วไปเห็นคุณค่าของผู้ปฏิบัติงานเพื่อผู้อื่นอย่างหนักของครู ด้วยการเชิดชูครู เคารพครู และให้เกียรติครู นอกจากนี้การมีเนื้อหาการยกย่องครูนี้ก็อาจมีจุดมุ่งหมายให้ครูเห็นความสำคัญของงานในอาชีพของตน และต้องรักษาเกียรติของตนให้ดี ด้วยการไม่ละทิ้งหน้าที่และคุณธรรมทางด้านวิชาชีพของตน เพื่อให้เหมาะสมแก่การได้รับการยกย่องเชิดชูจากศิษย์และคนทั่วไปในสังคม

6) เนื้อหาในคำขวัญวันครูบางปี รัฐบาลจะมุ่งนำเสนอนโยบายและเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ผ่านคำขวัญวันครู ด้วยการสอดแทรกแนวคิดต่าง ๆ ลงไปในคำขวัญวันครู เช่น มีคำว่า ประชาธิปไตย สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี เป็นต้น เพื่อหวังให้ครูหรือบุคคลทั่วไปที่ได้รับสารผ่านคำขวัญวันครู ได้ทราบว่า ในปีนี้กระแสสังคมไทยหรือสังคมโลกมีทิศทางอย่างไร กล่าวถึงเรื่องใด และคนส่วนใหญ่กำลังสนใจในเรื่องใดบ้าง เช่น ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในปี 2536 หรือกระแสความเป็นประชาธิปไตยที่คนในสังคมไทยต่างตื่นรู้ในเรื่องสิทธิด้านประชาธิปไตยของตนเอง ในช่วงปี 2537 2538 และ 2541 หรือกระแสเกี่ยวกับเทคโนโลยีที่รัฐกำลังสนับสนุนให้เยาวชนไทยได้ศึกษาในด้านวิทยาการคอมพิวเตอร์ ในส่วนของโค้ดดิ้ง (Coding) ก็จะมีคำขวัญที่มีคำว่า เทคโนโลยี ในปี 2562 ที่รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา มุ่งนำเสนอนโยบายการเรียนรู้เกี่ยวกับโค้ดดิ้งในทุกระดับการศึกษาของไทยเข้ามาเกี่ยวข้อง เป็นต้น ทั้งนี้ การนำเสนอโยบายตามกระแสสังคมที่ปรากฏดังกล่าว อาจมีขึ้นเพื่อมุ่งหวังให้ครู นำนโยบายต่าง ๆ ที่ผู้ประพันธ์คำขวัญต้องการให้สังคมรับทราบเป็นวงกว้างส่งต่อไปยังลูกศิษย์ และบุคคลทั่วไปในสังคมไทยให้ได้รับสารในสิ่งที่ต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมตามที่หัวหน้าในฐานะชนชั้นผู้นำของกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้หรือเพื่อประชาสัมพันธ์ความก้าวหน้าของการศึกษาด้วยการขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีดังที่ยกตัวอย่างเรื่องโค้ดดิ้งไปข้างต้น คำขวัญวันครูจึงอาจถือเป็นเครื่องมืออีกอย่างหนึ่งในการประชาสัมพันธ์นโยบายของรัฐบาล เพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองทางอ้อมได้อีกด้วย

ด้านผู้ประพันธ์คำขวัญวันครู

7) ผู้ประพันธ์คำขวัญที่เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการมุ่งนำเสนอเนื้อหาคำขวัญเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพครู เพื่อเป็นแนวทางที่ต้องการให้ครูยึดถือปฏิบัติและเพื่อเน้นย้ำถึงบทบาทหน้าที่ครูผู้เป็นผู้ปฏิบัติงานจริงในองค์กร เนื้อหาส่วนมากที่มาจากผู้ประพันธ์คำขวัญกลุ่มนี้จึง

มุ่งเน้นไปที่การเน้นย้ำเรื่อง จรรยาบรรณของครู อีกทั้งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการยังมีบทบาทหน้าที่เป็นหัวหน้าในกระทรวงศึกษาธิการและประธานคุรุสภาที่ครูทุกคนสังกัดอยู่ จึงได้มีการนำเสนอเนื้อหาด้านการอวยพรให้แก่ครูซึ่งปรากฏเนื้อหาดังกล่าวอยู่ในคำขวัญที่ประพันธ์โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเพียงกลุ่มเดียว เพื่อแสดงถึงความห่วงใยต่อครูในฐานะผู้ใต้บังคับบัญชา และหวังให้ครูทุกคนเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ตั้งใจทำงาน ตั้งใจพัฒนาตนเอง และมีกำลังใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งเนื้อหาเหล่านี้ได้แสดงให้เห็นว่า คำขวัญวันครูนอกจากจะชี้แนวปฏิบัติที่ดีแก่ครูแล้ว แต่คำขวัญวันครูยังสามารถนำไปใช้ในการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูในฐานะผู้ใต้บังคับบัญชา ให้มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานในหน้าที่ครูให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลดีภาพลักษณ์ของการบริหารบุคลากรครูที่ประสบความสำเร็จในฐานะที่ตนเป็นหัวหน้า และเป็นการแสดงความห่วงใยต่อผู้ปฏิบัติงานที่มีส่วนสำคัญในการสร้างชื่อเสียงขององค์กร และยังส่งผลดีต่อต่อวงการครูและกระทรวงศึกษาธิการ จนสร้างชื่อเสียงและผลงานให้แก่ผู้บริหารได้ โดยอาจมีผลประโยชน์ทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ผู้ประพันธ์คำขวัญที่เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการยังได้สอดแทรกเนื้อหาของคำขวัญวันครูที่เกี่ยวข้องกับนโยบายรัฐบาลบางประการในด้านสิ่งแวดล้อมและด้านประชาธิปไตยอีกด้วย โดยในคำขวัญวันครูของผู้ประพันธ์กลุ่มนี้จะกล่าวถึงเนื้อหาที่มุ่งให้ครูเป็นนักพัฒนาในด้านการรักษาสิ่งแวดล้อม และการชี้นำประชาธิปไตยให้แก่ศิษย์และคนในสังคมได้ปฏิบัติตาม ซึ่งการสอดแทรกเนื้อหาดังกล่าวผ่านคำขวัญวันครู อาจมีขึ้นเพื่อหวังให้ครูนำสิ่งที่ปรากฏในคำขวัญไปสื่อสารและน่านโยบายดังกล่าวไปพัฒนาเยาวชน ตามความคิดของผู้ประพันธ์คำขวัญที่ได้สอดแทรกไว้ในคำขวัญวันครู จึงถือได้ว่า คำขวัญวันครูอาจเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์นโยบายของรัฐได้อีกทางหนึ่งด้วย

8) ผู้ประพันธ์คำขวัญที่เป็นบุคคลทั่วไป จะประพันธ์คำขวัญที่ตรงตามกรอบแนวคิดในแต่ละปีที่คุรุสภาจัดการประกวดขึ้นตามเกณฑ์และข้อบังคับ ทำให้คำขวัญที่มาจากบุคคลทั่วไปจะมีเหตุการณ์สำคัญในวาระพิเศษต่าง ๆ ปรากฏอยู่ในเนื้อหาคำขวัญ หรือเชื่อมโยงไปถึงบุคคลสำคัญของชาติ ได้แก่ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง นอกจากนี้คำขวัญที่ประพันธ์โดยผู้ประพันธ์ในกลุ่มนี้จะมุ่งเน้นไปที่เนื้อหาด้านการยกย่องครู เนื่องจากบุคคลทั่วไปอาจมองเห็นครูในมุมมองที่ว่า ครูเป็นบุคคลที่น่ายกย่อง น่าเคารพบูชา และคนทั่วไปควรให้ความเคารพต่อครู จึงปรากฏเนื้อหาดังกล่าวนี้จากผู้ประพันธ์คำขวัญกลุ่มนี้ในหลาย ๆ คำขวัญ ทั้งนี้ คำขวัญวันครูที่ประพันธ์โดยบุคคลทั่วไปจะมีรูปแบบที่ตรงตามนิยามของคำขวัญในปัจจุบันครบถ้วน ทำให้จดจำได้ง่ายและมีความไพเราะ เพราะมีการใช้คำสัมผัสคล้องจอง และมีจำนวนคำไม่มาก คือ ใช้คำไม่เกิน 16 พยางค์

และเนื่องจากการประกวดคำขวัญจะต้องคำนึงถึงการเลือกใช้คำเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ทำให้รูปแบบของคำขวัญวันครูในช่วงนี้ต่างจากรูปแบบคำขวัญวันครูที่ประพันธ์ขึ้นมาในช่วงก่อนที่จะมีการจัดการประกวดคำขวัญวันครูขึ้น

9) ผู้ประพันธ์คำขวัญที่เป็นนายกรัฐมนตรี มักจะนำเสนอคำขวัญวันครูเพื่อมุ่งเน้นให้ครูเป็นคนดีและตั้งตนอยู่ในกรอบของจรรยาบรรณวิชาชีพ เพื่อหวังให้ครูเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์และสร้างผลงานทางด้านการศึกษาให้แก่ตน ด้วยการเป็นครูที่ดีและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ตลอดจนหวังให้ครูมีภาพลักษณ์ที่ดีที่จะมีส่วนในการสร้างชื่อเสียงให้แก่ผู้นำในฐานะที่เป็นหัวใจหลักด้านบริหารประเทศและการพัฒนาและขับเคลื่อนการศึกษาของชาติ นอกจากนี้ผู้ประพันธ์คำขวัญที่เป็นนายกรัฐมนตรียังมุ่งนำเสนอคำขวัญเพื่อประชาสัมพันธ์นโยบายด้านการศึกษาของตนทางอ้อม ด้วยการประชาสัมพันธ์นโยบายการขับเคลื่อนการศึกษา ด้วยการใช้เทคโนโลยีผ่านการเรียนโค้ดดิ้งที่กำลังได้รับความนิยมในขณะนั้นอีกด้วย ซึ่งถือเป็นการนำเสนอนโยบายความก้าวหน้าทางการศึกษาผ่านการคิดและขับเคลื่อนนโยบายของคณะทำงานของตนในขณะที่ตนดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี โดยผู้ประพันธ์คำขวัญที่เป็นนายกรัฐมนตรีได้คิดคำขวัญด้วยการใช้รูปแบบคำขวัญที่เป็นข้อความขนาดสั้น กระชับ และมีสัมผัสในการนำเสนอคำขวัญ เพื่อหวังให้ครู นักเรียน และประชาชนทั่วไปสามารถจดจำคำขวัญในปีนั้น ๆ ได้ง่ายขึ้น เพื่อประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์นโยบาย และอาจมีขึ้นเพื่อให้ง่ายต่อการชี้นำความคิดของคนในสังคม โดยในปัจจุบันคำขวัญวันครูจะมาจากนายกรัฐมนตรีเช่นเดียวกับคำขวัญวันเด็ก

5.2.2 ด้านค่านิยมที่สะท้อนจากคำขวัญวันครู

1) ในด้านค่านิยมที่สะท้อนจากคำขวัญวันครูนั้น ในประเด็นนี้ เชื่อมโยงมาจากการศึกษาเนื้อหาของคำขวัญวันครูในบทที่ 3 ที่แสดงให้เห็นว่า ครูนั้นมีบทบาทหน้าที่ที่สัมพันธ์กับค่านิยมของคนในสังคม ซึ่งค่านิยมเป็นสิ่งที่คนในสังคมต่างมีมุมมองว่าเป็นสิ่งที่ดี และควรนำไปประพฤติปฏิบัติ ตาม ค่านิยมที่สะท้อนผ่านคำขวัญจึงได้ทำหน้าที่ในการสะท้อนมุมมองต่าง ๆ ของสังคมไทยที่ปรากฏผ่านคำขวัญวันครูมาถึงผู้เป็นครู เพื่อให้ครูได้นำมายึดถือและนำมาปฏิบัติตาม จนทำให้เกิดผลดีต่อตัวครูและผู้ที่ครูต้องอบรมสั่งสอน ค่านิยมที่สะท้อนผ่านคำขวัญวันครูจึงมีทั้งมุมมองของสังคมที่มีต่อครูว่าครูควรปฏิบัติตัวอย่างไร และสังคมควรปฏิบัติต่อครูอย่างไร เพื่อให้เป็นไปตามความคิดความเชื่อของสังคมไทย นอกจากนี้ยังมีค่านิยมที่กล่าวถึงครูที่ยิ่งใหญ่ของชาติ นั่นคือ ค่านิยมที่ยกย่องสถาบันกษัตริย์ของไทยที่มีมาอย่างยาวนานอีกด้วย

2) คำขวัญวันครูได้สะท้อนค่านิยมของสังคมที่มีต่อครู ในด้านการมีคุณธรรมที่โดดเด่นของครู ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของค่านิยมที่ครูควรถือปฏิบัติและทุกคนในสังคมรับรู้ได้ คือ การมีความเสียสละ และการมีวินัยของครู ซึ่งเป็นสิ่งที่กล่าวไว้ในคำขวัญวันครู เพราะต้องการให้ผู้เป็นครูมีความเสียสละ และมีวินัยกว่าผู้อื่น เพื่อให้ลูกศิษย์และคนในสังคมได้เห็นว่าคุณครูมุ่งมั่นและทุ่มเทในด้านการทำงานต่าง ๆ และทำงานเพื่อลูกศิษย์และสังคมอย่างทุ่มเททั้งร่างกายและแรงใจ อีกทั้งการที่ครูมีวินัยจะทำให้ครูเป็นผู้มีเกียรติ นำเคารพนับถือ และสมควรแก่การได้รับการยกย่อง การปฏิบัติตนของครูจึงต้องไม่ต่างพร้อยและดีในทุกด้าน เพื่อให้ครูสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์และสังคมได้ในทุกด้าน ตามความคาดหวังของสังคมที่ต้องการครูดีที่มีทั้งความรู้ความสามารถทางวิชาการและเปี่ยมไปด้วยคุณธรรม โดยที่ครูต้องนำคุณธรรมที่มีไปใช้ในการพัฒนาคน สังคม และประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าทั้งในด้านการเป็นนักพัฒนาสิ่งแวดล้อมและการเป็นผู้นำด้านการชี้นำประชาธิปไตย ที่ถือเป็นส่วนสำคัญของการสร้างแรงขับเคลื่อนในสังคมให้เติบโตตามพลวัตของโลกและความเป็นไทย ค่านิยมที่ครูควรถือปฏิบัติจึงถือเป็นค่านิยมที่สะท้อนถึงอีกบทบาทหน้าที่ที่สำคัญยิ่งที่ครูจะต้องปลูกฝังให้ลูกศิษย์ได้รู้จักการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข นอกจากนี้ค่านิยมดังกล่าวยังได้สะท้อนให้เห็นอีกว่า หากครูเป็นบุคคลที่ไม่มีคุณธรรม ครูอาจไม่ได้รับการยกย่องนับถือ และไม่สามารถอบรมสั่งสอนผู้อื่นให้เป็นคนดีได้ ครูจึงต้องมีคุณธรรมและมีวินัยในทุกด้านอย่างเคร่งครัด เพื่อนำคุณธรรมต่าง ๆ ไปถ่ายทอดสู่ศิษย์ และอบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นคนดีได้ตามที่สังคมมุ่งหวัง

3) ในประเด็นค่านิยมที่เกี่ยวกับหน้าที่ของครูนั้น คำขวัญวันครูยังได้สะท้อนค่านิยมดังกล่าวของสังคมโดยชี้ให้เห็นว่า ครูมีหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กเรียนมีความรู้และนำความรู้และด้านทักษะวิชาการที่มีไปใช้ประกอบอาชีพ และนอกจากการให้ความรู้แก่ศิษย์แล้วนั้น ครูยังต้องหมั่นอบรมสั่งสอนศิษย์ในด้านการมีความประพฤติดี เพื่อให้ศิษย์เติบโตไปเป็นคนที่มีความรู้คู่คุณธรรม อันจะส่งผลดีต่อการพัฒนาตนเองของศิษย์ สังคม และประเทศชาติต่อไป นอกจากนี้ค่านิยมดังกล่าวยังได้เน้นย้ำให้ครูพึงระลึกถึงหน้าที่ที่สำคัญของตนเอง ด้วยการไม่บกพร่องต่อหน้าที่ที่ครูและการปฏิบัติงานสายวิชาชีพครูในทุกมิติ และครูทุกคนควรตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นคนเก่งและคนดีที่มีคุณภาพต่อไป

4) ในประเด็นค่านิยมที่เกี่ยวกับสิ่งที่คนในสังคมควรปฏิบัติต่อครูนั้น คำขวัญวันครูได้สะท้อนค่านิยมดังกล่าวของสังคมที่มีต่อครูโดยชี้ให้เห็นว่า ครูเป็นบุคคลที่สังคมควรให้การยกย่องเชิดชู และควรกตัญญูต่อครูในฐานะผู้มีพระคุณ เนื่องจากทุกคนจะต้องเคยผ่านการอบรมสั่งสอนจากครูก่อนแล้ว ครูจึงถือว่าเป็นบุคคลสำคัญอีกกลุ่มหนึ่งในชีวิตของลูกศิษย์ และครูเป็นผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของ

ศิษย์ทุกคน ครูจึงสมควรได้รับการปฏิบัติที่ดีตอบแทน ด้วยการที่คนในสังคมให้ความเคารพบูชาครูและกตัญญูต่เวทีต่อครูในฐานะผู้สร้างศิษย์ ตลอดจนเห็นความสำคัญของครูในฐานะผู้ที่มีส่วนช่วยขับเคลื่อนประเทศให้ก้าวต่อไปได้ เพราะบุคลากร “ครู” มีส่วนสำคัญในการพัฒนาการศึกษาของชาติ

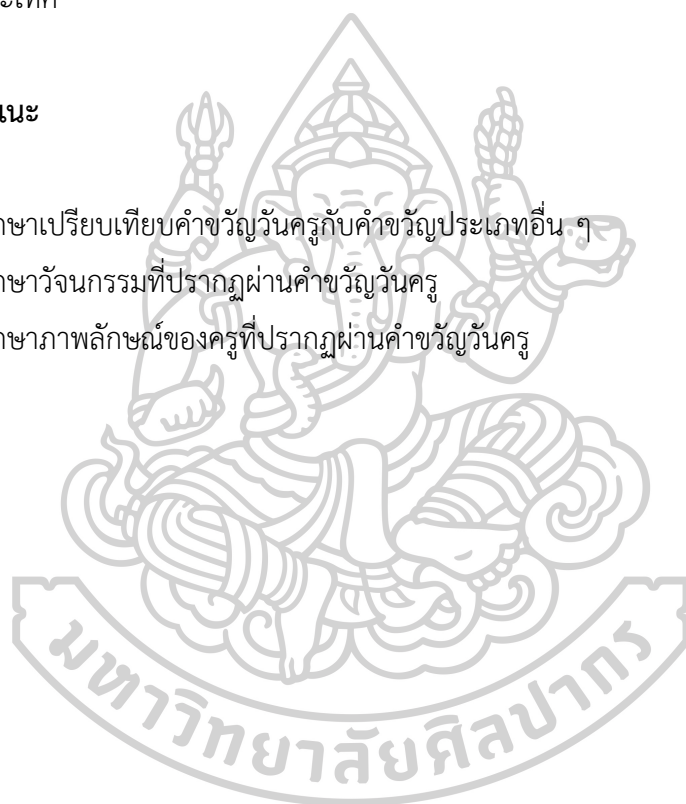
5) ค่านิยมที่ยกย่องสถาบันกษัตริย์นั้น เป็นค่านิยมสำคัญของสังคมที่คนในสังคมทุกคนควรถือปฏิบัติซึ่งปรากฏและสะท้อนผ่านคำขวัญวันครู เพื่อเน้นย้ำว่าสถาบันกษัตริย์เป็นสถาบันที่ทุกคนควรยกย่องเทิดทูนในฐานะครูของแผ่นดิน เพราะสถาบันกษัตริย์ไม่เพียงแต่มีคุณความดีในด้านการพัฒนาประเทศเท่านั้น แต่ยังทรงสอนให้พสกนิกรได้เรียนรู้การดำเนินชีวิตผ่านการช่วยเหลือจากโครงการในพระราชดำริต่าง ๆ จึงส่งผลให้สถาบันกษัตริย์มีบทบาทเช่นเดียวกับครูที่ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนให้ศิษย์ได้ดี และดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่คนในประเทศเช่นกันกับครู สถาบันกษัตริย์ถือเป็นครูที่ยิ่งใหญ่ของชาติและพสกนิกรชาวไทยทุกคนที่ทุกคนควรกตัญญูต่เวที ส่งผลให้คำขวัญวันครูบางปีที่มีวาระพิเศษในชาติจึงได้ทำหน้าที่สะท้อนค่านิยมดังกล่าวให้ประชาชนชาวไทยได้รับทราบ ตลอดจนเชิญชวนให้พสกนิกรชาวไทยในฐานะลูกศิษย์ของครูที่ยิ่งใหญ่ของชาติทุกคนร่วมแสดงออกถึงความกตัญญูต่อครูของแผ่นดิน ด้วยการร่วมกันเทิดทูนสถาบันกษัตริย์ในฐานะครูของชาติ เพื่อเป็นการแสดงออกถึงความเคารพ และเทิดทูนบุคคลสำคัญของชาติในฐานะครูของพสกนิกรไทยทุกคน

6) จากการศึกษาในด้านค่านิยมที่สะท้อนจากคำขวัญวันครู จึงสรุปได้ว่า สมมติฐานการศึกษาที่ว่า เนื้อหาคำขวัญวันครูไม่เพียงแต่สะท้อนค่านิยมด้านการประพัตดินตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูเท่านั้น แต่ยังสะท้อนค่านิยมอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กับบริบทสังคมร่วมสมัยด้วยนั้น พบว่า สมมติฐานดังกล่าวมีความสอดคล้องกับผลการศึกษา เพราะคำขวัญวันครูมุ่งนำเสนอค่านิยมที่สัมพันธ์กับบริบทสังคมร่วมสมัย โดยเห็นได้จากคำขวัญวันครูในปี 2536 ที่ได้กล่าวถึงเรื่องสิ่งแวดล้อม และคำขวัญวันครูจึงได้ปรากฏค่านิยมด้านการรักษาสิ่งแวดล้อมอยู่ในคำขวัญ เพื่อหมายให้ครูนำเรื่องสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นประเด็นปัญหาหลักของสังคมในขณะนั้นไปเผยแพร่ให้นักเรียนได้รับทราบและหวังให้ครูเป็นแบบอย่างด้านการเป็นผู้นำและผู้พัฒนาสิ่งแวดล้อม อีกทั้งในปีที่คำขวัญมีการสะท้อนค่านิยมด้านการชี้แนะประชาธิปไตย ก็ล้วนมาจากกระแสการส่งเสริมประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นในบริบทสังคมในปีนั้น ๆ ทั้งสิ้น ในส่วนนี้จึงถือได้ว่าค่านิยมที่สะท้อนผ่านคำขวัญวันครูนั้นเป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้ศึกษาได้ตั้งไว้ แต่อย่างไรก็ตาม คำขวัญวันครูในด้านค่านิยมต่าง ๆ มักสอดคล้องกับการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ทั้งนี้ อาจเป็นผลมาจากคำขวัญวันครูมีขึ้นเพื่อให้แนวปฏิบัติแก่ครูตามกรอบของจรรยาบรรณวิชาชีพครูและมีขึ้นเพื่อเชิดชูภาพลักษณ์ของผู้เป็นครู และเน้นย้ำให้ครูตระหนักถึงหน้าที่ของตนเองเพื่อประโยชน์ของเด็กนักเรียน สังคม และประเทศชาติ

อย่างไรก็ตาม การมีค่านิยมทั้งหมดดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น อาจมีขึ้นเพื่อสะท้อนให้เห็นว่า อาชีพครูยังเป็นอาชีพที่มีความสำคัญต่อสังคม ในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ และตอบสนองต่อความต้องการของสังคมไทยและสังคมโลก เพราะงานของครูคือ การเป็นทั้งผู้สร้างและผู้พัฒนาอนาคตของชาติ นอกจากนี้ทุกภาคส่วนในสังคมต่างฝากความหวังของชาติไว้ที่ผู้เป็นครู และหวังให้ครูตั้งใจปฏิบัติตนให้ดี เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี และตั้งใจปฏิบัติงานในหน้าที่ครูอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้นักเรียนและประเทศชาติมีความเจริญงอกงามและพัฒนาต่อไปได้อย่างทัดเทียมนานาชาติ

5.3 ข้อเสนอแนะ

- 1) ศึกษาเปรียบเทียบคำขวัญวันครูกับคำขวัญประเภทอื่น ๆ
- 2) ศึกษาวัฒนธรรมที่ปรากฏผ่านคำขวัญวันครู
- 3) ศึกษาภาพลักษณ์ของครูที่ปรากฏผ่านคำขวัญวันครู

รายการอ้างอิง

- กานดา ยานะวิมุตติ. (2535). "การศึกษาเจตคติของชาวไทยภาคใต้ที่มีต่อค่านิยมที่ปรากฏในวรรณกรรมท้องถิ่น." ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
- กุหลาบ มัลลิกะมาส. (2518). **คติชาวบ้าน**. กรุงเทพฯ: สมาคมภาษาและหนังสือ.
- ครูสภา สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2562a). **คำขวัญวันครู**. เข้าถึงเมื่อ 6 พฤษภาคม 2562. เข้าถึงได้จาก http://site.ksp.or.th/about.php?site=teachersday&SiteMe_nulD=1932
- ครูสภา สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2562b). **ประวัติวันครู**. เข้าถึงเมื่อ 16 กรกฎาคม 2562. เข้าถึงได้จาก http://site.ksp.or.th/about.php?site=teachersday&SiteMe_nulD=98
- จำนง อาศิริวัจน์. (2530). "การศึกษาตามความคิดเห็นของนักเรียน ครู ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ปกครองที่มีต่อจริยธรรมที่คาดหวังกับจริยธรรมที่ปฏิบัติจริงของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 9 ปีการศึกษา 2529." ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- เฉลียว บุรีภักดี และคณะ. (2520). **รายงานผลการวิจัยเรื่อง ลักษณะของครู**. กรุงเทพมหานคร: หน่วยงานศึกษานิเทศน์ กรมการฝึกหัดครู.
- ชัยวัฒน์ อัดพัฒน์. (2526). **จริยศาสตร์**. กรุงเทพฯ: สหบุรุษสารสน์การพิมพ์.
- ณัฐนันท์ ยศปัญญา. (2544). "ค่านิยมของวัยรุ่นที่สะท้อนในพาดหัวโฆษณาในนิตยสาร." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ดวงมน จิตรจำนง. (2543). ภาษา ความคิด และการสื่อสาร. ใน **เอกสารประกอบการศึกษา วิชา 411-101. ชุดที่ 1** (หน้า 3): มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ดวงมน จิตรจำนง และอาภาพรรณ วรรณโชติ. (2535). **ลักษณะสำคัญของภาษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์ และคณะ. (2548). **ภาษาและหลักการเขียนเพื่อการสื่อสาร**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธงชัย สมบูรณ์. (2558). **การสร้างอัตลักษณ์ของชาติที่ส่งผ่านวาทกรรมคำขวัญวันเด็กแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ: รามคำแหง.
- ธีรศักดิ์ อัครบวร. (2544). **ความเป็นครูไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: พลพิมพ์.
- นพวรรณ พันธเมธา และคณะ. (2530). **คำขวัญในภาษาไทย**. ใน **รายงานการวิจัย 700 ปีลายสื่อไทยฝ่ายวิจัย**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- บุญญาภา อักษรกาญจน์. (2556). "คำขวัญวันเด็กของนายกรัฐมนตรีไทย." การค้นคว้าอิสระปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ ภาควิชาภาษาไทยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญยงค์ เกศเทศ. (2532). **คำไทย**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- บุญยงค์ เกศเทศ. (2539). **เขียนไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- บุปผา คุ้มมานนท์. (2537). **วิธีสอนสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. พระนครศรีอยุธยา: วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา.
- พุทธทาสภิกขุ. (2513). **บรมธรรม**. กรุงเทพฯ: ธรรมทานมูลนิธิ.
- ภัทรวรรณ ภูพะกา. (2554). "วิเคราะห์คำนิยมที่ปรากฏในคำขวัญวันเด็กแห่งชาติ ระหว่างพุทธศักราช 2499 – 2553." สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- มยุรี บุญริ้ว. (2546). "ลักษณะของภาษาโฆษณาในสื่อวิทยุโทรทัศน์." ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2541). **ความเป็นครู**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2553). **ความเป็นครู**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- รัชนิกร เศรษฐ์. (2528). **สังคมวิทยาชนบท**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- วยุรี วงศ์สมศรี. (2542). "วิเคราะห์ลักษณะคำขวัญจากหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจและเอกชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น." วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วัชร ฐวธรรม. (2538). 49 **ยุทธการสร้างลูกรัก**. กรุงเทพฯ: พลชัย.
- วาสนา เกตุภาค. (2521). **คติชนชาวบ้าน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหสยามพัฒนา.
- วิลัย ตั้งจิตสมคิด. (2557). **ความเป็นครู**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2559). **คู่มือปฏิบัติโรงเรียนคุณธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สมชาย ปรีชาศิลปกุล. (2560). **20 ปี รัฐธรรมนูญ 2540 : การปฏิรูปการเมืองไทยในอุ้งมือนักกฎหมายมหาชน**. เข้าถึงเมื่อ 5 พฤศจิกายน 2562. เข้าถึงได้จาก <https://www.the101.world/20-year-constitution-2540/>
- สมักร ชินบุตร. (2545). "ทางเลือกในการพัฒนาตนเองของครู." **วิทยาจารย์**, 101, 2: 19 - 22.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). รายงานการวิจัยเอกสารเพื่อพัฒนานโยบาย เรื่อง **การยกย่องครูผู้มีผลงานดีเด่น**. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2525). **คู่มืออบรมวัฒนธรรมไทย ระดับมัธยมศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม. (2549). **ค่านิยม และสภาพแวดล้อม ที่พึงประสงค์ของสังคมไทยในสายตาเยาวชน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2549). **คู่มือการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2553). **รวมกฎหมาย กฎกระทรวง ระเบียบบังคับ ประกาศ สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ยงพลเทรตติ้ง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). **กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). **แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สิริวรรณ นันทจันทูล. (2544). "การเขียนบทคัดย่อในโอกาสพิเศษ." **วารสารมนุษยศาสตร์**, 1, 9: 74-93.
- สุดา กุศลสารทูล. (2541). "วิเคราะห์เนื้อหาของคำขวัญประจำจังหวัด."
- สุพรรณิ ขุนพานเพิง. (2556). **การพูดในโอกาสต่าง ๆ**. เข้าถึงเมื่อ 5 เมษายน 2563. เข้าถึงได้จาก <https://mook5013.wordpress.com/บทเรียน/บทที่-6-การพูดในโอกาสต่างๆ/>
- สุพัตรา สุภาพ. (2536). **สังคมและวัฒนธรรมไทย : ค่านิยม : ครอบครัว : ศาสนา : ประเพณี**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุภาพ จันทราช. (2541). "การศึกษาตามความต้องการของนักเรียนนักศึกษาที่มีต่อคุณลักษณะของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา." **ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ**.
- สุรียา รัตนกุล. (2540). คำเชิงอ้างอิง: สุภาสิต คำพึงเพย คำคมและวลีสำเร็จรูป. ใน **รวมบทความวิชาการเกี่ยวกับภาษาไทย สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล** (หน้า 47- 65).

- เสนีย์ สังทอง. (2536). "คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูช่างอุตสาหกรรม ตามทัศนะของนักเรียนผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร." ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา อุตสาหกรรมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อวยพร พานิช. (2533). **พัฒนาการของคำขวัญโฆษณาในงานประชาสัมพันธ์ในสื่อสิ่งพิมพ์.** กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อำไพ สุจริตกุล. (2534). **คุณธรรมครูไทย.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทัย หิรัญโต. (2540). **สังคมวิทยาประยุกต์.** กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อุทัยวรรณ จุลเจริญ. (2540). "การศึกษาคำขวัญตามแผนนโยบายสร้างชาติของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ในระหว่าง พุทธศักราช 2485-2487." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา ภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อุบลวรรณ ปิติพัฒนาโมชิต และอวยพร พานิช. (2528). **รายงานผลการวิจัยเรื่องวิวัฒนาการของ ภาษาโฆษณาในหนังสือพิมพ์ไทย พ.ศ. 2387 – 2527.** กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุไรวรรณ จันทร์สวัสดิ์. (2552). "คุณลักษณะของครูผู้สอนที่ดีตามความคิดเห็นของนักเรียนระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาพาณิชยกรรม โรงเรียนมิตรพลพณิชยการ เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร." วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา โครงการ บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายพิเชษฐ พูนจินดาถาวร
วัน เดือน ปี เกิด	16 ตุลาคม 2535
สถานที่เกิด	สิงห์บุรี
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2559 สำเร็จการศึกษาปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 1) สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม พ.ศ. 2560 ศึกษาต่อระดับปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	133 หมู่ที่ 1 ตำบลหนองกระทุ่ม อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี รหัสไปรษณีย์ 72120

